

Strategia IIT

z modelem struktury
funkcjonalno-przestrzennej

Partnerstwo

**Obszaru Funkcjonalnego Gmin
Powiatu Goleniowskiego**

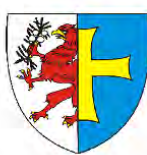
Gmina Maszewo

Gmina Nowogard

Gmina Osina

Gmina Przybiernów

Powiat goleniowski

Strategia IIT

**z modelem struktury
funkcjonalno-przestrzennej**

Wersja poprawiona przyjęta UCHWAŁĄ RADY PARTNERSTWA

W DNIU 16.01.2024 roku

Partnerstwo

**Obszaru Funkcjonalnego Gmin
Powiatu Goleniowskiego**

Strategia terytorialna

Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego

Opracowanie

Fundacja Miasto

Zespół autorski

Marek Leśniak, Zbigniew Pluta, Marek Karzyński, Marcin Turzyński, Andrzej Sobczyk, Sandra Szczerbal, Sławomir Doburzyński, Jakub Jaźwiec, Joanna Ziomek-Ćwiklińska, Grzegorz Roman

Koordynatorzy projektu

Andrzej Szczodry, Jacek Woźniak

Doradcy strategiczni

Ryszard Grobelny

Opracowanie niniejszego dokumentu stanowi jeden z trzech etapów zlecenia „Opracowanie projektów strategii terytorialnych dla dwóch partnerstw samorządów lokalnych z województwa zachodniopomorskiego” zgodnie z kartą postępowania: WOIRZL.II.272.63.2022.ABJ, którego realizacja została zlecona Fundacji Miasto na podstawie umowy nr WZS-FV (08)22 z dnia 1 grudnia 2022 roku, zawartej pomiędzy Województwem Zachodniopomorskim (zamawiającym) a Fundacją Miasto z Poznania (wykonawcą).

Opracowanie dokumentu jest finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020.

2023 © Fundacja Miasto

*STRATEGIA PARTNERSTWA JST POWIATU GOLENIOWSKIEGO ZOSTAŁA PRZYJĘTA
I ZAAKCEPTOWANA PRZEZ RADĘ PARTNERSTWA W DNIU 21 LISTOPADA 2023 R.*

WERSJA POPRAWIONA ZOSTAŁA PRZYJĘTA UCHWAŁĄ RADY PARTNESTWA

W DNIU 04 stycznia 2024 r.

Skład Partnerstwa

Gmina miejsko-wiejska Maszewo

Gmina miejsko-wiejska Nowogard

Gmina wiejska Osina

Gmina wiejska Przybiernów

Starostwo Powiatowe w Goleniowie

Skład Rady Partnerstwa

Tomasz Stanisławski, starosta powiatu goleniowskiego, Przewodniczący Rady Partnerstwa

Paweł Piesio, burmistrz gminy Maszewo

Robert Czapla, burmistrz Nowogardu

Krzysztof Szwedo, wójt gminy Osina

Lilia Ławicka, wójt gminy Przybiernów

Skład Grupy Roboczej

Jowita Pawlak, Starostwo powiatu goleniowskiego, Koordynator Grupy Roboczej

Sylwia Szatkowska, gmina Maszewo

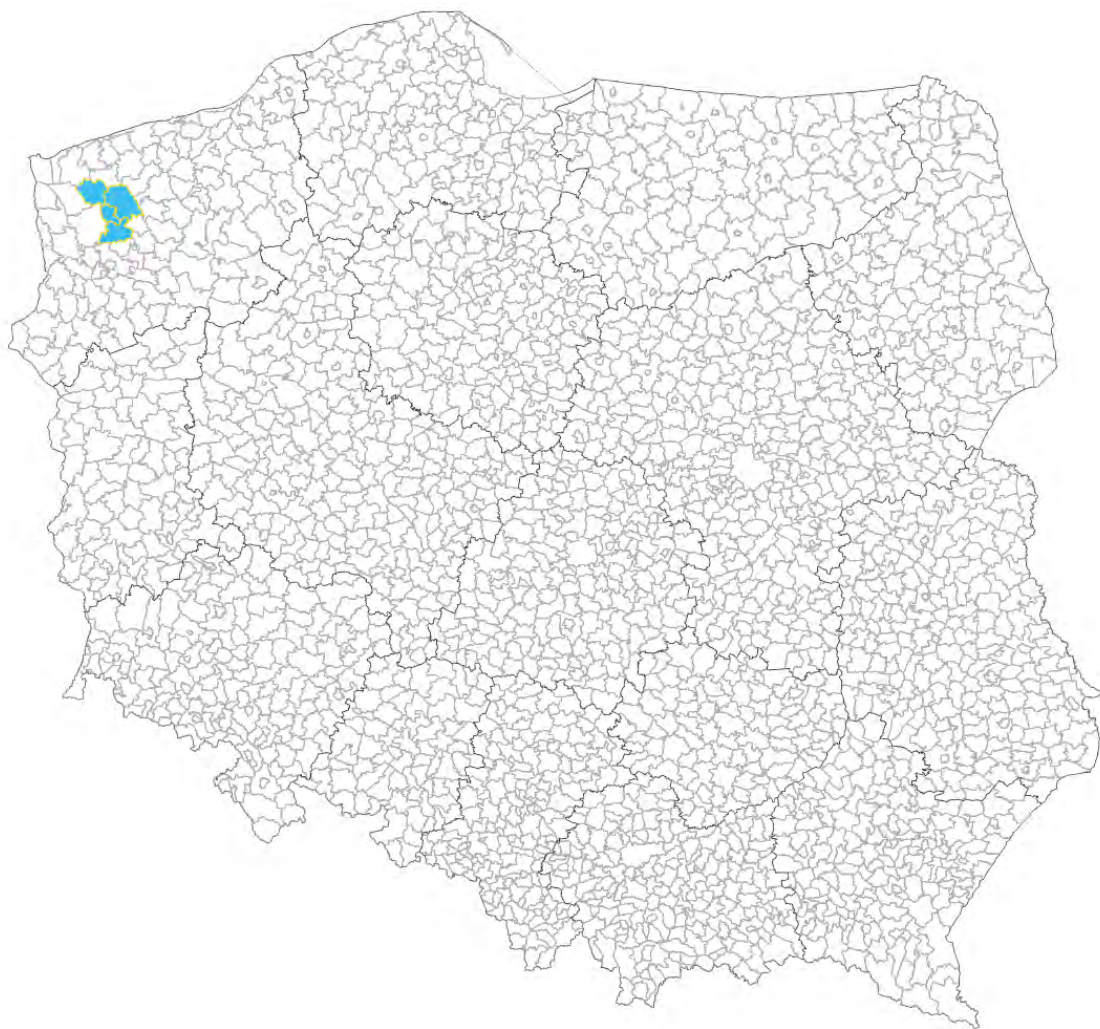
Jarosław Soborski, gmina Nowogard

Szymon Pilipczuk, gmina Osina

Karolina Grzybowska, gmina Przybiernów

Spis treści

Słownik akronimów	8
1. Wstęp	9
2. Synteza diagnozy, analiza uwarunkowań i powiązań strategicznych	10
2.1. Analiza zdiagnozowanych uwarunkowań rozwojowych	10
2.2. Analiza powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych	16
2.3. Czynniki warunkujące rozwój Partnerstwa	20
3. Cele partnerstwa i ich operacjonalizacja	31
3.1. Cele strategii Partnerstwa	31
3.2. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych	37
3.3. Rezultaty strategiczne	39
4. Wymiar przestrzenny w strategii rozwoju obszaru partnerstwa	42
4.1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru Partnerstwa	42
4.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	56
4.3. Obszary strategicznej interwencji określone w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030	67
5. Projekty	73
5.1. Proces identyfikacji i wyboru projektów	74
5.2. Lista projektów	75
5.3. Powiązanie pomiędzy projektami (wiązki projektów)	78
5.4. Produkty i rezultaty poszczególnych projektów oraz ich wskaźniki	83
6. Wdrażanie: warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii	84
6.1. Zarządzanie wdrażaniem strategii	84
6.2. Monitorowanie i ocena wdrażania	89
7. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych	95
7.1. Partycypacja społeczna na etapie przygotowywania strategii	95
7.2. Partycypacja społeczna na etapie realizacji i oceny efektów strategii	97
7.3. Partycypacja społeczna na etapie oceny efektów strategii	98
8. Źródła finansowania	100
9. Wykazy i spisy	108
9.1. Spis rysunków	108
9.2. Spis tabel	108
9.3. Wykaz załączników	109

Słownik akronimów

- EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- EFS+ – Europejski Fundusz Społeczny Plus
- FEPZ 2021-2027 – Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego na okres 2021-2027
- GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
- GUGiK – Główny Urząd Geodezji i Kartografii
- GUS-BDL – Główny Urząd Statystycznych – Bank Danych Lokalnych
- IIT – Inne instrumenty Terytorialne
- JST – jednostka samorządu terytorialnego
- KPO – Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności
- KSRR – Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego
- NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- OF SSW – Obszar Funkcjonalny Specjalnej Strefy Włączenia
- OF SP – Obszar Funkcjonalny Strefy Przygranicznej
- SOM – Szczeciński Obszar Metropolitalny
- PPP =- Partnerstwo Publiczno-Prywatne
- PPWZ - Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego
- PUM – powierzchnia użytkowa mieszkalna
- RFPŁ – Rządowy Fundusz Polski Ład
- SMART - akronim pięciu angielskich słów: *specific* (sprecyzowany), *measurable* (mierzalny), *attractive* (atrakcyjny), *realistic* (realny), *timely define* (określony w czasie) odnoszących się do formułowania celów.
- SRWZ - Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego
- SWW – Specjalna Strefa Włączenia
- UE – Unia Europejska
- UMWZ – Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego
- ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

1. Wstęp

Jednym z celów polityki spójności Unii Europejskiej w ramach perspektywy finansowej na lata 2021-2027 jest zwiększenie wpływu lokalnych wspólnot na kształtowanie polityki terytorialnej.

Cel 5 “Europa bliżej obywateli” skupia się na wzmocnieniu roli samorządów terytorialnych w stymulowaniu procesów rozwojowych w oparciu o działania wynikające ze strategii terytorialnych. Podstawą do podejmowania tych interwencji jest współpraca samorządów na bazie zawiązywanych partnerstw, w ramach odpowiednich instrumentów terytorialnych polityki spójności, tj. Zintegrowanych Instrumentów Terytorialnych (ZIT) i Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT).

Niniejsza strategia terytorialna Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego opracowana pod kątem wykorzystania instrumentu IIT, którym partnerstwo jest objęte, stanowi odpowiedź na problemy i potrzeby rozwojowe wskazane w przeprowadzonej diagnozie obszaru partnerstwa i zawiera m.in.: syntezę diagnozy, cele, do których partnerstwo dąży oraz odpowiadające im kierunki działań, model struktury funkcjonalno-przestrzennej, listę projektów wraz z informacją o ich wyborze, źródła finansowania i opis systemu wdrażania.

Wskazane w dokumencie projekty mają charakter zintegrowany w oparciu o założenia Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej przedstawione w dokumencie pn. „Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie 2021 -2027”. Z kolei prezentowane w strategii podejście zintegrowane oparte jest na autorskiej koncepcji wiązek projektowych, stanowiących fundament wykazania powiązań między projektami, kierunkami działań oraz celami szczegółowymi.

Projekt strategii terytorialnej IIT został przygotowany przez ekspertów Fundacji Miasto, która została wybrana wykonawcą zleconego przez Województwo Zachodniopomorskie zadania pod nazwą „Opracowanie projektów strategii terytorialnych dla dwóch partnerstw samorządów lokalnych z województwa zachodniopomorskiego”.

W pracach nad dokumentem, w tym także nad „Diagnozą obszaru”, które trwały od grudnia 2022 r. do października 2023 r., zaangażowani zostali przedstawiciele samorządów tworzących Partnerstwo, partnerzy społeczno-gospodarczy oraz interesariusze z różnych środowisk.

2. Synteza diagnozy, analiza uwarunkowań i powiązań strategicznych

Niniejszy rozdział zawiera główne wnioski z opracowanego szczegółowego Raportu diagnostycznego, dotyczącego sytuacji społeczno-gospodarczej Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego. Raport diagnostyczny obrazuje potencjał społeczno-ekonomiczny obszaru z uwzględnieniem przestrzennych uwarunkowań środowiskowo-infrastrukturalnych oraz identyfikuje kluczowe problemy i główne potrzeby rozwojowe, decydujące o kierunkach rozwoju obszaru Partnerstwa.

W celu szczegółowego zapoznania się z badaniami i analizami wykorzystanymi do sformułowania przedstawionych w poniższym rozdziale wniosków – rekomenduje się zapoznanie z pełną treścią Raportu diagnostycznego.

2.1. Analiza zdiagnozowanych uwarunkowań rozwojowych

2.1.1. Kluczowe problemy rozwojowe Partnerstwa

Obszar Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego obejmuje wschodnią część powiatu goleniowskiego zlokalizowanego w środkowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego na Pobrzeżu Szczecińskim i nie pokrywa się z obszarem powiatu goleniowskiego. Partnerstwo tworzy 4 z 6 gmin i powiatu, tj.: Gmina miejsko-wiejska Maszewo, Gmina miejsko-wiejska Nowogard; Gmina wiejska Osina, Gmina wiejska Przybiernów, Powiat Goleniów.

Powierzchnia obszaru Partnerstwa wynosi 879,2 km², co stanowi ok. 54,4% powierzchni powiatu goleniowskiego (1615,5 km²). Ludność obszaru Partnerstwa w 2022 r. liczyła 39,8 tys. mieszkańców, co stanowiło 48,9% ludności powiatu goleniowskiego (81,5 tys. mieszkańców). Obszar Partnerstwa należy traktować jako typowo rolniczy: użytki rolne zdecydowanie przeważają w trzech gminach z wyjątkiem gminy Przybiernów, na której terenie znajdują się znaczne fragmenty Puszczy Goleniowskiej. Poziom skomunikowania obszaru Partnerstwa z innymi ośrodkami w województwie oraz w kraju jest dobry. Rolę węzła komunikacyjnego stanowi Goleniów ze względu na układ dróg, linii kolejowych i umiejscowienie lotniska.

Ryc. 1. Położenie geograficzne Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUGiK oraz GDDKiA

Gminy powiatu goleniowskiego, a tym samym i gminy Partnerstwa, nie są zaliczane do obszarów problemowych w Polsce¹. Obszar Partnerstwa nie jest również zakwalifikowany jako obszar problemowy w systematycznie aktualizowanej przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego delimitacji Specjalnej Strefy Włączenia². Gminy wchodzące w skład Partnerstwa znajdują się w strefie

¹ J. Bański, M. Degórski, T. Komornicki, M. Mazur, P. Śleszyński, Aktualizacja delimitacji obszarów problemowych w Polsce na 2018 rok, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Warszawa, 2018.

² Ostatnia aktualizacja SSW została przyjęta 1 września 2023 r. po zakończeniu prac diagnostycznych i na jej podstawie SSW obejmuje już gminę Osina.

oddziaływania Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego, ponadto gminy Partnerstwa wchodzą w skład Obszaru Funkcjonalnego Strefy Przygranicznej. Strefy oddziaływania obszarów funkcjonalnych na gminy powiatu goleniowskiego przedstawiono w Rozdziale 4.3. na Ryc. 13. Obszary strategicznej interwencji określone w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030.

Uwarunkowania rozwoju - Sfera społeczna

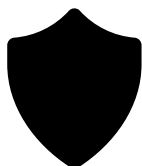
Procesy demograficzne na obszarze Partnerstwa pokazują spadek liczby ludności, w tym w szczególności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Na to zjawisko ma wpływ stała tendencja spadkowa liczby urodzeń przy jednoczesnym zwiększaniu się liczby zgonów, wynikających ze wzrostu liczby i odsetka osób w starszym wieku, w tym w wyniku powikłań „po-covidowych” (w trakcie lub po przejściu zarażenia się wirusem SARS-CoV-2). Postępująca depopulacja obszaru Partnerstwa jest też wynikiem niekorzystnego salda migracji. Będzie to skutkowało brakiem wystarczającej ilości siły roboczej dla firm lokalnych oraz znacznym zmniejszaniem się wpływów do budżetów gmin. Taka sytuacja może skutkować też wzrostem kosztów jednostkowych usług komunalnych, tj. dostarczenia wody, odbioru ścieków czy odbioru odpadów komunalnych.

Podstawowe potrzeby w zakresie edukacji i ochrony zdrowia są lokalnie zapewnione mieszkańcom gmin Partnerstwa. W zakresie leczenia szpitalnego zapewniają to szpitale w Nowogardzie i w Goleniowie – usługi specjalistyczne muszą być realizowane poza powiatem, głównie w Szczecinie. W zakresie edukacji ponadpodstawowej część uczniów korzysta z oferty szkół średnich w Goleniowie a nawet w Szczecinie. Wszystkie badane grupy w badaniach społecznych ofertę usług społecznych (zdrowotnych, opiekuńczych, edukacyjnych) wskazują jako słabą stronę obszaru.

Obszar Partnerstwa jest względnie dobrze wyposażony w urządzenia sieciowe infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej, co wpływa na komfort życia mieszkańców.

W przeprowadzonym badaniu opinii społecznej mieszkańców bezpieczeństwo ocenione zostało bardzo wysoko. Zatem poczucie bezpieczeństwa stanowi silną stronę (atut) wśród mieszkańców obszaru Partnerstwa. Odpowiedzi te kontrastują jednak z danymi wojewódzkimi i powiatowymi, które pokazują wzrost przestępstw przeciwko mieniu i nadal wysoki poziom przestępstw przeciwko zdrowiu i życiu, mimo stopniowego spadku tych drugich.

Rozwijanie życia kulturalnego i sportowego na obszarze Partnerstwa zapewniają funkcjonujące w gminach ośrodki/domy kultury lub ośrodki kultury i sportu oraz świetlice wiejskie. Z kolei silne więzi i tradycje rodzinne były jednym z czynników najczęściej i najmocniej podkreślanych w badaniach społecznych przeprowadzonych na obszarze Partnerstwa (ankietowani mieszkańcy, młodzież, liderzy).

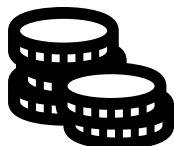
Uwarunkowania rozwoju - Sfera gospodarcza

Liczba podmiotów na obszarze Partnerstwa w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców jest niższa niż w powiecie goleniowskim, województwie i w kraju. Na obszarze Partnerstwa, analogicznie jak w powiecie, dominują podmioty w formie działalności gospodarczej osób fizycznych, zaliczane do mikroprzedsiębiorstw. Rozróżnienie branżowe podmiotów gospodarczych na podstawie danych z 2021 roku według kluczowych sekcji PKD pokazuje charakter przedsiębiorczości na terenie Partnerstwa, gdzie dominują przedsiębiorstwa z branży budowlanej oraz przedsiębiorstwa handlowo-usługowe.

Mieszkańcy gmin Partnerstwa w większości znajdują zatrudnienie poza jego obszarem. Największą grupę stanowią osoby, których dochody pochodzą z umowy o pracę. Drugą grupę stanowią osoby, których dochody uzyskiwane były z emerytury lub renty.

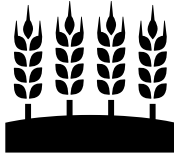
Rośnie liczba podatników osiągających przychody do wysokości jednokrotności minimalnego wynagrodzenia i nieco maleje liczba podatników w grupach powyżej minimalnego wynagrodzenia. Z drugiej strony suma dochodów w najmniej licznej grupie podatników, tj. powyżej czterokrotności minimalnego wynagrodzenia, jest największa (ok. 1,5 razy większa niż dla grupy podatników do 1 krotności minimalnego wynagrodzenia). Ta grupa może decydować o rozwoju przedsiębiorczości w gminach Partnerstwa zarówno poprzez wydatki konsumpcyjne, jak i poprzez potencjalne inwestycje (np. lokale użytkowe, budynki mieszkalne, mniejszą infrastrukturę przemysłową itp.)

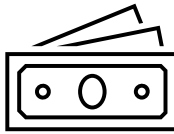
Podstawowe kwalifikacje wstępujących na rynek pracy są opierane o szkolnictwo zawodowe – rośnie liczba absolwentów średnich szkół zawodowych, a jednocześnie ogólna liczba absolwentów szkół średnich spada. Podczas spotkania doradców z uczniami artykułowane były nurtujące młodzież problemy, jak niskie zarobki w firmach na terenie Partnerstwa, brak możliwości kupna własnego mieszkania i brak możliwości kontynuowania nauki i dalszego kształcenia się na terenie Partnerstwa z praktyczną nauką zawodu.

Obszar Partnerstwa posiada atrakcyjne warunki przyrodnicze i krajobrazowe, co sprzyja rozwojowi różnorodnych form turystyki. Dysponuje jednak ubogą infrastrukturą turystyczną – słaba jest oferta noclegowa, brak obiektów ze SPA, zbyt mała jest liczba sal konferencyjnych.

W rolnictwie dominują gospodarstwa indywidualne. Dużą liczbę stanowią gospodarstwa małe, o powierzchni do 5 ha, zaspokajające przede wszystkim potrzeby właścicieli i lokalnego rynku. Największą grupę stanowią gospodarstwa większe, o powierzchni powyżej 15 ha, zaspokajające potrzeby rynku rolnego lokalnego oraz krajowego. Problemem występującym na terenie Partnerstwa jest sytuacja rolnictwa opartego na dzierżawach. Krótkoterminowe dzierżawy nie sprzyjają inwestowaniu z planem długoterminowym.

Mimo bieżącej zdolności do finansowania rozwoju, również w kontekście przewidywanej recesji gospodarczej i wysokiej inflacji, politykę finansową samorządów obszaru Partnerstwa można określić jako umiarkowaną. Depopulacja obszaru Partnerstwa oraz aktualna polityka finansowa państwa będzie jednak ograniczała wzrost dochodów do budżetów gmin.

Uwarunkowania rozwoju - Sfera środowiskowo-przestrzenna

W obszarze Partnerstwa znajdują się 2 miasta (Nowogard i Maszewo) oraz 78 miejscowości wiejskich. Miasta obszaru Partnerstwa pod względem liczby ludności są stosunkowo niewielkie i zaliczane do kategorii miast małych wg. klasyfikacji GUS. Nowogard, liczący w 2022 r. 15,8 tys. mieszkańców, jest zaliczany do miast małych klasy III, a Maszewo (3,3 tys. mieszk. w 2022 r.) zaliczane jest do miast małych klasy I (miasta najmniejsze poniżej 5 tys. mieszk.).

Na terenie Partnerstwa powołano liczne obszary ochrony przyrody takie jak obszary specjalne, rezerваты, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne i pomniki przyrody.

W Puszczy Goleniowskiej, rozłożonej na terenie Partnerstwa na gminy Przybiernów, Osina i Nowogard, ustanowiono dwa obszary specjalnej ochrony ptaków i siedlisk Natura 2000. Do Rezerwatów przyrody zalicza się np. Jezioro Czarne w gm. Przybiernów, Przełom Rzeki Wołczyńcy w gm. Nowogard czy Krzywicki Mszar i Wrzosiec (obszary torfowiskowe z mszarem wrzoścowym) w gminie Osina.

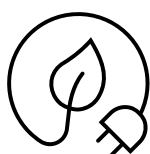
Podstawowy układ drogowy obszaru Partnerstwa i powiatu goleniowskiego tworzą dwie drogi ekspresowe o charakterze tranzytowym (S3 i S6) oraz siedem dróg wojewódzkich. Układ komunikacyjny uzupełniają dwie linie kolejowe, w tym przede wszystkim zelektryfikowana linia kolejowa znaczenia krajowego na trasie: Świnoujście – Szczecin – Poznań i dalej. Dodatkowo w pobliżu Goleniowa zlokalizowany jest międzynarodowy port lotniczy Szczecin Goleniów.

Długość dróg rowerowych służących zarówno do celów turystycznych jak i mieszkańcom Partnerstwa jest niewielka – w gminach Osina i Przybiernów nie ma w ogóle takich dróg.

W systemie drogowych przewozów pasażerskich na terenie Partnerstwa dominuje transport zbiorowy, realizowany przez przewoźników prywatnych. Komunikacja publiczna drogowa organizowana przez gminy z obszaru Partnerstwa ma charakter związany głównie z organizacją przewozów dzieci w wieku szkolnym do placówek oświatowych: przewozy regularne specjalne oraz uzgadnianie tras i rozkładów jazdy przewoźników dostosowanych do godzin działania placówek oświatowych.

Zaopatrzenie w energię elektryczną obszaru Partnerstwa w zasadniczym stopniu zapewnia krajowy system energetyczny. Na terenie Partnerstwa nie ma znaczących instalacji energetyki odnawialnej.

2.2. Analiza powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych

Strategia terytorialna - zintegrowana strategia rozwoju powiązanych ze sobą funkcjonalnie gmin - pozwala na zarządzanie rozwojem na obszarze wykraczającym poza teren jednej gminy. Podejmowanie wspólnych działań pozwala na wykorzystanie komplementarnych potencjałów i rozwiązywanie wspólnych

problemów rozwojowych co jest źródłem oszczędności dla JST oraz sprzyja budowaniu spójności terytorialnej, w tym także spójności w zakresie zagospodarowania przestrzennego. Podstawą współpracy są istniejące lub potencjalne powiązania przestrzenne i funkcjonalne, a zakres współpracy wynika z kompetencji poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego.

Wyznaczenie granic obszaru Partnerstwa nastąpiło przed przystąpieniem do opracowania strategii rozwoju Partnerstwa. Obszar objął wszystkie gminy powiatu goleniowskiego za wyjątkiem gmin będących członkiem Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego. Poza obszarem Partnerstwa pozostały zatem: Gmina Goleniów (ze stolicą powiatu - miastem Goleniów) oraz gmina Stepnica.

W ramach raportu diagnostycznego wykonano szereg analiz powiązań funkcjonalnych, których szczegółowy opis zawarty został w jego treści. Wyniki istotniejszych analiz przedstawiono w formie podsumowującego zestawienia - kolażu na ryc. 2 poniżej (mapy 1-6).

W obszarze Partnerstwa największym ośrodkiem jest miasto Nowogard liczące 15,8 tys. mieszkańców³, natomiast w obrębie powiatu dominuje miasto Goleniów, który liczy 21,8 tys. mieszkańców⁴ (mapa 1). Zasięg oddziaływania obu ośrodków na osadnictwo (na osiedlanie się ludności) ogranicza się do miejscowości położonych w ich bezpośrednim sąsiedztwie – co przedstawia mapa 2 ilustrująca dynamikę zmian liczby ludności.

Potencjalny zasięg oddziaływania Goleniowa jako najsilniejszego z centrów usług, wyrażony czasem dojazdu, przedstawiono na mapie 3. Na mapie 4 przedstawiono dostęp czasowy do szpitali w ramach oferty usług służby zdrowia.

Analiza dojazdów do pracy do Goleniowa (mapa 5)⁵, wskazuje na jego silne oddziaływanie w tym zakresie w skali całego powiatu. Z gminy Maszewo do 10% mieszkańców w wieku produkcyjnym dojeżdża do Goleniowa, z gmin Przybiernów i

³ dane na koniec 2022 r., GUS-BDL

⁴ j.w.

⁵ odrębny, duży wpływ na zatrudnienie poza obszarem Partnerstwa ma Goleniowski Park Przemysłowy położony w sołectwie Łozienica przy granicy gminy Goleniów, 20 km od Szczecina oraz samo miasto Szczecin i sąsiednie powiaty – stargardzki i gryficki, na co wskazuje analiza rozliczeń PIT 11 wystawianych przez pracodawców w gminach Partnerstwa i pracodawców spoza obszaru przytoczona w Raporcie diagnostycznym Partnerstwa.

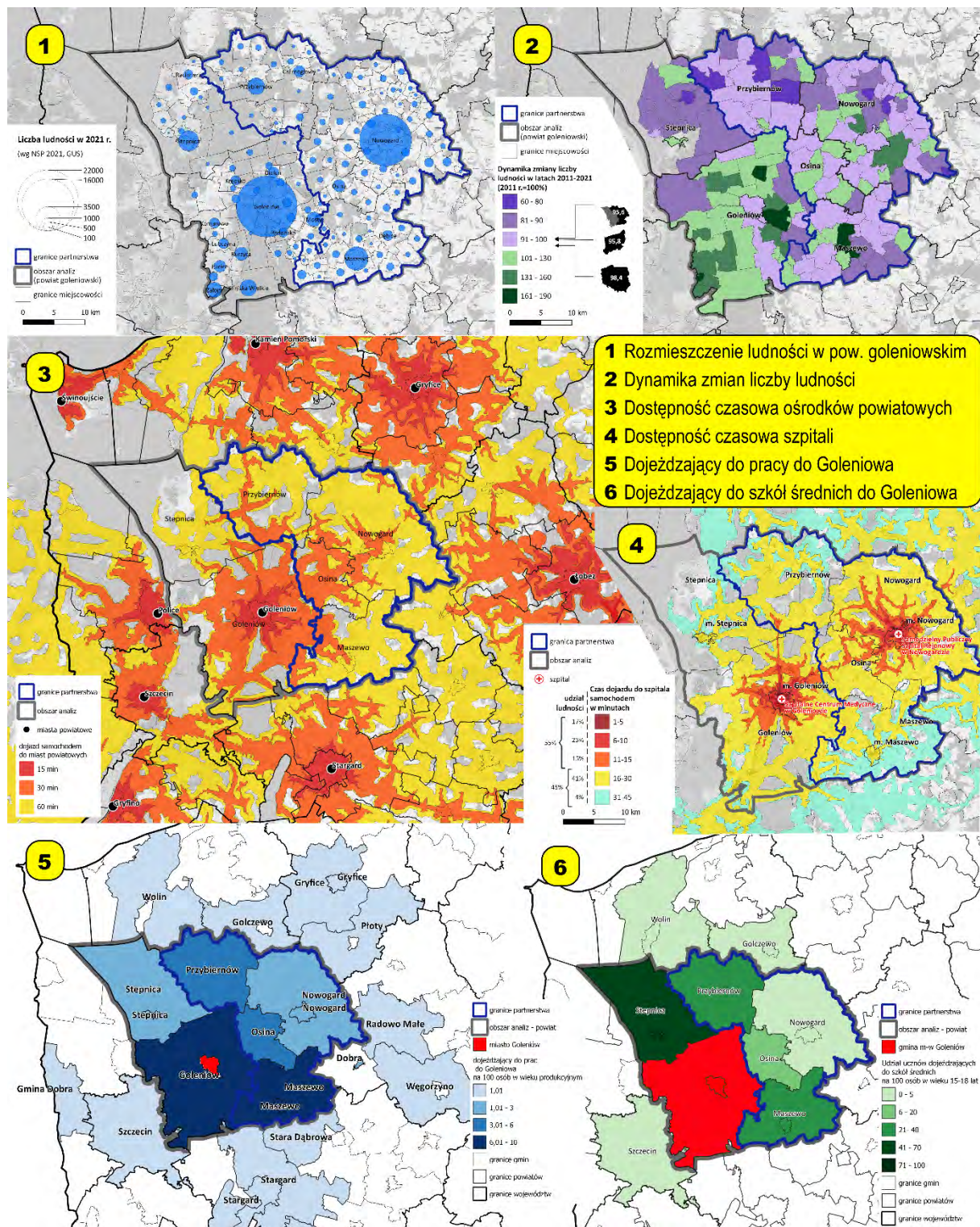
Osina pomiędzy 3% a 6% a z Nowogardu pomiędzy 1% - 3% (Nowogard sam jest miejscem dojazdu do pracy z pobliskich miejscowości).

Na znaczenie Goleniowa w skali całego powiatu wskazuje również duża liczba uczniów dojeżdżających do szkół średnich w tym mieście w przeliczeniu na 100 osób w wieku 15-18 lat, chociaż młodzież z miasta i gminy Nowogard w zdecydowanie większym stopniu korzysta z oferty szkolnictwa ponadpodstawowego w samym Nowogardzie (mapa 6).

Jakkolwiek rola samorządu gminnego jest podstawowa, tym niemniej ważnym szczeblem administracji publicznej jest samorząd powiatowy, który świadczy usługi publiczne m.in. w zakresie utrzymania infrastruktury technicznej (drogi powiatowe i transport publiczny w zasięgu powiatu) oraz infrastruktury społecznej (oświata ponadpodstawowa, szpitale i domy pomocy społecznej, instytucje kultury i inne). Przeprowadzone analizy wskazują na silne powiązania funkcjonalne nie tylko w obrębie Partnerstwa, ale również w obrębie całego powiatu goleniowskiego.

Elementem łączącym funkcjonalnie gminy Partnerstwa z innymi jednostkami samorządu terytorialnego (w tym te poza obszarem powiatu goleniowskiego) jest też gospodarka odpadami. Gminy Partnerstwa należą do Celowego Związku Gmin R-XXI, który prowadzi instalację przetwarzania odpadów komunalnych dla 32 gmin województwa zachodniopomorskiego. Instalacja znajduje się w Regionalnym Zakładzie Gospodarowania Odpadami w miejscowości Słajsino (gmina Nowogard). Zadaniem Regionalnego Zakładu Gospodarowania Odpadami jest odbiór, przetwarzanie, odzysk i unieszkodliwienie dowożonych odpadów komunalnych z terenów gmin należących do Celowego Związku Gmin R-XXI.

Ryc. 2. Zestawienie analiz powiązań funkcjonalnych (mapy 1 - 6), powiat goleniowski

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, danych z samorządów Partnerstwa oraz TravelTime Analytics

2.3. Czynniki warunkujące rozwój Partnerstwa

Tabela 1. SWOT Partnerstwa

SILNE STRONY	Ranking [1 - 3]
Dobra współpraca samorządów lokalnych i lokalnych partnerów społecznych.	2,9
Położenie - bliskość ważnych węzłów komunikacyjnych (drogowych, kolejowych, lotniczych, portowych) i skomunikowanie z ważnymi ośrodkami o znaczeniu ponadregionalnym (Szczecin, Świnoujście), strefa przygraniczna.	2,8
Przyrodniczo-krajobrazowe zasoby Partnerstwa (lasy, jeziora, rzeki, przyrodnicze obszary chronione), bardzo dobra jakość środowiska naturalnego.	2,6
Naturalne zasoby lokalne dla rozwoju przemysłu drzewnego (duże zalesienie).	2,2
Duży potencjał rolniczy - skomasowane, rozległe tereny uprawne, rozwinięta hodowla.	2,1
Więzi społeczne (lokalny patriotyzm mieszkańców, więzi i tradycje rodzinne, relacje sąsiedzkie).	1,9
SŁABE STRONY	Ranking [1 - 3]
Niska atrakcyjność obszaru Partnerstwa dla młodych ludzi (niewystarczające możliwości kontynuacja nauki i rozwoju zawodowego, niewystarczająca dostępność mieszkań, żłobków, przedszkoli, niewystarczająca oferta kulturalno-rozrywkowa i sportowo-rekreacyjna).	2,6
Niski potencjał demograficzny Partnerstwa (niski przyrost naturalny, brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy, malejąca grupa mieszkańców w wieku produkcyjnym, wzrost umieralności mieszkańców do 60 r. życia).	2,4
Niska jakość infrastruktury turystycznej i brak produktów turystycznych.	2,4
Niski potencjał ośrodków miejskich Partnerstwa w zakresie usług publicznych i rynkowych.	2,3
Niski poziom usług transportu publicznego (niska częstotliwość lub brak połączeń wewnątrz Partnerstwa, niska jakość dróg lokalnych).	2,3
Słabość lokalnej gospodarki (brak współpracy między firmami, brak produkcji generującej wysoką wartość dodaną, mały własny potencjał kapitałowy i inwestycyjny lokalnych przedsiębiorców, niewystarczająca oferta terenów/nieruchomości inwestycyjnych, niewystarczająca ilość i zakres wsparcia instytucji otoczenia biznesu, ograniczona skala lokalnego rynku pracy).	2,1
Stosunki własnościowe gruntów rolnych (brak własności prywatnej, krótkie okresy dzierżawy na dużej części gruntów będących własnością państwa).	2,1

Niski poziom współpracy pomiędzy samorządem lokalnym, a przedsiębiorcami (pozarolnicza i rolnicza działalność gospodarcza).	2,0
Słabe poczucie wspólnotowości tożsamościowej na obszarze Partnerstwa.	1,9
SZANSE	Ranking [1 - 3]
Zapotrzebowanie na korzystne warunki do osiedlania się - czyste i atrakcyjne środowisko, dobra lokalizacja z perspektywy komunikacyjnej.	2,5
Dostępność zewnętrznych środków na finansowanie projektów rozwojowych.	2,5
Wzrastająca atrakcyjność inwestycyjna Partnerstwa związana z rozwojem układu dróg, w tym przede wszystkim dróg ekspresowych i z położeniem Partnerstwa w strefie przygranicznej (wzrost popytu na tereny inwestycje na obszarze Partnerstwa).	2,4
Dostępność terenów i lokalnych zasobów energetycznych dla transformacji energetycznej obszaru Partnerstwa i ośrodków sąsiednich (wykorzystanie pod OZE).	2,1
Wykorzystanie potencjału rozwoju usług senioralnych.	2,1
Wzrost popytu na turystykę niekomercyjną (agroturystyka, turystyka indywidualna).	1,5
Możliwość pozyskania nowych mieszkańców (imigranci krajowi i zagraniczni).	1,1
ZAGROŻENIA	Ranking [1 - 3]
Wzrost kosztów życia i prowadzenia działalności gospodarczej oraz wykonywania zadań przez JST, w szczególności wzrost cen nośników energii.	2,9
Polityka państwa utrzymująca własność państwową na gruntach rolnych.	2,8
Brak remontów i rozwoju sieci energetycznej w aspekcie przyłączy OZE.	2,5
Słabnący potencjał finansowy i organizacyjny samorządu lokalnego związany ze zjawiskami demograficznymi i legislacją w obszarze finansowo-podatkowym, w tym zwiększanie zadań gmin bez zapewnienia źródeł finansowania.	2,4
Zaburzenia w gospodarce i rolnictwie (w Polsce i na świecie) związane z wojną w Ukrainie.	2,4
Zmniejszająca się dostępność zewnętrznych środków pomocowych (skomplikowane procedury pozyskiwania, opóźnienia w przydziale).	2,4
Zmiana (degradacja) struktury osiedleńczej obszaru wynikająca m.in z trendów demograficznych i zmiany stylu życia (w tym np. odkładanie momentu założenia rodziny).	2,3
Ekonomiczne skutki transformacji energetycznej.	2,3

"Zasysanie" potencjału społeczno-gospodarczego Partnerstwa przez zewnętrzne ośrodki miejskie i zewnętrzne strefy przemysłowe (Goleniów, Szczecin, Stargard) - konkurencyjna oferta pracy, usług publicznych, usług kulturalno-rozrywkowych, konkurencyjna oferta mieszkaniowa.	2,2

Kluczowe problemy obszaru Partnerstwa

- Niekorzystne zmiany demograficzne na obszarze Partnerstwa
- Ograniczone możliwości kształcenia się i kontynuowania nauki
- Niewystarczający poziom usług medycznych, w szczególności specjalistycznych świadczeń zdrowotnych
- Bariery dla prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze Partnerstwa
- Słabo rozwinięty rynek pracy, niski poziom zarobków
- Niewykorzystany potencjał Partnerstwa w zakresie przetwarzania produktów rolnych i ich zbywania
- Niewykorzystany turystycznie potencjał środowiskowo-przyrodniczy
- Niewykorzystany potencjał warunków do rozwoju OZE
- Niska dostępność komunikacyjna do usług publicznych na terenie Partnerstwa
- Niskoefektywna gospodarka cieplna i energetyczna na terenie Partnerstwa
- Brak kadry chętnej do pracy w administracji JST/Partnerstwa

Kluczowe potrzeby rozwojowe Partnerstwa, determinanty rozwojowe i propozycje działań zmierzających do ich rozwiązania.

1. Zwiększenie potencjału osiedleńczego.

Zjawiskiem wpływającym na wymiar społeczny Partnerstwa są procesy demograficzne. Postępująca depopulacja obszaru Partnerstwa jest skutkiem ujemnego przyrostu naturalnego oraz niekorzystnego salda migracji. Zebrane dane wykazują na spadek liczby ludności ogółem, w szczególności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Na depopulację na obszarze Partnerstwa, oprócz zbyt niskiej liczby urodzeń, ma również wpływ

zwiększająca się liczba zgonów wynikających ze wzrostu liczby i odsetka osób w starszym wieku i w rezultacie nieodpowiadającego bieżącym wyzwaniom i potrzebom stanu opieki zdrowotnej (w tym w odniesieniu do pandemii Covid-19 w ostatnich latach).

Rynek pracy oparty jest o pracę najemną a niskie bezrobocie nie jest tylko wynikiem zatrudniania mieszkańców przez lokalnych przedsiębiorców, lecz także zatrudniania się mieszkańców Partnerstwa w przedsiębiorstwach leżących poza jego obszarem i w związku z tym skłonnych do relokacji poza obszar Partnerstwa.

Propozycje rozwiązań

Negatywne trendy demograficzne mogą być zahamowane przez zachęty i tworzenie warunków do pozostawania na obszarze Partnerstwa ludzi młodych oraz tworzenie zachęt do osiedlania się na jego obszarze dla osób to rozważających, tj. przez:

- zwiększenie dostępności mieszkaniowej budownictwa komunalnego i społecznego,
- zwiększenie możliwości kontynuowania nauki po szkole podstawowej i średniej oraz kształcenia się osób dorosłych,
- podjęcie działań zmierzających do lokowania się na obszarze Partnerstwa firm mających popyt na wykwalifikowaną i dobrze opłacaną siłę roboczą,
- zwiększenie dostępności do transportu publicznego o znaczeniu lokalnym w celu zwiększenia mobilności mieszkańców Partnerstwa w kontekście dojeżdżania do pracy i szkół,
- zwiększenia dostępności i poprawa jakości usług publicznych takich jak edukacja, zdrowie, oferta usług społecznych i opiekuńczych oraz kulturalno-rozrywkowych.

2. Zmniejszenie wykluczenia komunikacyjnego i zwiększenie dostępności do usług publicznych.

Z przeprowadzonych badań ankietowych młodzieży, mieszkańców i liderów z gmin obszaru Partnerstwa na temat ważnych projektów do realizacji w

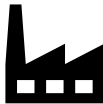
najbliższej przyszłości wynika, że w większości odpowiedzi respondentów wskazano na potrzebę poprawienia połączeń komunikacyjnych z regionem, w tym na konieczność polepszenia stanu dróg. Koresponduje to ze zidentyfikowanymi kluczowymi problemami Partnerstwa, w których wskazano na niską dostępność komunikacyjną do usług publicznych na jego terenie, wynikającą ze stanu dróg publicznych powiatowych i gminnych (w aspekcie ich rodzaju i stanu technicznego), a także z obecnego stanu transportu kolejowego, realizowanego jedynie na głównych osiach regionalnej komunikacji kolejowej, z niewielką liczbą stacji i przystanków. Ogranicza to objęcie transportem zbiorowym całego obszaru Partnerstwa opartego na wykorzystaniu potencjału przewoźników prywatnych. Dochodzi do tego także niewielka liczba i długość dróg rowerowych, które mogą służyć również społeczności lokalnej do przemieszczania się na terenie gminy/Partnerstwa.

Propozycje rozwiązań.

Zwiększenie dostępności komunikacyjnej obszaru jak i usprawnienia systemu zarządzania przewozami poprawi dostęp mieszkańców do podstawowych usług publicznych, w szczególności usług zdrowotnych, ale także oświaty i kultury (również w rozumieniu dostępu do tego rodzaju usług stopnia wyższego poza obszarem Partnerstwa, np. w Szczecinie). Zmniejszenie wykluczenia komunikacyjnego i zwiększenie dostępności do usług publicznych w ramach Partnerstwa można zrealizować poprzez:

- zintensyfikowanie procesu modernizacji dróg publicznych, powiatowych i gminnych poprawiając ich klasyfikację techniczną i umożliwiając pokrycie zasięgiem transportu zbiorowego całego obszaru Partnerstwa (wszystkich sołectw),
- zsynchronizowanie rozkładów jazdy poszczególnych przewoźników z potrzebami społeczności lokalnych, w tym w szczególności z dojazdami i powrotami z pracy i szkół,
- rozwój transportu publicznego organizowany przez gminy z wykorzystaniem mechanizmu partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP),
- budowę nowoczesnych dróg rowerowych (w tym wyposażonych w stacje ładowania rowerów elektrycznych) wybierając ich przebieg zarówno w kontekście atrakcyjności turystycznej jak i w kontekście ich wykorzystania komunikacyjnego przez lokalną społeczność, również w celu poprawienia bezpieczeństwa drogowego.

Czynnikiem sprzyjającym rozwiązaniu tego problemu może być rozbudowa Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej i modernizacja dróg i przystanków kolejowych w ramach Krajowego Programu Kolejowego – Partnerstwo powinno monitorować te przedsięwzięcia i zgłaszać swoje potrzeby w tym zakresie.

3. Zwiększenie potencjału gospodarczego i pobudzenie wzrostu przedsiębiorczości

W Partnerstwie JST powiatu goleniowskiego największą grupę stanowią osoby, których dochody pochodzą z umowy o pracę, przy czym mieszkańcy gmin Partnerstwa w większości znajdują zatrudnienie poza jego obszarem. Drugą grupę stanowią osoby, których dochody uzyskiwane były z emerytury lub renty. Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze Partnerstwa w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców jest niższa niż w powiecie goleniowskim, województwie i w kraju. Na obszarze Partnerstwa, analogicznie jak w powiecie, dominują podmioty w formie działalności gospodarczej osób fizycznych, zaliczane do mikroprzedsiębiorstw. Występuje niedobór terenów / nieruchomości inwestycyjnych, a gminy nie prowadzą aktywnej polityki promującej rozwój przedsiębiorczości. Te dane charakteryzują obszar Partnerstwa jako słabo rozwinięty gospodarczo.

Propozycje rozwiązań.

W celu pobudzenia rozwoju gospodarczego i rozwoju przedsiębiorczości należy:

- kształtować atrakcyjny rynek pracy poprzez określenie wspólnej dla Partnerstwa wizji rozwoju gospodarczego będącej wypadkową potrzeb mieszkańców i przedsiębiorców oraz przewidującej zahamowanie odpływu ludzi młodych z obszaru Partnerstwa,
- podjąć działania zmierzające do wykorzystania potencjału jaki stwarza położenie Partnerstwa w obszarze oddziaływania szczecińsko-świnoujskiego węzła komunikacyjnego łączącego osie transportowe północ-południe i wschód-zachód (drogi S3, S6) i ułatwić lokowania się na obszarze Partnerstwa firm zgłaszających popyt na wysoko wykwalifikowaną siłę roboczą - udostępniać tereny inwestycyjne, promować Partnerstwo jako dogodne miejsce do lokowania

inwestycji opartych o zasoby lokalne (przemysł drzewny) oraz przyszłościowe specjalizacje,

- dostosować system kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy,
- inicjować rozwój instytucji otoczenia biznesu dla wspierania i wzmocnienia postaw przedsiębiorczych, szczególnie wśród młodzieży,
- nawiązać ścisłą i systematyczną współpracę samorządów lokalnych z przedsiębiorstwami (np. Rada Gospodarcza Partnerstwa, cykliczne spotkania z przedsiębiorcami itp.).
- zwiększyć dostępność komunikacyjną obszaru w kontekście dojazdów do pracy

4. Zwiększenie stopnia wykorzystania potencjału turystycznego.

Dużym potencjałem Partnerstwa są zasoby środowiska przyrodniczego, a rosnący popyt na usługi preferujące aktywny styl życia i turystykę indywidualną generuje wzrost zapotrzebowania na usługi w tym zakresie. Mimo dużego potencjału Partnerstwo posiada ubogą infrastrukturę turystyczną, pozbawioną praktycznie rozszerzonych usług poza usługami noclegowymi, która i tak jest niewystarczająca. Obszar Partnerstwa nie posiada zintegrowanej oferty turystycznej. Brak dostępności komunikacyjnej do atrakcyjnych turystycznie miejsc, w tym brak wystarczającej ilości dróg rowerowych, zniechęca potencjalnych zainteresowanych do obrania terenu Partnerstwa na wypoczynek. Nie wykorzystuje się tym samym potencjału dla pobytów krótkookresowych (jedno, dwudniowych), mimo lokalizacji w bliskim zasięgu dużego miasta - stolicy województwa.

Propozycje rozwiązań.

Zwiększenie oferty i zakresu usług turystycznych powinno przyczynić się do zaspokajania coraz większego zainteresowania współczesnego społeczeństwa turystyką i wypoczynkiem nie tylko w formach zorganizowanych, ale coraz bardziej w formach indywidualnych. Można to osiągnąć poprzez:

- wykreowanie marki obszaru wraz z atrakcyjną, dostępną i zróżnicowaną ofertą uzależnioną od przedziałów wiekowych

potencjalnych klientów, (rodziny z dziećmi, osoby starsze, babcie i dziadkowie z wnukami, itp.),

- stworzenie wspólnej oferty turystycznej dla całego obszaru, uwzględniającej propozycje kulinarne zdiagnozowane na obszarze Partnerstwa,
- nawiązanie współpracy z instytucjami zajmującymi się turystyką oraz podejmowanie i realizacja przedsięwzięć z partnerami społecznymi, przedsiębiorcami, organizacjami branżowymi w zakresie rozwijania oferty turystycznej,
- rozwijanie bazy noclegowej o różnym standardzie (agroturystyka, pensjonaty, campingi),
- budowa dróg rowerowych, wyznaczanie szlaków kajakowych wraz z niezbędną infrastrukturą,
- stworzenie punktów informacji turystycznej w kluczowych miejscach turystycznych obszaru Partnerstwa,
- zwiększenie dostępności komunikacyjnej do miejsc atrakcyjnych turystycznie.

5. Rozwijanie energetyki opartej o odnawialne źródła energii, połączone z termomodernizacją budynków użyteczności publicznej.

Zaopatrzenie w energię elektryczną obszaru Partnerstwa w zasadniczym stopniu zapewnia krajowy system energetyczny. Nie ma istotnych, lokalnych instalacji wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (OZE). Na obszarze Partnerstwa nie ma dotychczas współpracy instytucji i podmiotów, umożliwiającej wykorzystanie istniejącego potencjału dla OZE. Powyższy stan wynika z braku lokalnego koordynatora działań na rzecz szerokiego wykorzystania OZE do produkcji taniej, zielonej energii (np. klastra energetycznego) oraz z niskiego zasobu wiedzy wśród mieszkańców, urzędników i przedsiębiorców o możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla potrzeb gospodarczych i komunalnych.

Propozycje rozwiązań.

- zmodernizować lokalne, publiczne i prywatne źródła ciepła na efektywniejsze, wykorzystujące w jak największym stopniu OZE,
- zmodernizować lokalne (powiatowe i gminne) sieci energetyczne ciepłownicze w celu obniżenia kosztów dla mieszkańców i obniżenia

kosztów funkcjonowania wielu instytucji publicznych, przystosować te sieci do korzystania z odnawialnych źródeł energii,

- realizować szeroko zakrojoną termomodernizację budynków publicznych (urzędy, szkoły, szpital itp.) i mieszkań komunalnych, promować i wspierać termomodernizację budynków i obiektów prywatnych,
- promować i wspierać transformację gospodarki lokalnej na gospodarkę o obiegu zamkniętym,
- promować i wspierać wykorzystanie odpadów z rolnictwa do rozwijania produkcji biogazu i biopaliw,
- dążyć (na szczeblu Celowego Związku Gmin R-XXI) do wdrożenia rozwiązań wykorzystujących odpady składowane/przetwarzane w Słajsinie jako paliwo energetyczne.

6. Wykorzystanie potencjału produkcji rolnej poprzez rozwój dotychczasowych specjalizacji rolniczych i przetwórstwa rolno-spożywczego.

Rolnictwo na obszarze Partnerstwa jest jednym z istotnych czynników rozwoju. Użytkowanie gruntów wskazuje na rolniczy charakter obszaru Partnerstwa. Użytki rolne na terenie powiatu to gleby bez zanieczyszczeń, nadające się pod wszystkie uprawy rolnicze i ogrodnicze, a także użytki nadające się na rozwój hodowli bydła i trzody chlewnej. To sprawia, że możliwe jest prowadzenie intensywnej produkcji roślinnej i zwierzęcej w większości gospodarstw. Problemem jest rolnictwo oparte na dzierżawach krótkoterminowych (problem dotyczy całego kraju): oferowana długość dzierżawy ziemi będącej w zasobach Krajowego Obszaru Wsparcia Rolnictwa (KOWR), opierająca się o okresy roczne, dwuletnie, a w najlepszym wypadku trzyletnie, zabija inicjatywę rolników oraz hamuje długookresowe i wielkoskalowe inwestycje. Rozwiązanie tego problemu nie leży bezpośrednio w gestii samorządów gminnych, jednak artykułowanie tego problemu i postulowanie zmiany stanu rzeczy może być przedmiotem ich aktywności.

Propozycje rozwiązań.

Zadaniami dla rozwoju rolnictwa na obszarze Partnerstwa powinny być:

- promocja i wspieranie produktów lokalnych,
- budowa struktury organizacyjnej do dystrybucji wspólnych produktów,

- wspieranie rozwoju przetwórstwa produktów rolnych,
- wykorzystanie ekonomii społecznej do kreowania miejsc pracy w gospodarstwach rolnych oraz promocja inkubatorów przetwórstwa rolnego.

7. Rozwijanie Partnerstwa w oparciu o zinstytucjonalizowane formy współpracy

Pomimo wcześniejszych przykładów dobrej współpracy gmin Partnerstwa) przy realizowaniu niektórych projektów ponadlokalnych (np. w ramach Celowego Związku Gmin R-XXI), daje się zauważyć niewystarczająca koordynacja realizowanych przedsięwzięć. Wynika to z braku wypracowanych zasad i procedur wspólnych działań. Brak instytucjonalizacji, brak zdolności identyfikacji wspólnych problemów, powodują rozwiązywanie tych problemów „w pojedynkę”. Występujący brak wspólnej wizji oraz brak lidera obszaru, powoduje odkładanie pilnych i ważnych spraw na później.

Propozycje rozwiązań.

- rozważyć, w oparciu o rzetelną analizę ekonomiczną, organizacyjną i funkcjonalną, zasadność utworzenia międzygminnych centrów usług wspólnych (CUW), spółek lub związków komunalnych z udziałem JST tworzących Partnerstwo
- zapewnić dopływ do urzędów wyspecjalizowanych kadr (nawet spoza obszaru Partnerstwa) i zapewnić tej kadrze zdobywanie doświadczeń w realizacji projektów w znacznie większej skali.
- zorganizować regularne zbieranie danych oraz opinii mieszkańców z obszaru Partnerstwa,
- rozwijać współpracę międzysektorową z innymi organizacjami, Partnerstwami i stowarzyszeniami (takimi jak LGD Stowarzyszenie Lider Powiatu Goleniowskiego) i wykorzystywać ich doświadczenie w przygotowaniu i wdrażaniu projektów odpowiednich do potrzeb mieszkańców Partnerstwa.

8. Zwiększenie poziomu finansowania inwestycji gminnych poprzez wykorzystanie formuły Partnerstwa publiczno-prywatnego

Do istotnych wskaźników rozwoju należy wskaźnik dotyczący stanu finansów lokalnych. Dotychczasową politykę podatkową samorządów Partnerstwa można określić jako umiarkowaną. Wobec przewidywanej recesji gospodarczej i wysokiej inflacji spodziewany jest wzrost kosztów utrzymania infrastruktury publicznej. Depopulacja obszaru Partnerstwa będzie uniemożliwiała zapewnienie wzrostu dochodów do budżetów gmin. Ponadto przy dalszym procesie wyludniania się miast i w konsekwencji mniejszych wpływach do budżetów gminnych, należy spodziewać się znacznych niedoborów w przychodach gmin, które będą skutkowały poważnym deficytem.

Propozycje rozwiązań.

- realizacja zadań/inwestycji Partnerstw w oparciu o Partnerstwo publiczno- prywatne (PPP) - włączenie partnerów prywatnych do realizacji zadań publicznych przyczynia się do zwiększenia efektywności gospodarowania środkami w sektorze publicznym oraz do przyspieszenia rozwoju całego obszaru,
- podnosić wiedzę urzędników i przedsiębiorców w zakresie możliwości realizacji projektów PPP,
- rozpoznać obszary zapotrzebowania na konkretne inwestycje, które mogą być realizowane w Partnerstwie publiczno- prywatnym.

3. Cele partnerstwa i ich operacjonalizacja

W syntezie diagnozy Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego przedstawiono uwarunkowania społeczne, gospodarcze i środowiskowo-przestrzenne, zidentyfikowane problemy podparte badaniami społecznymi oraz wynikową analizę SWOT. Implikowało to określenie kluczowych potrzeb i determinant rozwojowych Partnerstwa. Wnioski z diagnozy stanowią podstawę dla opracowania części programowej strategii rozwoju terytorialnego Partnerstwa - celów strategicznych i kierunków działań.

3.1. Cele strategii Partnerstwa

Cel definiuje się jako stan/rozwiązanie problemu, do którego się dąży, czemu coś ma służyć. Cel opisuje przejście od sytuacji zastanej (zdiagnozowanej) do sytuacji pożądanej. Cele rozwojowe opisują zatem stan docelowy powstały w wyniku wdrożenia strategii rozwoju. Jednocześnie cele realizują ważny element strategii – wizję rozwoju, którą obrazuje model struktury funkcjonalno-przestrzennej jednostki samorządowej lub, w tym przypadku, Partnerstwa⁶.

3.1.1. Cel ogólny (misja) Partnerstwa

Strategiczny, rozwojowy cel ogólny - misja - powinien mieć charakter długofalowy, wskazując generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji rozwoju gminy i odpowiadać na ogólne pytanie „co chcemy osiągnąć?”. Powinien również wyrażać przyczynę zawarcia partnerstwa na fundamencie wspólnych wartości, wokół których Partnerstwo się zawiązało i na podstawie których chce działać.

Dla Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego sformułowano następujący cel ogólny:

Rozwijamy Partnerstwo w celu zaspokajania potrzeb i oczekiwań naszych mieszkańców związanych z zapewnieniem im dostatecznego i godnego życia w otoczeniu przyjaznego środowiska, ze zrównoważonym gospodarczo wykorzystaniem zasobów, z dostępnością komunikacyjną i wysokiej jakości usługami publicznymi.

⁶ Za: *Strategia rozwoju gminy – Poradnik praktyczny*, MFIR, Warszawa, 2021

Tak sformułowana misja jest punktem wyjścia do sformułowania celów strategicznych odpowiadających jej przesłaniu, który można rozwinąć następująco:

Poprawa jakości życia mieszkańców: Będziemy kontynuować działania, które przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców Partnerstwa. Dążymy do stworzenia warunków sprzyjających dostatniemu i godnemu życiu dla każdego mieszkańca, niezależnie od jego statusu społecznego czy ekonomicznego.

Przyjazne środowisko: Jesteśmy zdecydowani działać na rzecz zachowania i ochrony naszego środowiska. Wspieramy inicjatywy zmierzające do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych, ochrony przyrody i promowania zrównoważonego rozwoju.

Zrównoważone gospodarowanie zasobami: Naszym celem jest osiągnięcie zrównoważonego gospodarowania zasobami / potencjałami endogenicznymi Partnerstwa. Dążymy do minimalizacji marnotrawstwa surowców naturalnych, promując recykling i efektywne wykorzystanie wszystkich zasobów z troską o możliwość ich odtwarzania i zachowania bioróżnorodności.

Dostępność komunikacyjna: Będziemy usprawniać i rozwijać komunikację publiczną i infrastrukturę komunikacyjną, aby zapewnić naszym mieszkańcom łatwy dostęp do miejsc pracy, edukacji i innych istotnych usług. Chcemy stworzyć system transportu publicznego, który będzie przyjazny dla środowiska i wygodny dla mieszkańców.

Wysoka jakość usług publicznych: Dążymy do zapewnienia naszym mieszkańcom wysokiej jakości usług publicznych, takich jak opieka zdrowotna, edukacja, opieka nad dziećmi i wiele innych. Stawiamy na efektywność i dostępność tych usług dla wszystkich grup społecznych.

Partnerstwo społeczne: Realizacja naszej misji opiera się na partnerstwie z mieszkańcami, przedsiębiorstwami, organizacjami pozarządowymi i innymi instytucjami. Razem pracujemy nad osiągnięciem naszych celów, uwzględniając różnorodne perspektywy i potrzeby społeczności.

Innowacje i rozwój: W dążeniu do realizacji naszej misji będziemy promować innowacje i rozwijać/udostępniać technologie, które pozwolą dostosować się mieszkańcom do zmieniających się potrzeb i oczekiwań szybko rozwijającego się świata.

Ciągłe doskonalenie: Będziemy dążyć do doskonalenia naszych działań i podejścia, aby efektywnie i skutecznie realizować cele Partnerstwa i spełnić oczekiwania mieszkańców.

Transparencja i partycypacja społeczna: Stawiamy na transparentność działań i zachęcamy mieszkańców do aktywnego udziału w procesie podejmowania decyzji. Chcemy, aby nasze działania były oparte na demokratycznym dialogu i uwzględniały opinie społeczeństwa.

Sukces społeczności: Ostatecznym celem naszej misji jest sukces społeczności, gdzie mieszkańcy cieszą się dostatnim życiem w otoczeniu niezniszczonego środowiska i wysoką jakością usług publicznych, a wszystko to osiągnęte jest poprzez współpracę i zaangażowanie wszystkich interesariuszy: mieszkańców, młodzieży szkolnej, samorządów, przedsiębiorców i rolników, instytucji administracji publicznej i organizacji pozarządowych.

3.1.2. Cele strategiczne Partnerstwa

Podstawą do określenia celów strategicznych jest cel główny Partnerstwa – jego misja przedstawiona wyżej. Natomiast główną zasadą formułowania celów strategicznych jest ich jasne i przejrzyste określenie, tak aby nie pozostawiały wątpliwości co do zgodności z celem ogólnym (misją) i w konsekwencji z wizją Partnerstwa. Powinny być ponadto ściśle sformułowane, mierzalne, ambitne, realistyczne i określone w czasie (zgodnie z zasadą SMART).

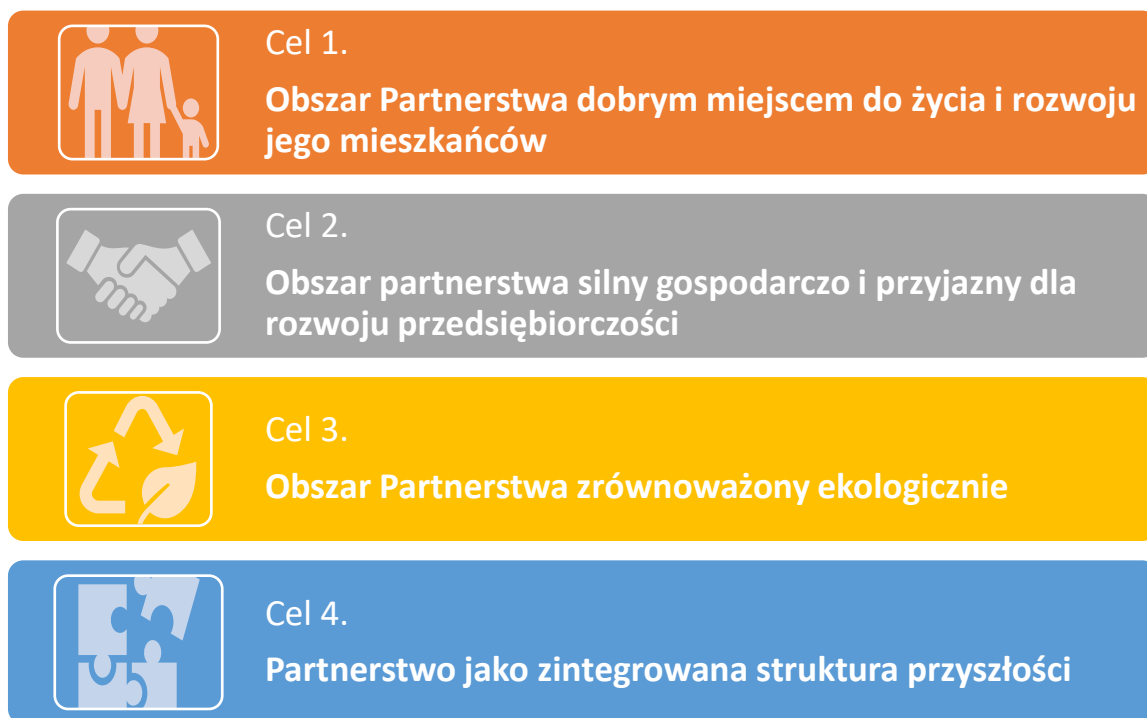
Istotne jest aby cele strategiczne, a następnie kierunki działań z nimi związane odpowiadały na potrzeby rozwojowe Partnerstwa zidentyfikowane w diagnozie i wskazywały sposoby:

- rozwiązywania najważniejszych problemów,
- zmniejszania barier rozwojowych,
- wzmacniania potencjałów lokalnych,
- wykorzystywania zasobów własnych i szans pojawiających się w otoczeniu,
- łączenia działań z różnych dziedzin w zintegrowane projekty⁷.

Dla Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego sformułowano następujące cele strategiczne:

⁷ j.w.

Ryc. 3. Cele strategiczne Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego

Źródło: opracowanie własne

Cele strategiczne Partnerstwa wpisują się w cele polityki regionalnej do 2030 r. na poziomie kraju i regionu, określone w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030 oraz w program regionalny Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021 – 2027.

Matrycę strategicznych celów szczegółowych w kontekście ich powiązania z problemami, potrzebami i potencjałami Partnerstwa określonymi w diagnozie oraz w kontekście ww. dokumentów przywołanych wyżej przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Matryca celów strategicznych, problemów, potrzeb i potencjałów Partnerstwa

Cel 1. Obszar Partnerstwa dobrym miejscem do życia i rozwoju jego mieszkańców
Problemy, na które odpowiada   • niekorzystne zmiany demograficzne na obszarze Partnerstwa, • niska dostępność komunikacyjna do usług publicznych na terenie Partnerstwa, • ograniczone możliwości kształcenia się i kontynuowania nauki, • mała dostępność fizyczna i finansowa mieszkań, głównie dla młodych ludzi.
Potrzeby, do których się odnosi   • zwiększenie potencjału osiedleńczego, • zmniejszenie wykluczenia komunikacyjnego i zwiększenie dostępności do usług publicznych, • podniesienie poziomu i unowocześnienie edukacji zawodowej

• podniesienie atrakcyjności oferty czasu wolnego - kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej.
Potencjał, który wzmacnia
• potencjał osiedleńczy, • potencjał środowiskowo-przyrodniczy, • potencjał infrastrukturalno-przestrzenny (komunikacyjny).
Cel 2. Obszar partnerstwa silny gospodarczo i przyjazny dla rozwoju przedsiębiorczości
Problemy, na które odpowiada
• bariery dla prowadzenia działalności gospodarczej na obszarze Partnerstwa, • słabo rozwinięty rynek pracy i relatywnie niskie zarobki, • niewykorzystany potencjał rolniczy, • niewykorzystany turystycznie potencjał środowiskowo-przyrodniczy
Potrzeby, do których się odnosi
• pobudzenie wzrostu przedsiębiorczości, • rozwój turystyki krótko- i długoterminowej, • zwiększenie produkcji rolnej, rozwój specjalizacji rolniczych i przetwórstwa rolno-spożywczego, • wykorzystanie zasobów lokalnych i lokalnych specjalizacji,
Potencjał, który wzmacnia
• potencjał kapitału społecznego, • potencjał infrastrukturalno-przestrzenny (komunikacyjny) • potencjał środowiskowo-przyrodniczy, • potencjał rolniczy (warunki do prowadzenia produkcji i przetwórstwa), • przemysł drzewny
Cel 3. Obszar partnerstwa zrównoważony ekologicznie
Problemy, na które odpowiada
• degradacja obszarów zielonych w miastach i gminach Partnerstwa, • niskoefektywna gospodarka cieplna i energetyczna na terenie Partnerstwa, • niski udział OZE w produkcji energii,
Potrzeby, do których się odnosi
• zachowanie atrakcyjności zasobów środowiska naturalnego i właściwe nimi gospodarowanie, ochrona krajobrazu, • rozwijanie energetyki opartej o odnawialne źródła energii, połączone z termomodernizacją budynków użyteczności publicznej, • adaptacja do zmian klimatu,
Potencjał, który wzmacnia
• potencjał osiedleńczy, • potencjał środowiskowo-przyrodniczy,

• warunki dla rozwoju OZE
Cel 4. Partnerstwo jako zintegrowana struktura przyszłości
Problemy, na które odpowiada
• nierozwijanie Partnerstwa w oparciu o zinstytucjonalizowane formy współpracy, • ograniczone formy zwiększania potencjału gospodarczego i pobudzenie wzrostu przedsiębiorczości, • niedostateczne wykorzystanie partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP) do realizacji inwestycji samorządów Partnerstwa,
Potrzeby, do których się odnosi
• brak jednolitej analizy społeczno-gospodarczej obszaru Partnerstwa, • brak wspólnej wizji Partnerstwa i brak lidera obszaru, • wypracowania zasad i procedur wspólnych działań, • niedobór kadry do pracy w strukturach administracyjnych Partnerstwa,
Potencjał, który wzmacnia
• zintegrowanie samorządów gminnych w ramach Partnerstwa, • kapitał społeczny Partnerstwa, • potencjał organizacji poza samorządowych i NGO,

Źródło: opracowanie własne.

3.1.3. Wizja strategiczna partnerstwa

Wypadkową celu głównego i celów strategicznych jest wizja Partnerstwa, czyli jego obraz w przyszłości, który gminy tworzące Partnerstwo chcą wykreować. Wizja jest najbardziej fundamentalną aspiracją, która powinna być wspólna dla całego Partnerstwa.

Dla Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego przyjęto następującą wizję:

Partnerstwo JST powiatu goleniowskiego to obszar przyjazny mieszkańcom, sprzyjający ich rozwojowi indywidualnemu oraz rozwojowi zintegrowanej społeczności gmin partnerskich, dostępny komunikacyjnie, wyróżniający się czystym środowiskiem i zrównoważonym, gospodarczym wykorzystaniem zasobów lokalnych.

Zatem Partnerstwo JST powiatu goleniowskiego będzie harmonijnie rozwiniętym obszarem, atrakcyjnym do życia, pracy i rozwoju dla wszystkich jego mieszkańców. Będzie to miejsce, gdzie ludzie zechcą pozostać mając szansę się rozwijać, tworzyć relacje społeczne i przyczynić się do zrównoważonego rozwoju regionu.

3.2. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Kierunki działań to rodzaje planowanych przedsięwzięć, przedstawione w ujęciu ogólnym i odpowiadające zdefiniowanym celom strategicznym. Dla Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego kluczowe kierunki działań zestawiono w tabeli 3 poniżej.

Tabela 3. Kluczowe kierunki działań Partnerstwa dla poszczególnych celów strategicznych.

Cel 1. Obszar Partnerstwa dobrym miejscem do życia i rozwoju jego mieszkańców
1.1. Podniesienie jakości i zwiększenie dostępności do usług publicznych
1.2. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych, odnowa przestrzeni centralnych miasteczek i wsi
1.3. Ułatwienia dla budownictwa mieszkaniowego i podniesienie dostępności mieszkań dla młodych rodzin
1.4. Nowoczesna edukacja dostosowana do aspiracji mieszkańców i potrzeb współczesnego rynku pracy, w szczególności lokalnego
1.5. Podniesienie atrakcyjności oferty czasu wolnego - kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej
1.6. Infrastruktura i usługi cyfrowe powszechnie dostępne dla mieszkańców obszaru partnerstwa
1.7. Kompleksowy system opieki nad dziećmi, rodziną i osobami starszymi.
Cel 2. Obszar partnerstwa silny gospodarczo i przyjazny dla rozwoju przedsiębiorczości
2.1. Tworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości na terenie Partnerstwa
2.2. Rozwój specjalizacji gospodarczych opartych o naturalne zasoby lokalne (np. przemysł drzewny, rolnictwo)
2.3. Wykorzystanie potencjału rolnictwa poprzez rozwój dotychczasowych specjalizacji i rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego
2.4. Wykorzystanie walorów turystycznych partnerstwa
2.5. Działania na rzecz ograniczania bezrobocia i wykluczenia społecznego
Cel 3. Obszar Partnerstwa zrównoważony ekologicznie
3.1. Zachowanie atrakcyjności zasobów środowiska naturalnego i właściwe nimi gospodarowanie, ochrona krajobrazu
3.2. Ochrona lokalnych, ekologicznych form zagospodarowania, zieleni parkowej, przydomowej i zieleni terenów otwartych
3.3. Redukcja emisji gazów cieplarnianych, tworzenie zachęt i warunków do tej redukcji wśród mieszkańców i przedsiębiorców

3.4. Adaptacja do zmian klimatu - rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury, nowe powierzchnie biologicznie czynne, wsparcie mikro- i małej retencji wodnej
3.5. Rozwój infrastruktury OZE i jej lokalnego wykorzystania
3.6. Wdrożenie kompleksowego systemu zarządzania odpadami
3.7. Rozbudowa systemu dróg rowerowych
4. Partnerstwo jako zintegrowana struktura przyszłości
4.1. Spójny system komunikacji – transportu publicznego
4.2. Budowa zintegrowanego systemu zaopatrzenia energetycznego z wykorzystaniem OZE
4.3. Rozwijanie powiązań funkcjonalnych miasteczek i wsi obszaru Partnerstwa
4.4. Instytucjonalizacja Partnerstwa, ścisła współpraca przy realizacji wspólnych projektów
4.5. Włączanie i integracja społeczna mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

3.2.1. Kierunki działań wykraczających poza horyzont realizacji strategii

Niektóre cele i kierunki działań Partnerstwa mogą wykraczać poza horyzont strategii ze względu na swój długofalowy, a nawet ciągły charakter i mogą wymagać kontynuacji w dłuższym okresie. Są to:

Rozwój przedsiębiorczości (Cel 2): Tworzenie atrakcyjnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i rozwijanie specjalizacji gospodarczych to procesy, które mogą wymagać stałego wsparcia i dostosowywania do zmieniających się warunków i trendów gospodarczych. Wymagają też objęcia wieloletnim finansowaniem.

Zrównoważony rozwój ekologiczny (Cel 3): Ochrona środowiska naturalnego i działania zmierzające do redukcji emisji gazów cieplarnianych oraz dostosowanie do zmian klimatu to ciągłe procesy. Konieczne będzie monitorowanie i dostosowywanie działań ekologicznych, aby nie hamować rozwoju Partnerstwa a zachować cechy zrównoważonego rozwoju jego obszaru.

Edukacja ogólna i zawodowa (Kierunek 1.4): Dostosowanie systemu edukacji do potrzeb współczesnego rynku pracy to proces ciągły z wieloletnimi planami. Będzie musiał być stale monitorowany i ulepszany.

Infrastruktura cyfrowa (Kierunek 1.6): Rozwój usług cyfrowych i infrastruktury technologicznej jest nieustającym procesem, który będzie wymagał ciągłych inwestycji i aktualizacji.

Zintegrowany transport publiczny (Kierunek 4.1): Rozwój spójnego systemu komunikacji i transportu publicznego to zadanie, które będzie trwać długo i będzie

wymagać stałego inwestowania i optymalizacji. Zależy bardziej od możliwości finansowych gmin Partnerstwa niż od funduszy pomocowych.

Rozwój OZE (Kierunek 3.5) i OZE w systemie dostaw energii (Kierunek 4.2):

Przechodzenie na bardziej zrównoważone źródła energii to proces, który będzie trwał przez wiele lat i będzie wymagał ciągłego rozwoju infrastruktury i technologii.

Włączanie i integracja społeczna (Kierunek 4.5): Procesy integracji społecznej mieszkańców są również długotrwałe i będą wymagały stałego zaangażowania i tworzenia wieloletnich programów i projektów.

Wszystkie te cele i kierunki działań będą wymagały ścisłego monitorowania, dostosowywania do zmieniających się warunków oraz zaangażowania ze strony partnerów, instytucji i społeczności lokalnej. Długoterminowe podejście do tych kwestii jest kluczowe dla osiągnięcia trwałego rozwoju obszaru Partnerstwa.

3.3. Rezultaty strategiczne

Przedstawione wyżej cele i kierunki działań skupiają się na rozwoju obszaru Partnerstwa w różnych aspektach, takich jak jakość życia mieszkańców, rozwój gospodarczy, zrównoważony rozwój ekologiczny oraz integracja społeczna. Dla potrzeb monitoringu i ewaluacji realizacji Strategii sformułowane zostały wskaźniki produktu i rezultatu, które można osiągnąć w każdym z tych obszarów w kontekście celów strategicznych i planowanych projektów (opisanych w Rozdz. 5).

Za produkt uważa się materialny i mierzalny efekt podejmowanych działań w ramach projektu, np. droga, budynek, kampania społeczna. Wskaźniki produktu to wielkości, którymi można zmierzyć osiągnięty efekt, np. długość, liczba obiektów, powierzchnia itp.

Rezultaty z kolei, to bezpośrednio materialne i niematerialne efekty powstania produktu, np. osoby objęte danym działaniem, ilość wytworzonej „zielonej energii”, długość nowych dróg rowerowych. Wskaźniki rezultatu to wielkości, którymi można mierzyć osiągnięty efekt, np. liczba osób, liczba kWh, liczba km itp.

Dla potrzeb monitoringu i ewaluacji realizacji Strategii sformułowane zostały wskaźniki produktu i rezultatu dla poszczególnych celów strategicznych. Podstawą ich określenia (oprócz ogólnych wskaźników produktu zdefiniowanych indywidualnie) są zapisy Szczegółowego Opisu Priorytetów programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027. Tym samym system monitoringu Strategii zachowuje spójność z ukierunkowaniem i koncentracją interwencji na

poziomie regionalnym oraz zdiagnozowanymi potrzebami i usystematyzowaną metodą ich badania i zaspokajania.

Przyjęta wartość początkowa realizacji poszczególnych wskaźników dotyczy stopnia zaawansowania działań w ramach Strategii, a nie bezwzględnego poziomu ich dotychczasowego osiągnięcia wartości na obszarze Partnerstwa.

Wskaźniki produktu i rezultatu dla każdego z celów strategicznych przedstawiono poniżej w tabeli 4.

Tabela 4. Produkty i rezultaty strategiczne Partnerstwa

Cel. 1	Obszar Partnerstwa dobrym miejscem do życia i rozwoju jego mieszkańców	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Wskaźnik produktu	Liczba zrealizowanych projektów w zakresie zwiększenia atrakcyjności obszaru Partnerstwa jako miejsca do życia i rozwoju mieszkańców.	0 szt.	3 szt.
Wskaźnik produktu	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie.	0 os.	100 os.
Wskaźnik rezultatu	Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem.	0 os.	75 os.
Wskaźnik rezultatu	Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę wsparcia lub podniosły jakość oferowanych usług.	0 podm.	3 podm.
Cel. 2	Obszar partnerstwa silny gospodarczo i przyjazny dla rozwoju przedsiębiorczości	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Wskaźnik produktu	Liczba zrealizowanych projektów w zakresie zwiększenia atrakcyjności obszaru Partnerstwa jako miejsca rozwoju przedsiębiorczości.	0 szt.	2 szt.
Wskaźniki rezultatu	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych.	0 ha	20 ha
Cel. 3	Obszar Partnerstwa zrównoważony ekologicznie	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Wskaźnik produktu	Liczba zrealizowanych projektów w zakresie "zielonej transformacji", ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu.	0 szt.	3 szt.

Wskaźnik produktu	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków.	0 bud.	3 bud.
Wskaźniki rezultatu	Ludność odnosząca korzyści ze środków na rzecz jakości powietrza.	0 os.	3 tys. os.
Wskaźniki rezultatu	Wspierana infrastruktura rowerowa.	0 km	3 km
Cel. 4	Partnerstwo jako zintegrowana struktura przyszłości	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Wskaźnik produktu	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego.	0 os.	20 tys. os.
Wskaźniki rezultatu	Podmioty zaangażowane w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego.	0 podm.	3 podm.

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem Szczegółowego Opisu Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 (wersja SZOP.FEPZ.005, obowiązująca od dnia 2023-10-12)

Należy zaznaczyć, że realizacja przyjętych wskaźników produktów i rezultatów wynika bezpośrednio z realizacji projektów zintegrowanych określonych i uszczegółowionych w karcie przedsięwzięć – interaktywnym formularzu opracowanym przez Instytucję Zarządzającą.

Zakładając racjonalizację zapisów strategii, a także rzetelność prowadzonego procesu monitoringu strategii, rekomenduje się, by wartości docelowe przyjętych wskaźników skonkretyzować w momencie – przynajmniej – wstępnej gotowości realizacyjnej projektów.

4. Wymiar przestrzenny w strategii rozwoju obszaru partnerstwa

4.1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru Partnerstwa

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia lokalizację hierarchicznych elementów sieci osadniczej i różnych form działalności, powiązań transportowych i infrastrukturalnych oraz obszarów i powiązań przyrodniczych. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego przedstawiono schematycznie na ryc. 5, a szczegółową strukturę funkcjonalno-przestrzenną obszaru przedstawiono w rozdziałach 4.1.1. – 4.1.5.

Docelowa struktura funkcjonalno-przestrzenna obszaru Partnerstwa jest zdeterminowana istniejącymi, wykształconymi strukturami zagospodarowania. Główną determinantą jest położenie Partnerstwa w bezpośrednim sąsiedztwie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego (SOM). SOM to krajowy biegun wzrostu, tworzący coraz silniejsze węzły przedsiębiorczości i innowacji oddziałujące na kraj, region, a w szczególności na przyległe obszary, w tym na obszar Partnerstwa.

Metropolia szczecińska, wraz z zespołem portowym Szczecin- Świnoujście, położona na przecięciu międzynarodowych korytarzy transportowych: korytarza Baltic-Adriatic oraz trasy Via Hanseatica łączącej miasta południowego Bałtyku, tworzy multimodalny węzeł transportowy na połączeniu krajów basenu Morza Bałtyckiego z krajami Europy Środkowej oraz krajami morza Czarnego i Śródziemnego. W ramach szerszej koncepcji Środkoeuropejskiego korytarza transportowego CETC - uwzględniana jest również droga wodna rzeki Odry z możliwością jej przedłużenia kanałem Odra-Dunaj.

Goleniów, jedno z miast SOM tworzących policentryczną sieć ośrodków równoważenia rozwoju oraz wspomagający go w obszarze Partnerstwa Nowogard to ponadlokalne ośrodki wzrostu, miejsca aktywizacji najbliższego otoczenia, koncentrujące usługi ponadpodstawowe, działania rozwojowe i edukacyjne. Goleniowski Park Przemysłowy oraz podstrefa Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Nowogardzie oferują przygotowane tereny inwestycyjne w doskonale skomunikowanych lokalizacjach, pełną infrastrukturę i dostępność wykształconych kadr - stając się biegunami rozwoju przemysłu i wyspecjalizowanych usług.

Elementy międzynarodowych i krajowych korytarzy transportowych na terenie powiatu to: droga ekspresowa S3 – fragment międzynarodowej trasy E65, międzynarodowa linia kolejowa nr 351/E59, tor wodny Świnoujście-Szczecin (elementy korytarza Baltic-Adriatic) oraz droga ekspresowa S6 biegnąca ze Szczecina, przez Goleniów, Nowogard w kierunku Trójmiasta (element Via Baltica).

Uzupełniająca sieć komunikacyjna łączy poszczególne ośrodki Partnerstwa pomiędzy sobą oraz z Goleniowem - zintegrowanym węzłem przesiadkowym komunikacji zbiorowej umożliwiającym m.in. dogodne, szybkie połączenia ze Szczecinem i dalszymi ośrodkami SOM w oparciu o rozbudowany system Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej. Zakłada się wzmocnienie powiązań transportowych wewnętrznych w Partnerstwie zwiększających dostępności do Goleniowa i Nowogardu oraz pozostałych miast i ośrodków oferujących usługi i miejsca pracy. W pobliżu Goleniowa zlokalizowany jest międzynarodowy port lotniczy Szczecin Goleniów. W Stepnicy mały port morski przystosowany do przeładunku ładunków masowych oraz do postoju łodzi rybackich i jachtów.

Przez powiat przebiegają gazociągi wysokiego ciśnienia łączące południe kraju z terminalem LNG w Świnoujściu i podmorskim gazociągiem Baltic Pipe. W Goleniowie znajduje się rozbudowana Tłocznia Gazu, która odpowiada za zwiększenie przepustowości systemu przesyłowego.

Budowany i modernizowany, międzynarodowy i krajowy, system infrastruktury transportowej i technicznej (system dróg wodnych, dróg ekspresowych, linii kolejowych, telekomunikacyjnych, paliwowo-energetycznych) kształtuje pasma potencjalnie najwyższej innowacyjności i aktywności społeczno-gospodarczej.

Pomiędzy węzłami sieci osadniczej i obszarami aktywności społeczno-gospodarczej utrzymane zostaną obszary cenne przyrodniczo objęte ochroną prawną, rozszerzone o obszary predestynowane do objęcia ochroną, uzupełnione o sieć korytarzy ekologicznych. Główne powiązania przyrodnicze z otoczeniem i w obrębie obszaru tworzą doliny rzeczne Gowienicy, Wołczenicy i Sępólnej, oraz rozległe obszary leśne Puszczy Goleniowskiej w zachodniej i środkowej części powiatu.

Pomiędzy węzłami sieci osadniczej oraz obszarami aktywności społeczno-gospodarczej zostaną utrzymane obszary rolnicze pełniące funkcje żywicielskie, z zachowaniem wysokich walorów krajobrazu kulturowego.

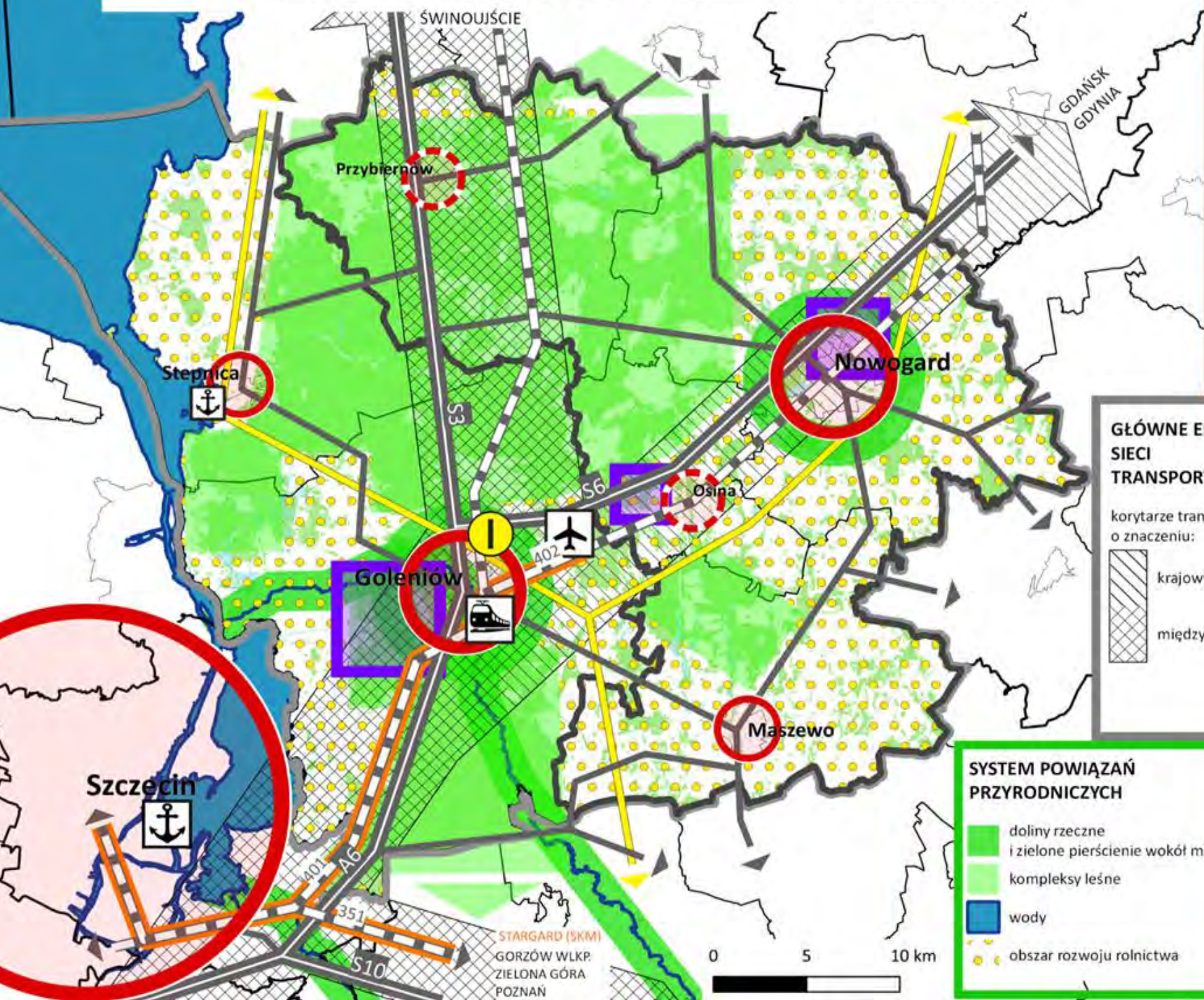
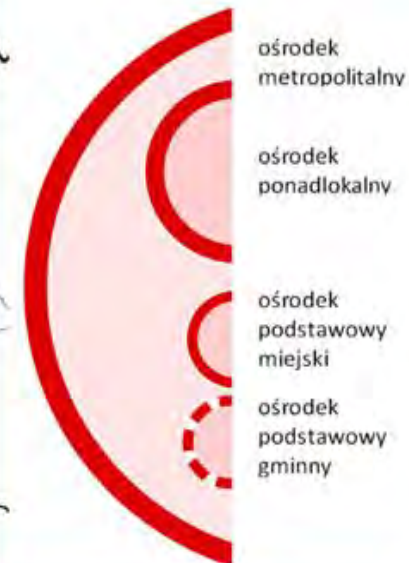
Ryc. 4. Partnerstwo JST powiatu goleniowskiego – model struktury funkcjonalno-przestrzennej 2030+ – schemat struktury i powiązań obszaru na tle otoczenia

Ryc. 5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej 2030+ – rozmieszczenie wybranych planowanych działań i zmian w przestrzeni obszaru Partnerstwa

Rysunki nr 4 i 5 na następnych stronach. Źródło: opracowanie własne

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ PARTNERSTWA JST POWIATU GOLENIOWSKIEGO
STRUKTURA I POWIĄZANIA OBSZARU PARTNERSTWA NA TLE OTOCZENIA

STRUKTURA SIECI OSADNICZEJ

GŁÓWNE ELEMENTY SIECI TRANSPORTOWEJ

- drogi ekspresowe i autostrady
- drogi krajowe
- drogi wojewódzkie i wybrane powiatowe
- linie kolejowe

korytarze transportowe o znaczeniu:

- krajowym
- międzynarodowym

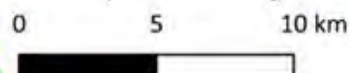
- SKM Szczecin
- węzeł przesiadkowy
- porty morskie
- port lotniczy

SYSTEM POWIĄZAŃ PRZYRODNICZYCH

- doliny rzeczne i zielone pierścienie wokół miast
- kompleksy leśne
- wody
- obszar rozwoju rolnictwa

STREFA GOSPODARCZA

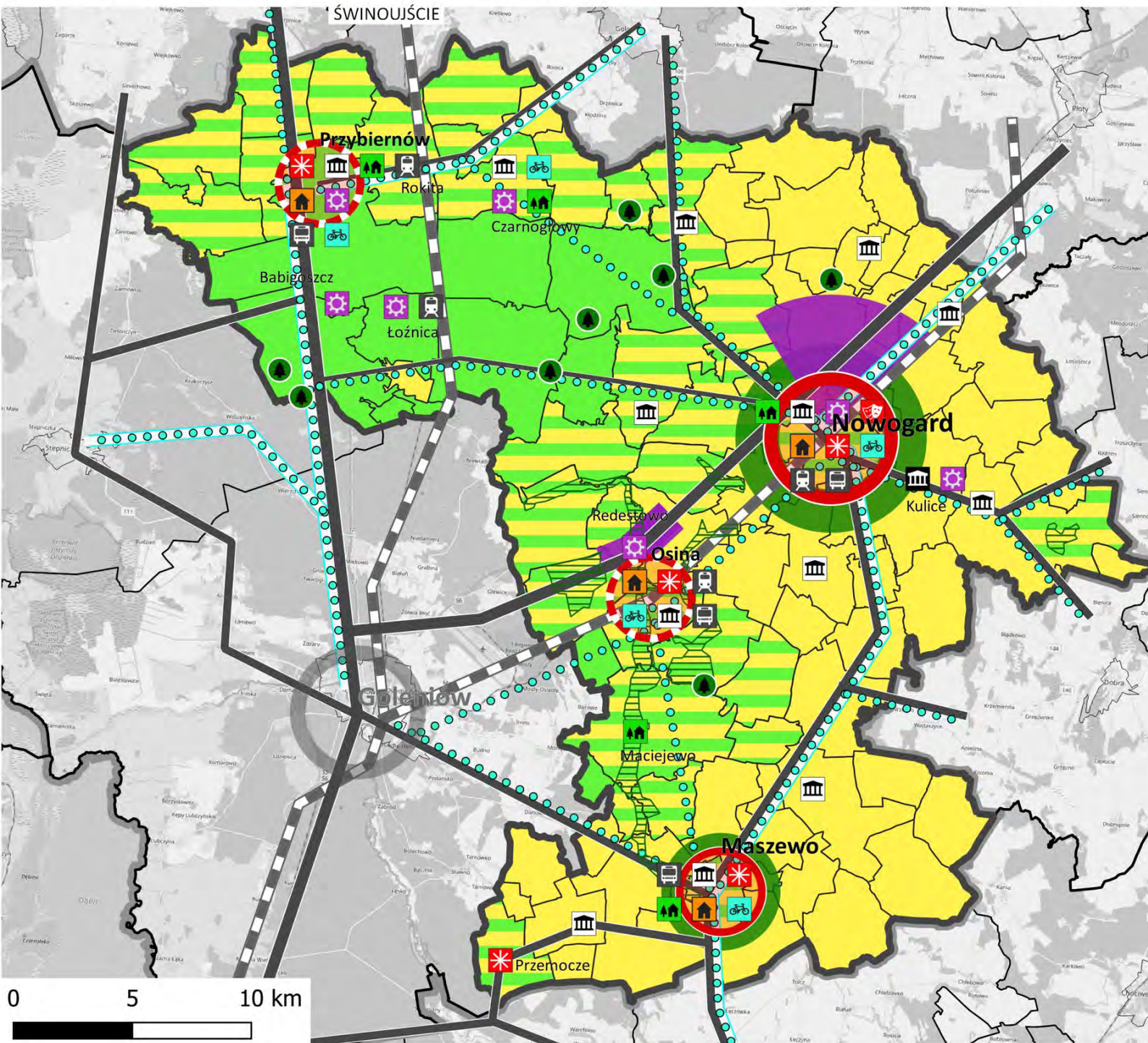
- gazociąg wysokiego ciśnienia
- przepompownia gazu
- Park Nowoczesnych Technologii/ strefy inwestycyjne

STARGARD (SKM)
 GORZÓW WLKP.
 ZIELONA GÓRA
 POZNAŃ

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ PARTNERSTWA JST POWIATU GOLENIOWSKIEGO

ROZMIESZCZENIE WYBRANYCH PLANOWANYCH DZIAŁAŃ I ZMIAN W PRZESTRZENI OBSZARU

CEL 1. OBSZAR PARTNERSTWA DOBRYM MIEJSCEM DO ŻYCIA, PRACY I ROZWOJU JEGO MIESZKAŃCÓW

- Odnowa przestrzeni centralnych miasteczek i wsi
- Podniesienie atrakcyjności oferty czasu wolnego
- Rozwój budownictwa mieszkaniowego
- Podnoszenie jakości systemu edukacji

- #### Struktura sieci osadniczej
- Ośrodek ponadlokalny
 - Ośrodek podstawowy miejski
 - Ośrodek podstawowy gminny

CEL 2. OBSZAR PARTNERSTWA SILNY GOSPODARCZO I PRZYJAZNY DLA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

- Preferencje dla rozwoju rolnictwa
- Zrównoważony rozwój rolnictwa i turystyki
- Preferencje dla rozwoju turystyki
- Wykorzystanie walorów turystycznych
- Park Nowoczesnych Technologii/ strefa inwestycyjna
- Rozwój specjalizacji gospodarczych opartych o naturalne zasoby lokalne
- Wykorzystanie potencjału dla rozwoju nauki

CEL 3. OBSZAR PARTNERSTWA ZRÓWNOWAŻONY EKOLOGICZNIE

- Zielony pierścień wokół Nowogardu i Maszewa
- Proponowane obszary chronionego krajobrazu
- Proponowane rezerwy przyrody

CEL 4. PARTNERSTWO JAKO ZINTEGROWANA STRUKTURA PRZYSZŁOŚCI

- Zwiększenie dostępności transportu publicznego
- w tym kolejowego
- Rozwój zintegrowanego systemu dróg rowerowych
- Drogi - powiązania komunikacją samochodową
- Linie kolejowe
- Drogi rowerowe
- ponadlokalne
- regionalne

4.1.1. Struktura sieci osadniczej

Obszar Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego położony jest w bezpośrednim sąsiedztwie Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego. Spośród gmin powiatu goleniowskiego jedynie gminy Goleniów i Stepnica zostały zaliczone do Obszaru Funkcjonalnego SOM. Partnerstwo zostało utworzone z pozostałej, niezaliczonej do SOM, części powiatu.

Na obszarze Partnerstwa znajdują się 2 miasta oraz 90 miejscowości wiejskich. Odsetek ludności miejskiej wynosi 48,1 %. Jest niższy niż wskaźnik krajowy (59,7%) i niższy od wskaźnika dla woj. zachodniopomorskiego (68,2%).

Rozkład przestrzenny miast Partnerstwa wykazuje regularny, hierarchiczny układ miast, miasteczek i ośrodków gminnych, pełniących funkcje ośrodków usługowych, zaspokajających potrzeby mieszkańców otaczających je obszarów. Stolica powiatu Goleniów (21,8 tys. mieszkańców) to jedno z czterech miast średnich otaczających stołeczny Szczecin (394,5 tys. mieszkańców) w odległościach ok. 20-40 km. Goleniów, położony poza obszarem Partnerstwa, oraz wspomagające go miasto Nowogard (15,8 tys. mieszkańców), zaliczane do miast małych od 5 tys. do 20 tys. mieszkańców, to **ośrodki ponadlokalne** z oddziaływaniem o zasięgu powiatowym.

Pozostałymi stolicami gmin są bardzo małe miasteczka lub duże wsie rozłożone równomiernie w odległościach 15-20 km. Maszewo (3,3 tys. mieszkańców) i Stepnica (2,5 tys. mieszkańców) to **podstawowe ośrodki miejskie będące stolicami gmin miejsko-wiejskich**. Są zaliczane do kategorii miast małych klasy I.

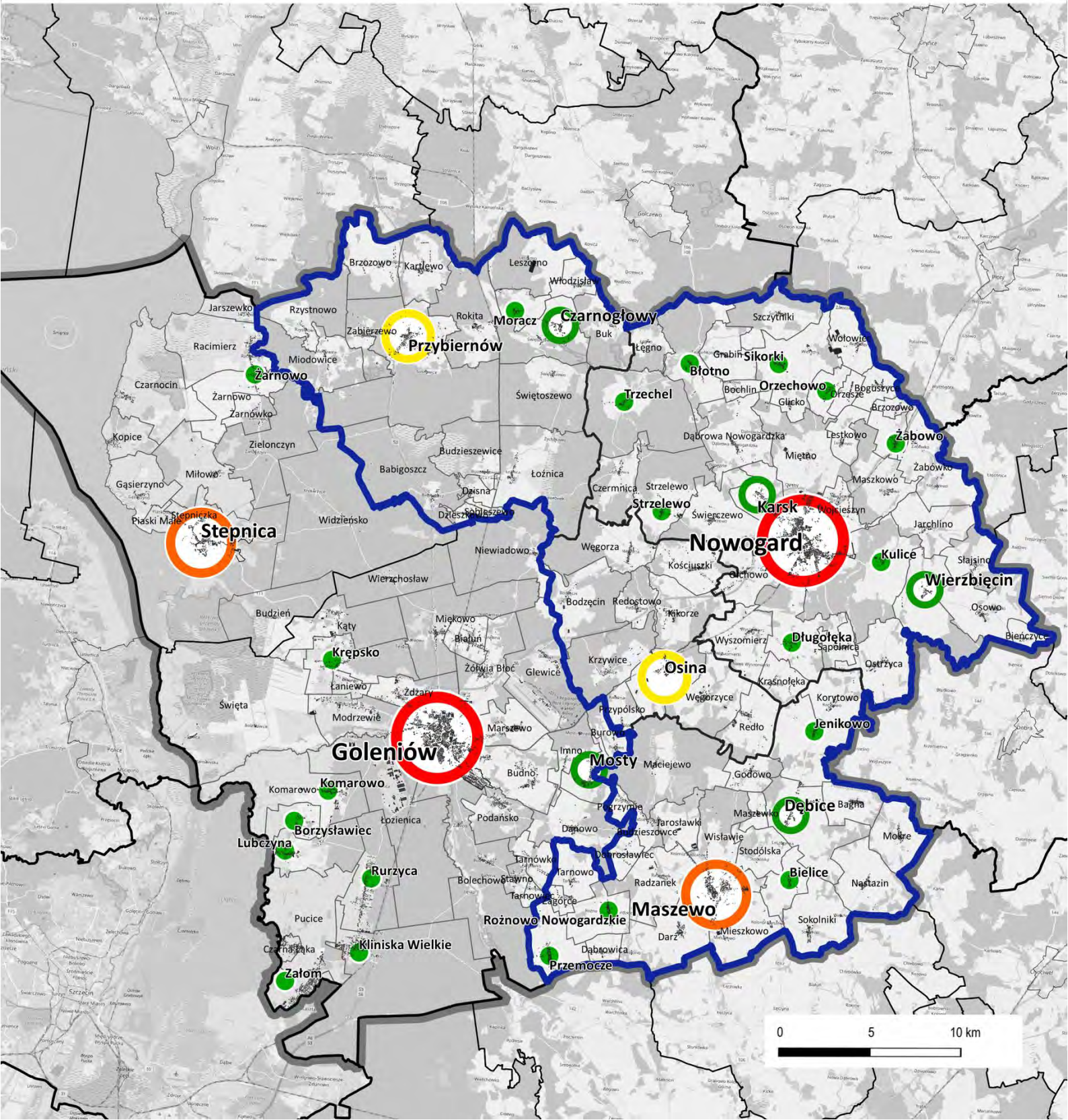
Ważnym elementem sieci osadniczej są **podstawowe ośrodki gminne** tj. wsie gminne: Przybiernów (1,7 tys. mieszkańców) i Osina (0,9 tys. mieszkańców). Pierwsza z ww. wsi zaliczana jest do wsi bardzo dużych.

Układ osadniczy uzupełniają **ośrodki wspomagające** - wsie niepełniące funkcji administracyjnych, wyposażone w wybrane usługi (szkoły podstawowe, ośrodki zdrowia lub kościoły parafialne) lub o wielkości powyżej 1 tys. mieszkańców. Wsie spełniające co najmniej dwa z powyższych kryteriów zostały wskazane jako **ośrodki wspomagające I rzędu**, zaś spełniające jedno kryterium to **ośrodki wspomagające II rzędu**.

Ryc. 6. Partnerstwo JST powiatu goleniowskiego – Sieć osadnicza

Rysunek na następnej stronie. Źródło: opracowanie własne

STRUKTURA SIECI OSADNICZEJ

4.1.2. Ochrona środowiska i system powiązań przyrodniczych

Krajobraz obszaru Partnerstwa ukształtował się pod względem kolejnych zlodowaceń, a w szczególności ostatniego zlodowacenia bałtyckiego. Powierzchnia obszaru podnosi się łagodnie w kierunku wschodnim i południowo – wschodnim. Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym obszar partnerstwa leży głównie w obrębie dwóch mezoregionów – Równin Goleniowskiej i Nowogardzkiej.

Na terenie Partnerstwa powołano następujące formy ochrony przyrody:

- Obszary specjalnej ochrony ptaków Natura 2000:
 - PLB320012 Puszcza Goleniowska, gm. Przybiernów
- Specjalne obszary ochrony siedlisk Natura 2000:
 - PLH320013 Ostoja Goleniowska – gm. Nowogard, Osina, Przybiernów,
 - PLH 320049 Dorzecze Regi – gm. Nowogard,
- Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe:
 - Dolina rzeki Wołczenicy, gm. Nowogard, gm. Przybiernów,
 - Dolina rzeki Sępólnej, gm. Nowogard,
 - Dolina rzeki Pileszy, gm. Nowogard,
 - Sarni Las, gm. Nowogard,
 - Przybiernowskie Cisy, gm. Przybiernów,
- 3 obszary chronionego krajobrazu;
- 8 rezerwatów przyrody;
- 35 użytków ekologicznych;
- 38 pomników przyrody.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego wyznaczona została osnowa geoekologiczna województwa, którą tworzą lądowe, wodne i powietrzne korytarze ekologiczne, mające szczególne znaczenie dla gatunków wędrownych. Wskazano na terenie Partnerstwa regionalne korytarze ekologiczne obejmujące doliny rzeczne Gowienicy, Wołczenicy, Sępólnej.

W „Waloryzacji przyrodniczej województwa zachodniopomorskiego”, Biuro Konserwacji Przyrody 2010, zaproponowano utworzenie na terenie Partnerstwa nowych form ochronnych uzupełniających dotychczasową sieć obiektów prawnie chronionych. Taki status uzyskały obszary „Wrzosiec” i „Krzywicki Mszar” w gminie Osina.

Ryc. 7. Partnerstwo JST powiatu goleniowskiego – Środowisko przyrodnicze

Rysunek na następnej stronie. Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Formy ochrony przyrody na podstawie ustawy o ochronie przyrody

istniejące	proponowane	
		rezerwy przyrody
		parki krajobrazowe (PK)
		obszary chronionego krajobrazu (OCK)
		Natura 2000 obszary specjalnej ochrony ptaków
		Natura 2000 obszary mające znaczenie dla Wspólnoty otuliny parków narodowych, rezerwatów, parków krajobrazowych

Korytarze ekologiczne

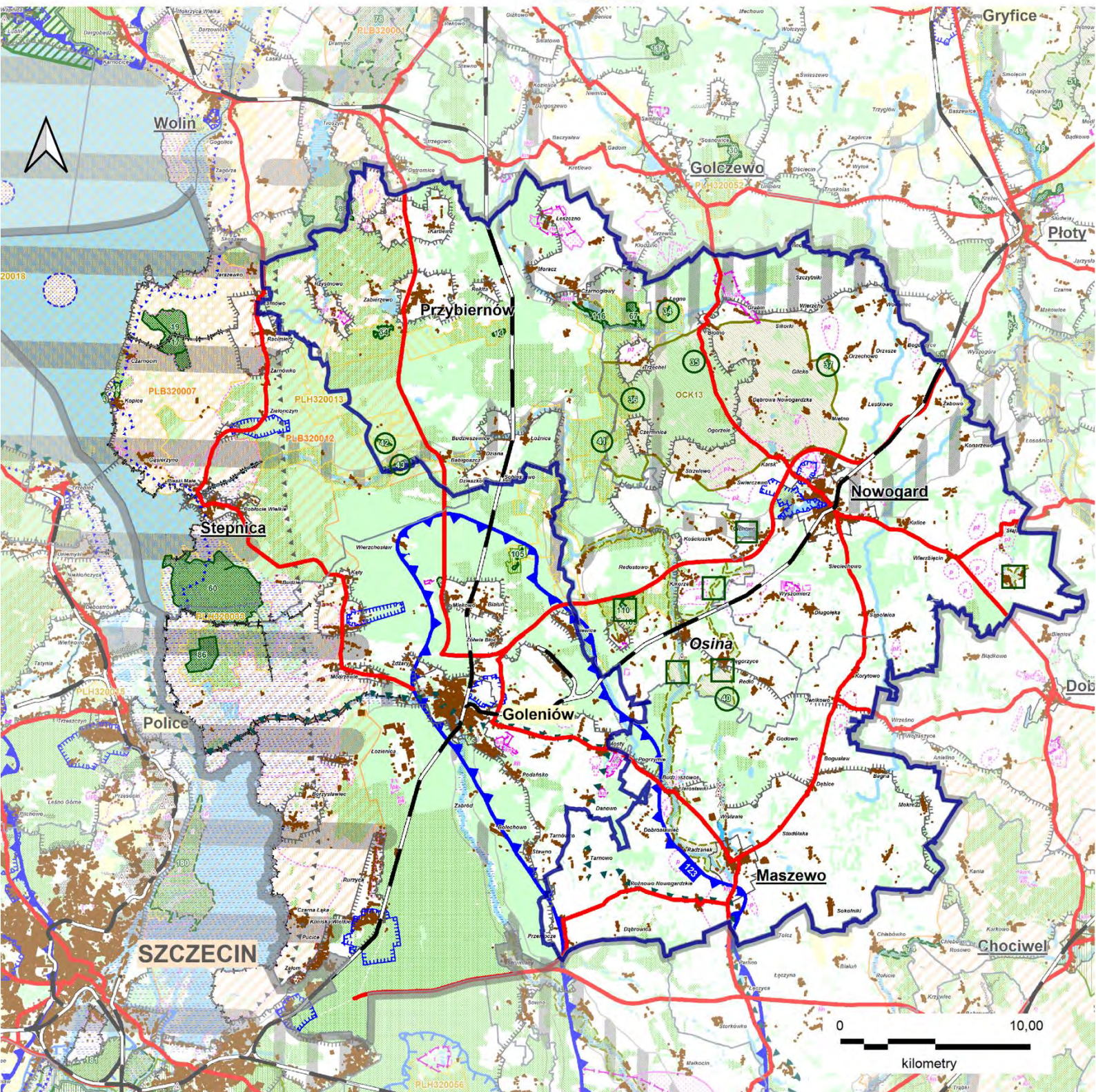
	korytarz wodny - Odry i Zalewu Szczecińskiego o znaczeniu ponadregionalnym
	korytarz powietrzny - sezonowych migracji ptaków o znaczeniu ponadregionalnym
	korytarze lądowe (płatowe) - migracji dużych ssaków o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym
	korytarze wodne - obejmujące doliny rzeczne o znaczeniu regionalnym

Obszary chronione na podstawie innych ustaw i przepisów szczególnych

istniejące	
	lasy ochronne
	leśne kompleksy promocyjne
	kompleksy glebowe o najwyższej przydatności rolniczej (pszenny bardzo dobry i pszenny dobry)
	główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP)
	zlewnie jednolitych części wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia
	granica pasa ochronnego pasa nadbrzeżnego

Kopaliny

eksplloatowane	nieeksplloatowane	udokumentowane złoża surowców mineralnych
rodzaj kopaliny:		
<i>kj</i> - kreda jeziorna	<i>pż</i> - piasek ze żwirem	<i>kn</i> - kruszywa naturalne
<i>p</i> - piasek	<i>z</i> - żwir	<i>wl</i> - wody lecznicze
<i>gz</i> - gaz ziemny	<i>f</i> - torf	<i>wf</i> - wody termalne
<i>pf</i> - piasek formierski	<i>wma</i> - wapień i margle	
<i>pk</i> - piasek kwarcowy		
		istniejące tereny górnicze

4.1.3. Zabytki i krajobraz kulturowy

Krajobraz kulturowy obszaru Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego jest materialnym świadectwem bogatej historii tych terenów, wynikiem ścierania się wpływów zachodnioeuropejskich, polskich, skandynawskich. O odrębności i specyfice regionu stanowią między innymi układy sieci osadniczej oraz formy rozplanowania miast i wsi stanowiące swoistą kanwę kulturową decydującą o ładzie przestrzennym i krajobrazie regionu.

Na działania rewaloryzacyjne i promocyjne zasługują w szczególności:

- miasta o średniowiecznym rodowodzie: Nowogard i Maszewo - Maszewo zachowało czytelny średniowieczny układ urbanistyczny zachowały się najbardziej monumentalne obiekty, w tym kościół gotycki, ratusz i fragmenty murów obronnych;
- wsie średniowieczne, o cechach sięgających czasów ich założenia (przykładem jest wieś owalnicowa Przemocze w gm. Maszewo);
- architektura sakralna (gotyckie kościoły ceglane w miastach, kościoły kamienne późnoromańskie (XIII-XIV w.) oraz budowane w technice ryglowej świątynie wiejskie wznoszone od końca XIV do XIX w.);
- zabudowa rezydencjonalna – dwory i pałace z parkami oraz założeniami folwarcznymi (Kulice k/Nowogardu - neoklasycystyczny dwór z XIX w., ruiny barokowego pałacu w Łożnicy gm. Przybiernów);
- zabytki techniki (młyn wodny w Babigoszczy, gm. Przybiernów);
- parki i ogrody związane z założeniami dworsko-folwarcznymi, cmentarze i aleje przydrożne.

W krajobrazie kulturowym województwa zachodniopomorskiego wyróżniono 30 Obszarów Kulturowo-Krajobrazowych jako zintegrowaną formę ochrony dziedzictwa kulturowego wraz z ochroną wartościowych walorów krajobrazu. Jeden z nich - OKK6 „Dolina Iny” położony jest w części w granicach gminy Goleniów (poza Partnerstwem). Wieś Przemocze w gminie Maszewo została wytypowana do utworzenia Parku Kulturowego – PK 22 „Przemocze”.

Zakłada się rozbudowę dróg rowerowych (droga Wzdłuż Zalewu Szczecińskiego przebiegająca m.in. przez gminy Stepnica i Goleniów – poza Partnerstwem) oraz wykorzystanie rzek: Gowienicy (gminy Nowogard, Przybiernów i Stepnica) i Iny (gm. Goleniów) do rozwoju szlaków kajakowych. Przez peryferia gminy Przybiernów przepływa również dostępna dla kajaków rzeka Wołczenica.

Ryc. 8. Partnerstwo JST powiatu goleniowskiego – Zabytki i krajobraz kulturowy

Rysunek na następnej stronie. Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

ZABYTKI I KRAJOBRAZ KULTUROWY

Formy ochrony zabytków

istniejące	proponowane	
		historyczne układy urbanistyczne i ruralistyczne
		parki kulturowe

Krajobraz kulturowy

	obszary kulturowo-krajobrazowe (OKK)

Turystyka

istniejące	proponowane	
		sieć priorytetowych tras rowerowych Pomorza Zachodniego
		rzeki predysponowane do rozwoju szlaków kajakowych

4.1.4. Transport i komunikacja

Podstawowy układ drogowy obszaru Partnerstwa i powiatu goleniowskiego - szkielet tworzą trasy o charakterze tranzytowym:

- S6 – droga ekspresowa od Szczecina, przez Kołobrzeg i Koszalin do Trójmiasta; biegnie równoleżnikowo omijając obwodnicami Nowogard oraz Goleniów, gdzie łączy się z drogą ekspresową S3;
- S3 – droga krajowa ekspresowa wytyczona południkowo ze Świnoujścia na południe Polski, obwodnice Goleniowa i Przybiernowa; stanowi fragment trasy E65, w transeuropejskim korytarzu transportowym (TEN-T).

Podstawowy układ drogowy uzupełniają drogi wojewódzkie:

- DW106: Rzewnowo (gm. Kamień Pomorski) – Nowogard – Maszewo – Stargard – Pyrzyce;
- DW111: Reclaw (gm. Wolin) – Stepnica – obwodnica Goleniowa (węzeł z S3);
- DW113: obwodnica Goleniowa (węzeł z S6) – Maszewo;
- DW141: z Maszewa do skrzyżowania z DW106;
- DW144: Nowogard – Dobra – Chociwel;
- DW146: Jenikowo (gm. Maszewo) – Dobra – Łobez;
- DW147: Wierzbęcin (gm. Nowogard) – Łobez.

Układ infrastruktury kolejowej na obszarze powiatu tworzą linie kolejowe:

- nr 401: Świnoujście – Międzyzdroje – Wolin – Goleniów – Szczecin. Po modernizacji pozwoli na stosowanie prędkości do 160 km/h ruchu pasażerskim i do 120 km/h w ruchu towarowym. Dostęp do linii poprzez przystanki w gm. Przybiernów: Rokita, Łoźnica oraz w gm. Goleniów: Biały, Goleniów, Rurka, Kliniska;
- nr 402: Goleniów – Gryfice – Kołobrzeg – Koszalin. Dostęp do linii poprzez przystanki: Żabowo, Nowogard, Wyszomierz, Osina oraz w gm. Goleniów: Burowo, Mosty, Goleniów.

Planuje się rozbudowę i modernizację połączeń lokalnych oraz wzmocnienie **systemu komunikacji publicznej**, w tym opartej o publiczny transport kolejowy (rozwój Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej czy modernizację linii i przystanków kolejowych w ramach Krajowego Programu Kolejowego).

Transport lotniczy: Na obszarze powiatu goleniowskiego zlokalizowany jest międzynarodowy port lotniczy Szczecin Goleniów.

Ryc. 9. Partnerstwo JST powiatu goleniowskiego– Transport i komunikacja

Rysunek na następnej stronie. Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

TRANSPORT I KOMUNIKACJA

Drogowy

istniejące	w realizacji	projektowane/planowane	
			autostrady (A)
			drogi ekspresowe (S)
			pozostałe drogi krajowe (GP, G)
			drogi wojewódzkie (GP, G, Z)
			drogi powiatowe
			węzły drogowe

Morski i śródlądowy

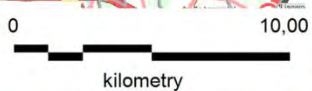
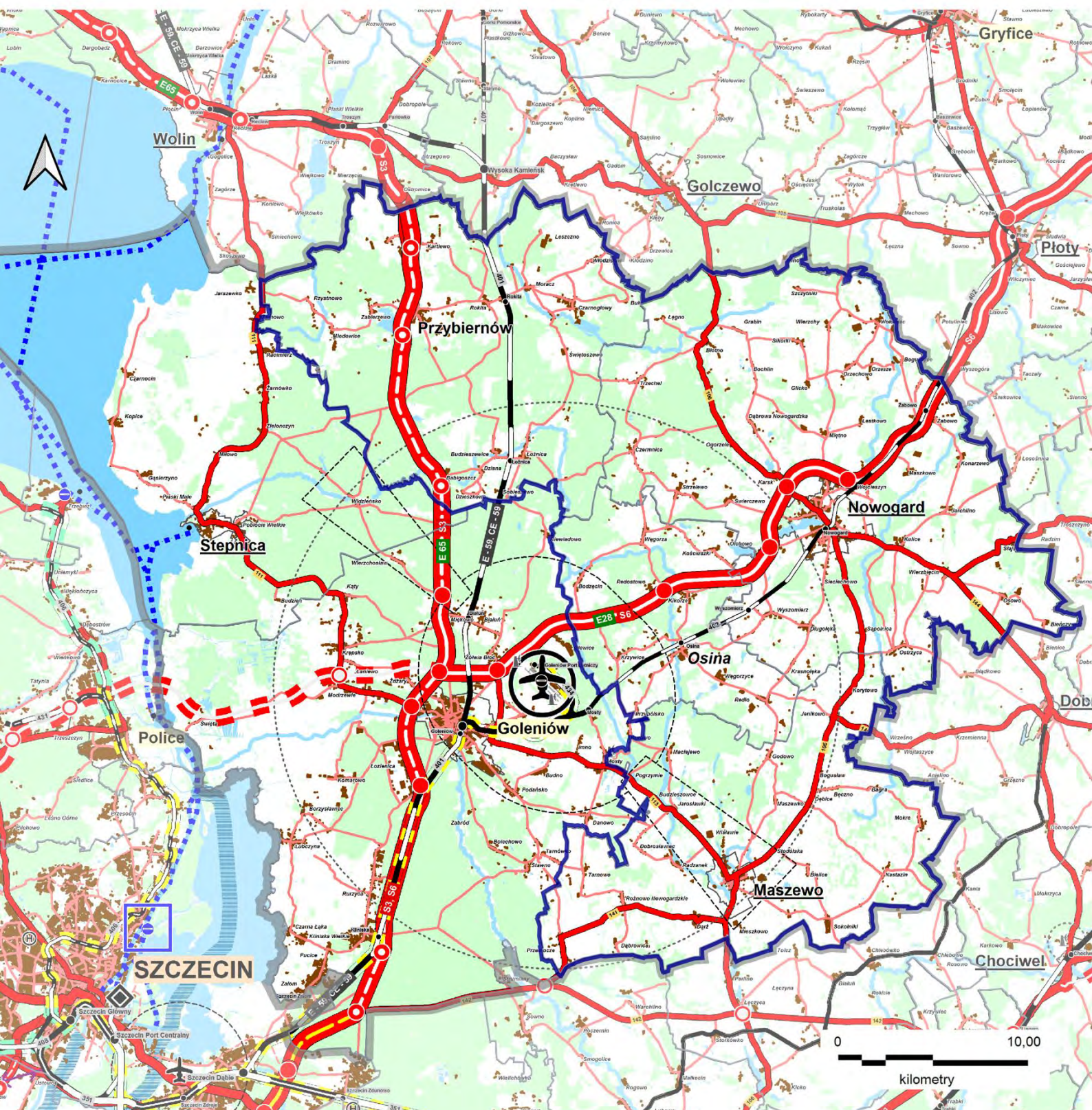
istniejące	projektowane	
		porty morskie o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej
		morskie tory wodne

Kolejowy

istniejące	projektowane	
		międzynarodowe linie kolejowe AGC i AGTC
		linie magistralne
		linie pierwszorzędne
		linie drugorzędne
		kolejowe stacje węzłowe / przystanki

Lotniczy

istniejące	planowane	
		międzynarodowy port lotniczy Szczecin - Goleniów
		lotniska
		łądowiska śmigłowcowe (wg. rejestru ULC)
		sanitarne LPR / pozostałe
		powierzchnie ograniczające lotnisk i lądowisk

4.1.5. Infrastruktura techniczna i OZE

Zaopatrzenie w energię elektryczną w zasadniczym stopniu, zapewnia krajowy system energetyczny, w tym OZE, które pokrywają ponad 80% zapotrzebowania energetycznego województwa. Na obrzeżach Partnerstwa przebiega linia elektroenergetyczna 400 kV, ponadto dwie linie 220 kV i 3 linie 110 kV. Główne stacje elektroenergetyczne 110/15 kV zasilające układ średniego napięcia, zlokalizowane w Moraczu, Nowogardzie, Maszewie i Goleniowie (2 stacje). Zakłada się dalszą budowę, przebudowę i modernizację elektroenergetycznej sieci przesyłowej i dystrybucyjnej.

Dostęp do gazu sieciowego zapewniają gazociągi: wysokiego ciśnienia DN > 500 mm łączące południe kraju z terminalem LNG w Świnoujściu i podmorskim gazociągiem Baltic Pipe oraz z odbiorcami, na trasach: południe Polski – Goleniów – Świnoujście z odgałęzieniem w Goleniowie w kierunku Płoty – Niechorze (Baltic Pipe) oraz Płoty – Pomorze Zachodnie. Przez Stargard – Goleniów przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 500, planowany jest gazociąg wysokiego ciśnienia DN < 250 Nowogard – Dobra – Łobez. W Goleniowie znajduje się rozbudowana Tłocznia Gazu, która odpowiada za zwiększenie przepustowości systemu przesyłowego. Stacje gazowe umożliwiające redukcję ciśnienia i dalsze rozprowadzanie gazu do odbiorców znajdują się w Nowogardzie, Węgorzycach (gm. Osina), Dąbrowicy (gm. Maszewo) oraz w Goleniowie i Stepnicy i Jarszewku (gm. Stepnica). Zakłada się dalszą budowę, przebudowę i modernizację gazowych sieci przesyłowych oraz obiektów systemowych.

Energetyka wiatrowa. Do 2022 r. na terenie powiatu goleniowskiego nie funkcjonowały farmy lub turbiny wiatrowe o dużej mocy (powyżej 1 MW). Ze względu na niejednoznaczne oceny warunków klimatycznych rozwoju energetyki wiatrowej na obszarze Partnerstwa zakłada się możliwość jej rozwoju w oparciu o wyniki analiz, prowadzonych przez zainteresowanych inwestorów, określających atrakcyjność poszczególnych gmin dla lokalizacji elektrowni wiatrowych.

Energia słoneczna. W powiecie funkcjonuje kilkanaście instalacji fotowoltaicznych o mocy rzędu 1 MW, w gminach: Nowogard, Przybiernów, Goleniów, Osina i Stepnica. Zakładany jest rozwój instalacji solarnych na terenie całego Partnerstwa, w formach rozproszonych, wykorzystujących dogodne warunki lokalizacyjne, w tym możliwości przyłączenia instalacji do sieci elektroenergetycznej, przy zachowaniu zasad określonych w rozdz. 4.2.4.2. pkt 2.

Ryc. 10. Partnerstwo JST powiatu goleniowskiego – Infrastruktura techniczna

Rysunek na następnej stronie. Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Elektroenergetyka

istniejące	projektowane	
		elektroenergetyczne linie przesyłowe 400kV, 220kV
		elektroenergetyczne linie dystrybucyjne 110kV
		stacje elektroenergetyczne 110/15kV, 220/110kV, 400/220/110kV
		elektrownie i elektrociepłownie
		elektrownia szczytowo-pompowa

Odnawialne źródła energii (OZE)

istniejące	projektowane	
		elektrownie wiatrowe
		instalacje biogazowe
		instalacje spalające / współspalające biomasę
		farmy fotowoltaiczne - powyżej 0,75 MW

Gazownictwo

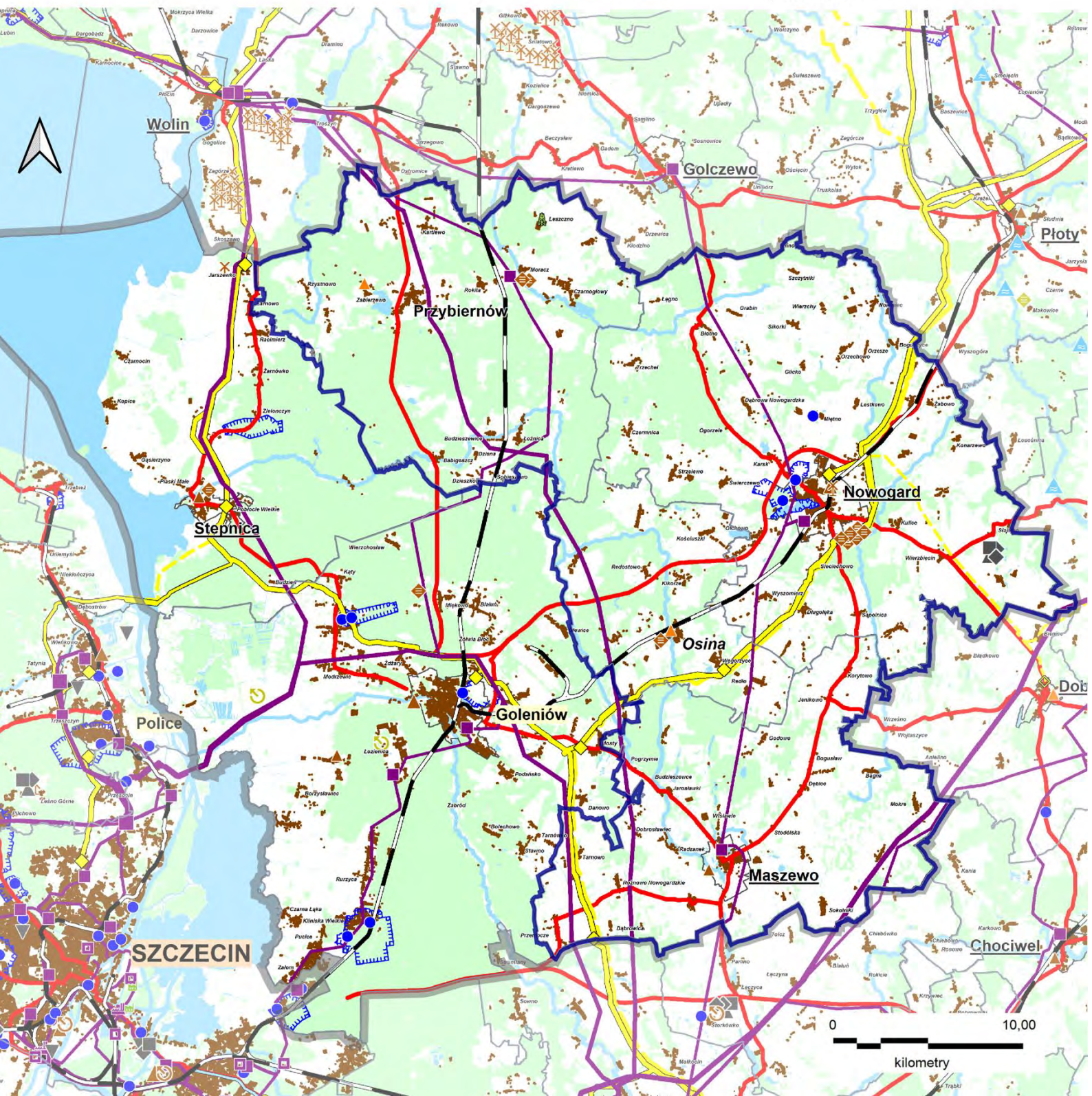
istniejące	projektowane	
		gazociągi wysokiego ciśnienia (gaz wysokometanowy) Dn > 500, Dn 500, Dn < 500
		stacje gazowe (gaz wysokometanowy)

Gospodarka odpadami

	instalacje komunalne do przetwarzania odpadów komunalnych
	instalacje do przetwarzania bioodpadów
	składowiska odpadów komunalnych

Gospodarka wodno-ściekowa

istniejące	proponowane	
		ujęcia wody o wydajności powyżej 100m ³ /h
		strefy ochronne ujęć wody podziemnej obejmujące tereny ochrony pośredniej oczyszczalnie ścieków dla aglomeracji powyżej 100 000 RLM / od 10 000 do 100 000 RLM / poniżej 10 000 RLM

Energetyka geotermalna. Powiat goleniowski zalicza się do obszarów perspektywicznych dla poszukiwania i ujmowania wód termalnych, a tym samym rozwoju geotermii głębokiej. Tak jak w całym kraju możliwe jest także wykorzystanie złóż niskotemperaturowych do ogrzewania w instalacjach typu „pompa ciepła” służących do ogrzewania. Zakłada się, że wykorzystanie naturalnej energii geotermalnej będzie jednym z kierunków rozwoju ciepłownictwa na terenie Partnerstwa.

Bioenergetyka. Na terenie powiatu goleniowskiego nie ma znaczących instalacji produkujących lub wykorzystujących biopaliwa, pomimo znaczącego potencjału energetycznego biomasy oraz biogazu z rolnictwa i gospodarki komunalnej. Zarówno produkcja jak i wykorzystanie biopaliw, oparte o lokalne zasoby, będą stanowić istotny komponent rozwoju energetyki odnawialnej na terenie Partnerstwa.

Energetyka wodna. W powiecie goleniowskim działa 1 mała elektrownia wodna w Derkaczu w gminie Przybiernów. Występują ograniczone możliwości rozwoju małych elektrowni wodnych - w powiązaniu z retencjonowaniem wód.

4.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Na terenie Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego **przeważają regularne, zaplanowane formy** osadnicze: planowa zabudowa miejska oraz wsie folwarczne **o dużym stopniu koncentracji**. Niemal wszystkie miejscowości wiejskie oraz małe miasta charakteryzują się zwartą strukturą, ich rozciągłość nie przekracza zazwyczaj 2 km. Jedynie miasta Maszewo i Nowogard wpisują się w okręgi o większej średnicy, odpowiednio 3 i 4,4 km, przy liczebności 3,3 i 15,8 tys. mieszkańców. W obszarze analizy, poza Partnerstwem najbardziej rozległe miejscowości to miasto Goleniów (4 km) oraz tworzące jedną zwartą zabudowę, dwie wsie Racimierz i Żarnowo w gminie Stepnica (3,1 km).

W ostatnich dziesięcioleciach występowały żywiotowe, **słabo kontrolowane procesy powstawania zabudowy mieszkaniowej i letniskowej** lokalizowanej w szczególności na terenach rolnych wokół miast i większych wsi. Tereny rolne ulegały parcelacji, powstawały chaotyczne układy zagospodarowania głównie sezonowego. Następowoło przemieszanie zabudowy o różnym, potencjalnie konfliktowym charakterze. Procesy słabo kontrolowanej suburbanizacji uwidoczniły się głównie w otoczeniu miasta Goleniowa (poza obszarem Partnerstwa). W obszarze

Partnerstwa zjawiska takie obejmują w stopniu umiarkowanym otoczenie miast Nowogardu i Maszewa. Niemniej jednak stanowią zagrożenie dla zwartości zabudowy, zwłaszcza dla historycznych struktur małych miast i dużych wsi.

Większość terenów zabudowy stanowią **obszary zwartej zabudowy**, w obrębie których znalazło się 72% budynków. Mieszkańcy mają zapewniony w miarę dobry **dostęp do obiektów usług publicznych i komercyjnych oraz do sieci infrastruktury technicznej**. Około 53% ogółu mieszkańców, a co za tym idzie podobny odsetek dzieci, zamieszkuje w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszo do szkoły podstawowej. Kolejne 28% dzieci może dotrzeć do szkoły podstawowej w ciągu 15 minut podróżując rowerem. W zasięgu akceptowalnego 15-minutowego dojazdu do szkoły samochodem lub autobusem szkolnym zamieszkuje ponad 99% mieszkańców obszaru.

Zagrożeniem dla ładu przestrzennego, standardu życia oraz jakości środowiska przyrodniczego i krajobrazu, obok procesów **niekontrolowanej suburbanizacji** na terenach wiejskich, mogą być niekorzystne zmiany w strukturze użytkowania gruntów rolnych, w tym **chaotyczne przekształcanie terenów rolniczych na farmy fotowoltaiczne**. Procesy te nie są dotąd zjawiskiem powszechnym w całym obszarze, stąd istnieje szansa wprowadzenia odpowiednich działań zapobiegawczych mających na celu wyprzedzająco kształtować właściwą politykę przestrzenną.

Kolejnym zagrożeniem jest także **peryferyzacja obszaru**. Miasto powiatowe Goleniów w dużym stopniu ciąży w kierunku Szczecina. Miejscowości wiejskie gmin Goleniów i Stepnica stanowią tereny podmiejskie ośrodka regionalnego.

Szansą rozwojową Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego jest potencjał miasta Nowogardu o randze ponadlokalnej, mogącego stanowić drugi biegun wzrostu powiatu obok Goleniowa. Potencjałem jest także wysoko rozwinięte rolnictwo. Ochrona terenów rolnych, dotychczasowej struktury zabudowy, a także wzmocnienie roli ośrodków miejskich winno być priorytetem polityki przestrzennej partnerstwa. Jednym z wyzwań będzie dla większości miast adaptacja, przebudowa lub modernizacja bloków mieszkalnych z lat 60. i 70. położonych w historycznych centrach miast.

4.2.1. Zasady ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego

1. Rygorystyczne respektowanie zakazów i ograniczeń wynikających z ustanowionych form ochrony.

2. Ukierunkowywanie rozwoju gospodarczego Partnerstwa w oparciu o naturalne walory przyrodnicze i środowiskowe z zachowaniem bioróżnorodności naturalnych ekosystemów.
3. Zaleca się działania zmierzające do utrzymania i wzmocnienia powiązań ekologicznych – wskazania do ochrony, na podstawie waloryzacji przyrodniczej i krajobrazowej, obszarów najcenniejszych oraz niezbędnych do zachowania ciągłości regionalnej sieci korytarzy ekologicznych, mających szczególne znaczenie dla gatunków wędrownych.
4. Podstawową formą ochrony terenów otwartych i krajobrazu, które są ograniczonym dobrem wspólnym, jest ich ochrona przed zabudową lub niekorzystną zmianą sposobu użytkowania. Tereny rolne i leśne, tereny położone wzdłuż cieków wodnych i jezior oraz obszary na przebiegu zielonych korytarzy ekologicznych powinny być chronione przed zabudową w dokumentach planistycznych. Wyjątkiem mogą być jedynie obiekty gospodarcze, związane z gospodarką rolną lub leśną (bez możliwości realizacji nowych siedlisk), niezbędne obiekty infrastruktury, urządzenia związane z regulacją i retencją wód oraz wyspecjalizowane urządzenia obsługi turystyki wodnej (przystanie, mariny, itp.).
5. Ustanowienie jednoznacznej granicy pomiędzy terenami zurbanizowanymi (tereny zabudowy) i terenami otwartymi, nie przewidywanymi do zabudowy. Zmiana sposobu użytkowania terenów rolnych na cele nierolnicze powinna następować jedynie w przypadkach uzasadnionych realnym zapotrzebowaniem (przykładowy czas realizacji: do 5-10 lat) i zostać poprzedzona uchwaleniem odpowiedniego aktu planowania przestrzennego, a zabudowa poprzedzona lub równoległa z docelowym uzbrojeniem i urządzeniem ulic.
6. Ustanowienie zielonych pierścieni wokół miast Nowogard i Maszewo – z ograniczeniami dla nowej zabudowy – połączenie występujących wokół miast kompleksów leśnych oraz terenów rolnych, wolnych od zabudowy lub zabudowanych w nieznacznym stopniu.
7. Wbudowanie terenów rolnych i leśnych w obrębie korytarzy ekologicznych w ogólnodostępny system terenów otwartych i zieleni publicznej, połączenie ich zielonymi ciągami pieszymi i rowerowymi spinającymi poszczególne miejscowości i obszary Partnerstwa.
8. Zwiększanie powierzchni terenów zieleni na obszarach zurbanizowanych, co ma istotne znaczenie dla poprawy mikroklimatu oraz dla zwiększenia na tych obszarach retencji wód, stosowanie rozwiązań pro-retencyjnych jako jednego z działań adaptujących do zmian klimatycznych.
9. Respektowanie zapisów planów zarządzania ryzykiem powodziowym i planu przeciwdziałania skutkom suszy. Promowanie i uwzględnienie w aktach planowania

przestrzennego oraz przy wydawaniu decyzji administracyjnych rozwiązań w zakresie zwiększania retencji, w tym zagospodarowania wód opadowych i roztopowych np. przez stosowanie powierzchni przepuszczalnych, zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych w sposób minimalizujący utratę naturalnej retencji lub spowalniający odpływ odprowadzanych wód (np. poprzez zbiorniki retencyjno-infiltracyjne, zastosowanie drenaży lub skrzynek rozsączających), zakładanie ogrodów deszczowych lub oczek wodnych zasilanych deszczówką, itp.

10. Wprowadzenie i egzekwowanie standardów ochrony zieleni w procesie inwestycyjnym, obejmujących m.in. ograniczenie likwidacji terenów zieleni i wycinki drzew przy realizacji nowych inwestycji.
11. Wspólna polityka ekologiczna gmin, poprzez podejmowanie wspólnych przedsięwzięć, w tym we współpracy z firmami eksploatującymi zasoby środowiska przyrodniczego w zakresie ochrony wód, ziemi, powietrza i krajobrazu jako podstawy dla rozwoju rekreacji oraz turystyki.
12. Rozwój gospodarczy w oparciu o naturalne walory przyrodnicze i środowiskowe z jednoczesną dbałością o zachowanie bioróżnorodności naturalnych ekosystemów.

4.2.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, krajobrazu kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej

1. Ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w szczególności wartościowych układów urbanistycznych i ruralistycznych, historycznych zespołów parkowych, zadrzewień przydrożnych i śródpolnych oraz obiektów zabytkowych. Przystosowanie zachowanych założeń i obiektów, które utraciły swoje pierwotne funkcje, do nowych, współczesnych potrzeb.
2. Bezwzględne zachowanie najstarszych pomnikowych alei drzew wzdłuż dróg, np. aleje dębowe w gminie Przybiernów.
3. Podejmowanie działań w kierunku ochrony, zachowania i odbudowy obiektów zabytkowych, szczególnie będących we władaniu gminy, np. pałac w Łoźnicy.
4. Ochrona, zachowanie i odbudowa cennej, historycznej, unikatowej w skali kraju zabudowy zagrodowej wsi, w tym m.in. budynków inwentarskich i magazynowych oraz zabudowań mieszkalnych.
5. Wykorzystanie lokalizacji (położenia, połączeń komunikacyjnych, uzbrojenia technicznego, zachowanych elementów zagospodarowania) m.in. dawnych założeń folwarcznych dla realizacji nowych inwestycji przetwórczych lub innych aktywności gospodarczych (adaptacji na inne współczesne funkcje).
6. Przypadki samowoli budowlanej polegającej na nielegalnej realizacji zabudowy lub zmiany sposobu użytkowania terenów rolnych (np. poprzez sytuowanie obiektów

niezwiązanych trwale z gruntem, niewymagających pozwolenia na budowę) powinny być skutecznie zwalczane.

4.2.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów

4.2.3.1. Zapotrzebowanie w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Zmiana przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określa szczegółowo sposób obliczania zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową oraz obliczania chłonności terenów niezabudowanych i luk w zabudowie - w nowym planie ogólnym, który ma zastąpić studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. Zgodnie z rozporządzeniem określając zapotrzebowanie na nową zabudowę, bierze się pod uwagę:

- prognozowaną, przyszłą liczbę mieszkańców gminy w perspektywie 20 lat;
- przyszły standard zamieszkiwania wyrażony powierzchnią użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca, z założeniem, że standard ten będzie się poprawiał w ciągu kolejnych 20 lat w tempie zgodnym z trendem wyznaczonym z okresu ostatnich 10 lat.

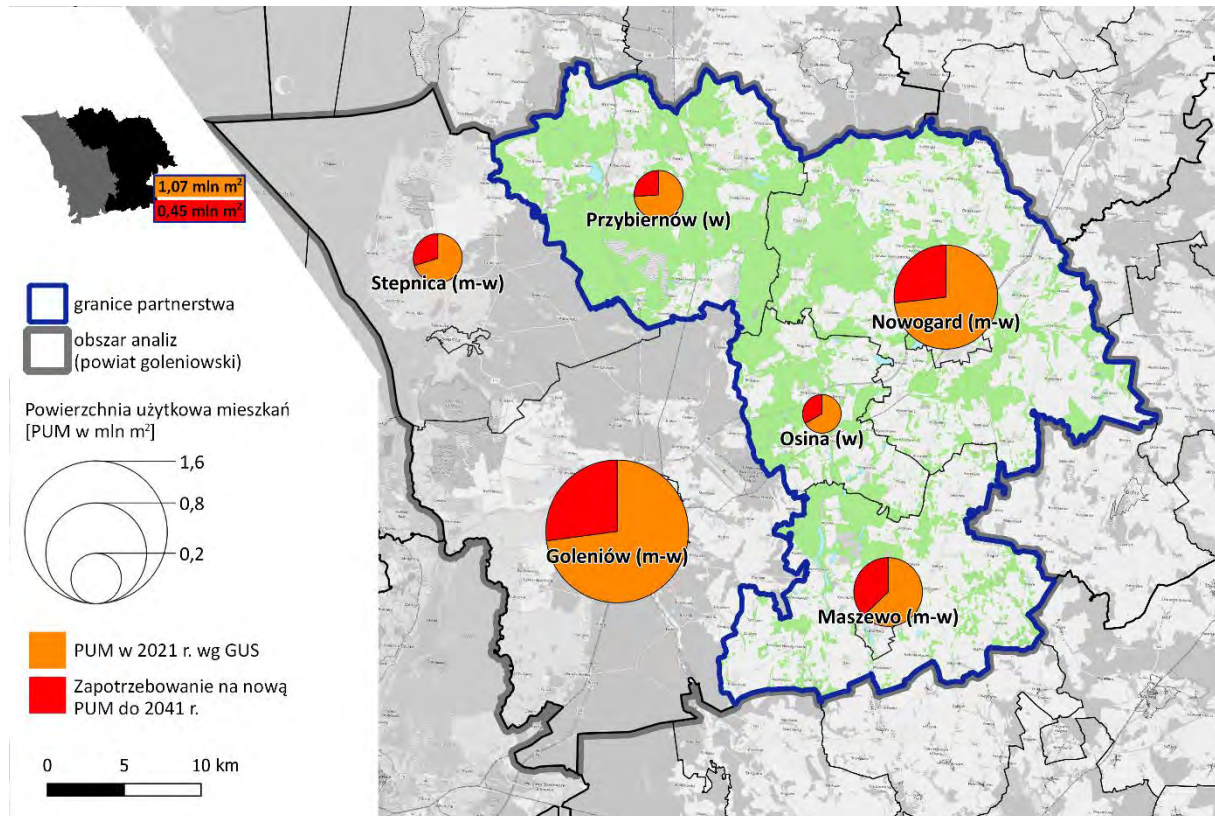
Jako okres perspektywiczny do analiz przyjęto rok 2041. Prognozowana liczba mieszkańców obszaru partnerstwa zgodnie z prognozami GUS w 2041 r. wyniesie około 41,6 tys. osób, zaś wskaźnik standardu zamieszkiwania około 36,7 m²/mieszkańca. Dla takich wielkości **zapotrzebowanie** na zabudowę mieszkaniową ogółem wyniesie 1,53 mln m² PUM, w tym **na nową zabudowę mieszkaniową na obszarze Partnerstwa wyniesie około 0,45 mln m² PUM**, dla około 12,3 tys. osób.

Tabela 5. Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w obszarze powiatu i Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego do 2041 r.

Gmina (w) wiejska (m) miejska (m-w) miejsko-wiejska	Liczba ludności (w osobach)			Standard zamieszkiwania (PUM/mieszkańca) (m ² /osobę)		Powierzchnia użytkowa mieszkań (mln m ²)		Zapotrzebowanie na nową zabudowę	
	2021 r.	2030 r.	2041 r.	2021 r.	2041 r.	2021 r.	2041 r.	w osobach	w PUM (mln m ²)
								do 2041 r.	
Goleniów (m-w)	36 994	36 874	36754	31,6	43,6	1,17	1,60	9963	0,43
Maszewo (m-w)	8 546	9 236	9982	27,2	37,2	0,23	0,37	3709	0,14
Nowogard (m-w)	23 831	23 699	23568	26,2	36	0,62	0,85	6325	0,23
Osina (w)	2 935	3 064	3199	26,8	36,6	0,08	0,12	1063	0,04
Przybiernów (w)	4 880	4 848	4816	28,7	39,1	0,14	0,19	1253	0,05
Stepnica (m-w)	4 777	5 029	5294	28,0	35,8	0,13	0,19	1583	0,06
Partnerstwo JST Powiatu Goleniowskiego	40 192	40 847	41 564	26,7	36,7	1,07	1,53	12 349	0,45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL i BDOT10k z geoportal.gov.pl

Ryc. 11. Maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową mieszkań w obszarze powiatu goleniowskiego do 2040 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL i BDOT10k z geoportal.gov.pl

4.2.3.2. Ograniczanie rozpraszania / ochrona zwartości zabudowy istniejących miast i miejscowości

1. Zachowanie zwartości zespołów zabudowy miast i miejscowości, przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy poprzez dostępne instrumenty polityki przestrzennej. Pod nową zabudowę należy w pierwszej kolejności wykorzystać tereny już zurbanizowane, w szczególności tereny, budynki lub obiekty, które utraciły swoje walory użytkowe lub uległy degradacji oraz liczne luki w istniejącej zabudowie.
2. Rozwój nowej zabudowy mieszkaniowej w pierwszej kolejności w obszarach zwartej, w pełni wykształconej struktury funkcjonalno-przestrzennej – zapewniającej dostępność do szkół, transportu zbiorowego i infrastruktury technicznej w obrębie aglomeracji wodno-ściekowych.
3. W sytuacji wyczerpania rezerw terenowych wewnątrz istniejącej zabudowy, nowe struktury należy projektować w formie skupionej - jako jednostki sąsiedzkie, wyposażone w niezbędne usługi publiczne i lokalne ośrodki usługowe. Nowe jednostki mogą być kontynuacją istniejących struktur zwartej zabudowy (zabudowa krawędziowa) lub tworzyć małe miejscowości (jednostki satelitarne). Należy dążyć

do koncentracji zabudowy, m.in. wykluczając rozwój zabudowy w formie pasmowej wzdłuż dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych.

4. Rozwijanie idei miasta / miejscowości 15-minutowej, w tym poprzez skupianie zabudowy, dla zapewnienia dostępu do podstawowych usług publicznych i komercyjnych oraz w miarę możliwości do znaczącej liczby miejsc pracy w zasięgu 15 minutowego dojazdu pieszo (długość dojazdu do 1 km) lub w szerszym obszarze w zasięgu 15 minutowego dojazdu rowerem od miejsca zamieszkania.
5. Ograniczenie zabudowy letniskowej indywidualnej. Należy wykluczyć zabudowę letniskową w formach rozproszonych oraz większych skupisk w formie enklaw letniskowych na terenach rolniczych, stanowiących zagrożenie dla środowiska oraz element ekspansji na tereny otwarte i zawłaszczania najbardziej atrakcyjnych elementów krajobrazu, który stanowi dobro wspólne i powinien podlegać ochronie.
6. Ograniczenie ekspansji usług turystyki wokół jezior oraz innych zbiorników i cieków wodnych do lokalizacji opartych o istniejące miejscowości. Realizacja zwartych, właściwie zagospodarowanych (w sposób ograniczający presję na środowisko), kompleksów usług turystyki ukierunkowanej na ofertę tematyczną m.in. związaną z turystyką historyczną, agroturystyką, itp.
7. Ograniczanie zabudowy na terenach rolniczych (poza zwartą zabudowę) wyłącznie do istniejących gospodarstw rolnych, celem ograniczenia suburbanizacji oraz zachowania cennej, unikatowej zabudowy zagrodowej.

4.2.3.3. Kreowanie wielofunkcyjnych i zróżnicowanych społecznie sąsiedzkich zespołów mieszkaniowo-usługowych wyposażonych w atrakcyjne przestrzenie publiczne

1. Planowanie nie jedno- lecz wielofunkcyjnych zespołów zabudowy, sprzyjających integracji społecznej, które oferują atrakcyjne i dostępne usługi, mieszkania i możliwości pracy dla grup społecznych o zróżnicowanych potrzebach i dochodach. Zespoły wielofunkcyjne gwarantują też całodzienną aktywność użytkowników na danym obszarze.
2. Kreowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, szczególnie w miastach Maszewo i Nowogard oraz w ośrodkach gminnych Przybiernów i Osina. Miasto w swej materialnej warstwie, układzie budynków, ulic i placów, tworzy przestrzeń dla relacji międzyludzkich. Jakość przestrzeni publicznych i jakość ich zagospodarowania kształtuje w sposób pozytywny, lub w sposób ograniczający, charakter tych relacji.
3. Rewitalizacja rynków miejskich w Maszewie i Nowogardzie poprzez ograniczenie ruchu samochodowego na rzecz pieszo i rowerowego oraz poprzez wprowadzenie atrakcyjnych usług w krawędziach przestrzeni publicznej, np. handlu, gastronomii, rozrywki i rzemiosła.

4. Realizacja hierarchicznej sieci ośrodków usługowych, grupujących obiekty usługowe i wyposażonych w atrakcyjne przestrzenie publiczne w oparciu o istniejące obiekty usług publicznych i komercyjnych.
5. Rezygnacja z lokalizowania obiektów handlu wielkopowierzchniowego w zakresie usług handlu (poza artykułami wielkogabarytowymi, np. budowlanymi), gastronomii i rozrywki, na rzecz nasycania usługami obszarów wskazanych jako zespoły/ośrodki usługowe, w tym obszarów śródmiejskich, rynków, ulic handlowych, placów oraz osiedlowych zespołów usługowych z preferencją dla ruchu pieszego.
6. Kształtowanie ośrodków usługowych z ograniczeniem realizacji monofunkcyjnych parterowych obiektów usługowych, na rzecz realizacji zabudowy o funkcjach mieszanych, w tym zabudowy usługowo-mieszkaniowej, w formach architektonicznych i gabarytach dostosowanych do rangi ośrodka i kontekstu miejsca. Wykorzystanie parterów budynków na usługi, w szczególności w centrach miast i w obszarach ośrodków usługowych, w narożnikach ulic.
7. Wzmocnienie znaczenia jeziora i przestrzeni publicznej terenów nadwodnych w mieście Nowogard poprzez wprowadzenie funkcji sportów wodnych i rekreacji oraz usług towarzyszących.
8. Wzmacnianie lokalnych centrów usługowych miejscowości wiejskich (szczególnie miejscowości gminnych) nasycanie ich nową zabudową i żywymi przestrzeniami publicznymi. Wprowadzenie bardziej zwartych, wielorodzinnych form zabudowy może być alternatywą dla dalszego jej rozpraszania.
9. Zapewnienie terenów zieleni i wypoczynku na terenach zabudowy wielorodzinnej, w ramach osiedla i na poziomie miejskim. Wykorzystanie istniejących obszarów zieleni (np. łąki, lasy, zadrzewienia) oraz obiektów fizjograficznych (np. jeziora, rzeki, wzniesienia) poprzez wbudowanie ich w komunalny system zieleni publicznej. Rekomendowany minimalny wskaźnik to 12 m² miejskich terenów zieleni i sportowo-rekreacyjnych na 1 mieszkańca + 8 m² terenów zieleni osiedlowej na 1 mieszkańca na terenach zabudowy wielorodzinnej.
10. Lokalizowanie nowych obszarów aktywności gospodarczej (stref gospodarczych) w pobliżu lokalnych ośrodków wzrostu, zapewniających uzbrojenie terenu, najlepszą dostępność komunikacyjną i brak konfliktów przestrzennych, np. z zabudową mieszkaniową i turystyczną, a także z otwartym krajobrazem.

4.2.4. Kierunki rozwoju systemów transportu i infrastruktury technicznej

4.2.4.1. Kierunki rozwoju systemów transportu i komunikacji publicznej

1. Kreowanie przyjaznego dla pieszych i rowerzystów układu ulic, ograniczanie wielkości kwartałów zabudowy, wprowadzanie nowych i rewitalizacja istniejących powiązań, bezpiecznych przejść „na skróty”, eliminowanie konieczności użycia

samochodu, a w konsekwencji zatorów komunikacyjnych, hałasu i zanieczyszczenia powietrza.

2. Rozwijanie sieci dróg rowerowych oraz uliczek przyjaznych dla pieszych i rowerzystów – uliczek ruchu uspokojonego lub wolnych od samochodów, w szczególności na osiedlach mieszkaniowych, w sąsiedztwie szkół i przedszkoli oraz w centrach miast w obrębie prestiżowych przestrzeni publicznych.
3. Stosowanie, przy technicznym projektowaniu ulic miejskich i osiedlowych, rozwiązań zachęcających do podróży pieszych oraz innych, niewymagających użycia samochodu, takich jak ruch rowerowy i transport publiczny. Rozwiązania drogowe w obszarach zabudowy powinny minimalizować geometrię dróg i skrzyżowań, pozostawiając jednocześnie wystarczającą, wygodną przestrzeń dla pieszych, ruchu rowerowego, transportu publicznego, jak również dla osób niepełnosprawnych i starszych (m.in. dogodnie usytuowane i wygodne przystanki, pasy zieleni, krótkie przejścia dla pieszych w obrębie skrzyżowań: w poziomie terenu i na wprost).
4. Rekomenduje się działania na rzecz integracji transportowej gmin poprzez wspólne podejście do organizacji transportu zbiorowego na poziomie Partnerstwa. Pozwoli to na lepszą koordynację oferty transportowej oraz oszczędności powodowane większą skalą zamówienia oferty przewozowej.
5. Rozwijanie wysokiej jakości, dostępnego transportu publicznego, ze zwróceniem szczególnej uwagi na rozwiązania węzłów przesiadkowych – maksymalne skracanie drogi przejść pomiędzy różnymi środkami transportu.
6. Organizacja parkingów Park&Ride (Parkuj i Jedź) i Bike & Ride (Parkuj rower i Jedź), w ramach węzłów integrujących różne środki transportu (stacja kolejowa).
7. Rozwijanie w miarę możliwości systemów współużytkowania środków transportu (rower miejski, hulajnoga miejska, car-sharing).
8. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza centra miast i miejscowości poprzez budowę obwodnic.
9. Limitowanie liczby miejsc parkingowych w centrach miast, szczególnie w rejonie rynku, przy jednoczesnym ograniczeniu czasu parkowania lub wprowadzeniu opłat parkingowych w celu równoważenia popytu i podaży miejsc parkingowych. Właściwa polityka parkingowa w centrum ma na celu zapewnienie pełnej dostępności dla pieszych i rowerzystów oraz transportu zbiorowego jako nadrzędnych w stosunku do dostępności samochodem.
10. Zmniejszanie zajętości terenów przez parkingi poprzez ich realizację w formach spiętrzonych np. nad parterami usługowymi lub wewnątrz kwartałów zabudowy. W obszarach centralnych należy wykluczyć realizację indywidualnych boksów garażowych, które zajmują więcej miejsca niż miejsca parkingowe i mogą być wykorzystywane jedynie przez właściciela (nie podlegają rotacji). Długotrwały postój

pojazdów ciężarowych oraz autobusów może być dopuszczony wyłącznie na specjalnych, wyznaczonych do tego parkingach.

11. Wykorzystanie potencjału i rozwój istniejącej infrastruktury transportowej, w szczególności kolejowej.

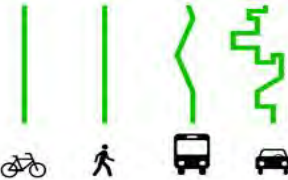

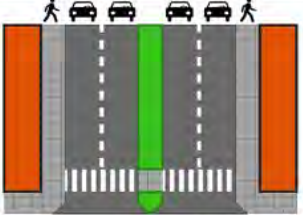
4.2.4.2. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

1. Dalszy rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym w rozwój systemów centralnego ogrzewania w oparciu o skojarzoną produkcję energii elektrycznej i ciepła (kogenerację).
2. Rozwój instalacji solarnych (kolektorów słonecznych i paneli fotowoltaicznych) na dachach budynków i w obrębie terenów zainwestowanych - na terenie całego Partnerstwa. Ograniczony rozwój farm fotowoltaicznych na terenach otwartych - z wykluczeniem negatywnego wpływu rozległych instalacji na walory krajobrazu i korzyści ekologiczne.
3. Rozwój lokalnych instalacji OZE z wykorzystaniem energii wiatrowej, geotermalnej lub hydrotermalnej, biomasy lub biogazu na terenie całego Partnerstwa – z wykluczeniem lokalizacji lub rozwiązań mogących wywoływać negatywny wpływ na otoczenie np. na terenach ochrony przyrody.
4. Rozwój infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej na obszarze gmin szczególnie w kierunkach miejscowości stanowiących lokalne ośrodki usługowe i na obszary przeznaczone dla rozwoju zabudowy mieszkaniowej i usługowej.

4.2.5. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

1. Na całym obszarze Partnerstwa występują obszary o dominującej funkcji rolniczej. Występują dobre warunki dla prowadzenia produkcji rolnej - gleby dobrej i bardzo dobrej jakości. Należy chronić grunty rolne najwyższych klas bonitacyjnych przed zmianą sposobu użytkowania.
2. Przemysł i przetwórstwo, szczególnie w branżach: rolno-spożywczej i drzewnej jest jedną z najważniejszych szans rozwojowych obszaru. Rozwój rolnictwa zintegrowanego z przetwórstwem poprzez lokalizację i budowę inkubatorów przedsiębiorczości wspierających m.in. wyspecjalizowane, ekologiczne formy rolnictwa i przetwórstwa.
3. Działalność rolniczą na terenach rolnych należy traktować jako priorytetową. Jej przekształcanie na inne funkcje (np. letniskowe, mieszkaniowe, usługowe lub produkcyjne) należy traktować, jako ostateczność w przypadku bezwzględnego wykluczenia możliwości innych lokalizacji (np. wyznaczonych w aktach planowania przestrzennego terenów budowlanych, terenów przeznaczonych do przekształceń lub zdegradowanych).

Ryc. 12. Pozytywne i negatywne schematy rozwoju zabudowy i zagospodarowania

Przykłady pozytywne / korzystne (+)	Przykłady negatywne / niekorzystne (-)
ZABUDOWA MIESZKANIOWA / ZABUDOWA OGÓLEM	
+ ROZWÓJ DO WEWNĄTRZ – WYKORZYSTANIE REZERW	ZABUDOWA ROZPROSZONA
+ MODEL KRAWĘDZIOWY / NOWE JEDNOSTKI OSADNICZE	ZABUDOWA PASMOWA WZDŁUŻ DRÓG
USŁUGI KOMERCYJNE I PUBLICZNE	
+ HIERARCHICZNE WIELOFUNKCYJNE OŚRODKI USŁUGOWE	ZABUDOWA PASMOWA / ZEWNĘTRZNA
ZABUDOWA BIUROWA, PRZEMYSŁ NIEUCIĄŻLIWY	
+ MODEL KRAWĘDZIOWY / ZABUDOWA WIELOFUNKCYJNA	ZABUDOWA ZEWNĘTRZNA MONOFUNKCYJNA
ZABUDOWA TURYSTYCZNA / LETNISKOWA	
+ SILNY OŚRODEK TURYSTYKI KWALIFIKOWANEJ ZLOKALIZOWANY W MIEJSCOWOŚCI TURYSTYCZNEJ LUB OBOK ISTNIEJĄCEJ MIEJSCOWOŚCI	ZABUDOWA PASMOWA ZBYT INTENSYWNA
	ZABUDOWA ROZPROSZONA
PROJEKTOWANIE DRÓG I PRZESTRZENI PUBLICZNYCH	
+ PRIORYTET DLA RUCHU PIESZEGO I ROWERZYSTÓW	PRIORYTET DLA PŁYNNEGO RUCHU SAMOCHODÓW
+ PRZESTRZEN PUBLICZNA – PRZYJAZNA DLA PIESZYCH ULICA RUCHU MULTIMODALNEGO	PRZESTRZEN NIEPRZYJAZNA DLA PIESZYCH TRASA KOMUNIKACYJNA DLA SAMOCHODÓW

Źródło: opracowanie własne.

4.3. Obszary strategicznej interwencji określone w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030

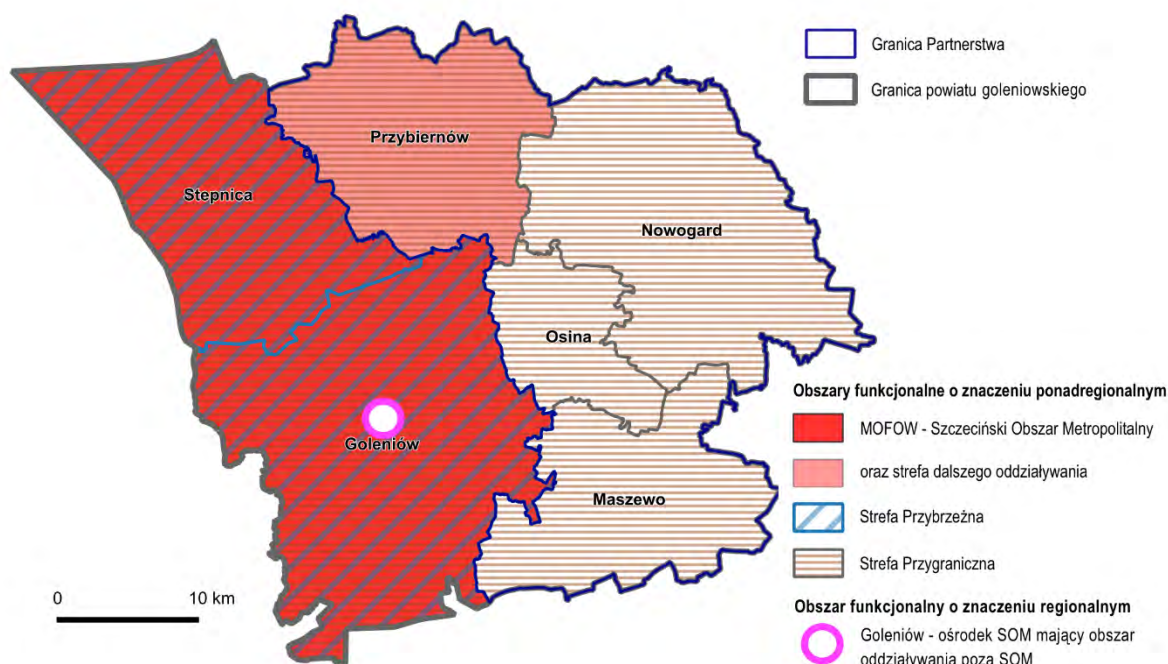
W Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 (przyjętej uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego nr VIII/100/19 z dnia 28 czerwca 2019 r.) wskazano, że identyfikacja i delimitacja OSI na terenie województwa odbywa się na bazie obszarów funkcjonalnych wskazanych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego (PZPWZ).

PZPWZ, wraz z okresowym monitoringiem i aktualizacją obszaru Specjalnej Strefy Włączenia, na obszarze gmin powiatu goleniowskiego wskazuje trzy typy **obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym**:

1. **Szczeciński Obszar Metropolitalny (SOM)** wraz ze strefą dalszego oddziaływania – SOM obejmuje **gminy Goleniów i Stepnica**, a w strefie dalszego oddziaływania SOM wskazana została **gmina Przybiernów**;
2. **Obszar Strefy Przygranicznej** – obejmuje wszystkie gminy powiatu: **gminy Goleniów, Maszewo, Nowogard, Osina, Przybiernów, Stepnica**;
3. **Obszar Strefy Przybrzeżnej** – obejmuje gminy powiatu nie wchodzące w skład Partnerstwa: **gminy Goleniów i Stepnica**.

Przynależność gmin do wymienionych obszarów została pokazana na ryc. 13.

Ryc. 13. Obszary funkcjonalne wskazane w PZPWZ na terenie powiatu goleniowskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie PZPWZ i SSW 2022, styczeń 2023 r

W Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 ustalono, że polityka terytorialna w stosunku do obszarów strategicznej interwencji województwa zachodniopomorskiego będzie adresowana do: obszaru funkcjonalnego o znaczeniu ponadregionalnym - **miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego (MOFOW) - Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego (SOM)**, obszarów funkcjonalnych o znaczeniu regionalnym oraz obszaru problemowego o szczególnej w skali województwa kumulacji niekorzystnych zjawisk społecznych, gospodarczych i przestrzennych – **Obszar Funkcjonalny Specjalnej Strefy Włączenia** (której w roku 2022 nie wskazano na obszarze Partnerstwa). Ustalenie powyższe wyłącza z listy OSI regionalnych dwa z wymienionych powyżej obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym, tj. Obszar Strefy Przybrzeżnej i Obszar Strefy Przygranicznej.

4.3.1. OSI – MOFOW - Szczeciński Obszar Metropolitalny

Gminy Goleniów i Stepnica znalazły się w wyznaczonym w PZPWZ Szczecińskim Obszarze Metropolitalnym (SOM), a gmina Przybiernów w wyznaczonej strefie dalszego oddziaływania SOM – w granicach opracowania planu zagospodarowania przestrzennego SOM. Wskazane w PZPWZ cele i kierunki działań odnoszące się do OSI – Szczeciński Obszar Metropolitalny to:

- Cel XV. Rozwój funkcji metropolitalnych oraz roli Szczecina w europejskiej i krajowej sieci miast
 - Kierunek 1. Wzmacnianie roli Szczecina w europejskiej i krajowej sieci miast
- Cel XVI. Racjonalizacja struktury funkcjonalno-przestrzennej i sieci osadniczej oraz wzmocnienie funkcji miejskich
 - Kierunek 1. Wspieranie policentrycznej sieci osadniczej i funkcji miejskich
 - Kierunek 2. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom rozlewania się miast
 - Kierunek 3. Wspieranie rozwoju wysokiej jakości przestrzeni publicznych
- Cel XVII. Poprawa standardów życia mieszkańców
 - Kierunek 1. Poprawa sytuacji demograficznej i standardów życia mieszkańców
- Cel XVIII. Ochrona walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego
 - Kierunek 1. Ochrona i zachowanie zasobów przyrodniczych i krajobrazu SOM
 - Kierunek 2. Ochrona i kształtowanie dziedzictwa kulturowego
- Cel XIX. Wzmacnianie Szczecińskiego Obszaru Funkcjonalnego jako ośrodka wzrostu gospodarczego

- Kierunek 1. Rozwój gospodarczy obszaru w oparciu o potencjał portów morskich
- Kierunek 2. Wzrost aktywności gospodarczej i poziomu innowacyjności
- Kierunek 3. Gospodarcze wykorzystanie potencjału turystycznego
- Cel XX. Wzmacnianie wewnętrznych i zewnętrznych powiązań transportowych
 - Kierunek 1. Utworzenie w SOM sprawnie działających systemów transportu
- Cel XXI. Utworzenie w SOM sprawnie działających systemów infrastruktury technicznej w dziedzinie energetyki, gospodarki odpadami i ochrony przeciwpowodziowej
 - Kierunek 1. Budowa, przebudowa i modernizacja systemów energetycznych, w tym ze źródeł odnawialnych
 - Kierunek 2. Zwiększenie efektywności gospodarowania odpadami
 - Kierunek 3. Zahamowanie wzrostu i obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego.

Tabela 6. OSI – MOFOW - Szczeciński Obszar Metropolitalny – działania dotyczące gmin Partnerstwa wskazane w PZPWZ

CELE I KIERUNKI	DZIAŁANIA DOTYCZĄCE GMIN PARTNERSTWA
Cel XV. Kierunek 1. Wzmacnianie roli Szczecina w europejskiej i krajowej sieci miast	1. Współpraca gmin w ramach obszaru planu SOM, opracowanie dokumentów strategicznych i planistycznych - obszar planu SOM. 2. Wspieranie ośrodków akademickich jako centrów ustawicznego kształcenia - obszar planu SOM. 3. Wzmocnienie i poszerzenie współpracy z Berlinem, jako wiodącą metropolią europejską oddziałującą na województwo zachodniopomorskie, a w szczególności na obszar planu SOM - obszar planu SOM. 4. Rozwój współpracy z krajami związkowymi RFN: Berlinem, Brandenburgią, Meklemburgią-Pomorzem Przednim w dziedzinie kultury, turystyki, transportu, planowania przestrzennego - obszar planu SOM. 5. Prowadzenie aktywnej i efektywnej współpracy z Kopenhagą i Regionem Wielkiej Kopenhagi i Skanii (dawniej Øresund) w dziedzinie nauki, transportu, gospodarki, turystyki - obszar planu SOM. 6. Wzmacnianie naukowych i gospodarczych powiązań z krajowymi metropoliami, podejmowanie działań na rzecz poprawy dostępności transportowej i technologicznej z sąsiednich województw do portów morskich ujścia Odry - obszar planu SOM.

CELE I KIERUNKI	DZIAŁANIA DOTYCZĄCE GMIN PARTNERSTWA
Cel XVI. Kierunek 1. Wspieranie policentrycznej sieci osadniczej i funkcji miejskich	1. Rozwój struktury policentrycznej, zwiększenie roli miast i ośrodków gminnych w dziedzinie świadczenia usług podstawowych i wyższych oraz rozwój komplementarnych funkcji metropolitalnych (przy zachowaniu różnorodności jednostek miejskich podobnej wielkości) - miasta i ośrodki wiejskie I i II rzędu w granicach planu SOM.
Kierunek 2. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom rozlewania się miast	1. Pierwszeństwo rozwoju wewnętrznego przed rozwojem zewnętrznym oraz ochrona terenów otwartych i kompleksów przyrodniczych - obszar planu SOM. 2. Niedopuszczenie do zlewania się jednostek osadniczych oraz zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych poprzez zachowanie przestrzeni terenów otwartych i przyrodniczych, ze wskazaniem tych terenów pod funkcje ekologiczne, rekreacyjne, hydrologiczne, rolnicze (obszary ograniczania zabudowy – zgodnie z rysunkiem planu) - obszar planu SOM. 3. Kontrolowanie procesów suburbanizacji i minimalizacja konfliktów przestrzennych związanych z tym procesem m.in. poprzez: a) kształtowanie jednostek osadniczych w sposób zwarty przestrzennie. Zapewnienie im pełnego wachlarza podstawowych usług, wraz z jednoczesnym powiazaniem z miastem rdzeniowym metropolii poprzez systemy transportowe (w tym transport zbiorowy), b) niedopuszczanie do tworzenia niezorganizowanej zabudowy monofunkcyjnej, z niską dostępnością do usług i transportu publicznego - obszar planu SOM. 4. Koordynacja procesów planistycznych rozwojowych z uwzględnieniem chłonności na obszarze planu SOM - obszar planu SOM.
Cel XVII. Kierunek 1. Poprawa sytuacji demograficznej i standardów życia mieszkańców	1. Tworzenie nowych ośrodków szkolnictwa podstawowego i wychowania przedszkolnego w obszarach o wzrastającej liczbie mieszkańców - obszar planu SOM.
Cel XVIII. Kierunek 1. Ochrona i zachowanie zasobów przyrodniczych i krajobrazu SOM	1. Zwiększenie retencji wód na obszarach zurbanizowanych przez: 2. ustanowienie zwiększania retencji jako priorytetu projektowania odprowadzania wód opadowych, 3. wykorzystanie zagłębień i oczek wodnych do retencji wody, 4. zwiększanie powierzchni biologicznie czynnej - obszar planu SOM. 5. Ochrona terenów leśnych przed zmianą przeznaczenia, z wyjątkiem realizacji inwestycji celu publicznego - obszar planu SOM.

CELE I KIERUNKI	DZIAŁANIA DOTYCZĄCE GMIN PARTNERSTWA
	6. Zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych w procesach inwestycyjnych - obszar planu SOM. 7. Ochrona gleb wysokiej jakości dla celów rolniczych oraz ochrona złóż torfu - obszar planu SOM. 8. Podejmowanie działań ograniczających rozproszenie zabudowy na terenach otwartych o cennych walorach przyrodniczych i koncentrowanie jej w granicach zwartej zabudowy miejscowości - obszar planu SOM. 9. Zachowanie zrównoważonego i wielofunkcyjnego charakteru lasów - obszar planu SOM. 10. Identyfikacja obszarów poeksploatacyjnych i gleb zdegradowanych i ich rekultywacja - obszar planu SOM. 11. Utworzenie transgranicznego monitoringu zmian na obszarach chronionych i cennych pod względem przyrodniczym - obszar planu SOM. 12. Opracowanie studium korytarzy i płątów ekologicznych w SOM - obszar planu SOM.
Kierunek 2. Ochrona i kształtowanie dziedzictwa kulturowego	1. Uwzględnienie ochrony dóbr kultury współczesnej w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego - obszar planu SOM. 2. Wspieranie merytoryczne i finansowe działań renowacyjnych obiektów zabytkowych i zabytkowej zieleni - obszar planu SOM.
Cel XIX. Kierunek 2. Wzrost aktywności gospodarczej i poziomu innowacyjności	1. Preferencje dla lokalizacji innowacyjnych gałęzi przemysłu i usług w branżach inteligentnych specjalizacji - obszar planu SOM. 2. Wykorzystywanie pod działalność inwestycyjną obszarów już częściowo zagospodarowanych, w tym terenów poprzemysłowych, powojkowych oraz popegeerowskiej zabudowy gospodarczej - obszar planu SOM. 3. Pozyskiwanie lokalizacji siedzib dużych firm o zasięgu krajowym i europejskim - obszar planu SOM.
Kierunek 3. Gospodarcze wykorzystanie potencjału turystycznego	1. Tworzenie i rozwój szlaków turystyki kulturowej (tematyczne, militarne, kreatywne) w oparciu o elementy dziedzictwa kulturowego - obszar planu SOM. 2. Rozwój transgranicznego produktu turystycznego związanego z Odrą, Zalewem Szczecińskim i Międzyodrzem - obszar planu SOM.
Cel XX. Kierunek 1: Utworzenie w SOM sprawnie	1. Modernizacja drogi S3 na odcinku Szczecin-Świnoujście – m.in. Goleniów, Stepnica, Przybiernów. 2. Wykorzystanie systemu Park and Ride/ Bike and Ride w węzłach komunikacyjnych stref podmiejskich i w strefach peryferyjnych;

CELE I KIERUNKI	DZIAŁANIA DOTYCZĄCE GMIN PARTNERSTWA
działających systemów transportu	ograniczenie powierzchni parkingów w centrach miast na rzecz parkingów podziemnych – obszar planu SOM. 3. Ułatwianie transportu pieszego, w tym dojść do przystanków komunikacji zbiorowej – obszar planu SOM. 4. Optymalizacja rozmieszczenia stacji i przystanków komunikacji zbiorowej w celu lepszej obsługi ludności – obszar planu SOM. 5. Połączenie wsi podmiejskich z ośrodkami miejskimi / węzłami przesiadkowymi/ dojazdowymi trasami rowerowymi z uwzględnieniem uwarunkowań „ostatniej mili” dla ruchu turystycznego i towarowego – obszar planu SOM.
Cel XXI. Kierunek 1: Budowa, przebudowa i modernizacja systemów energetycznych, w tym ze źródeł odnawialnych	1. Budowa, przebudowa i modernizacja elektroenergetycznej sieci przesyłowej i dystrybucyjnej – obszar planu SOM. 2. Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja gazowych sieci przesyłowych oraz obiektów systemowych – obszar planu SOM. 3. Wykorzystanie wód geotermalnych do celów ciepłowniczych, leczniczych, rekreacyjnych – obszar planu SOM. 4. Wykorzystanie potencjału biogazu z odpadów komunalnych i oczyszczalni ścieków dla rozwoju biogazowni – obszar planu SOM. 5. Wspieranie rozwoju jednostek naukowych opracowujących nowe technologie OZE – obszar planu SOM. 6. Wzmacnianie bezpieczeństwa energetycznego poprzez wspieranie energetyki prosumenckiej – obszar planu SOM. 7. Poprawa jakości powietrza poprzez ograniczanie niskiej emisji, zwłaszcza z indywidualnych gospodarstw domowych i lokalnych kotłowni węglowych – obszar planu SOM. 8. Budowa instalacji OZE – obszar planu SOM. 9. Zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii cieplnej poprzez termomodernizację budynków mieszkalnych, usługowych i użyteczności publicznej – obszar planu SOM. 10. Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja systemów ciepłowniczych (źródła, sieci) – obszar planu SOM.
Kierunek 3: Zahamowanie wzrostu i obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego	1. Ochrona lub zwiększenie retencji leśnej w zlewni, na terenach rolniczych oraz zurbanizowanych – obszar planu SOM. 2. Doskonalenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych na powódź – obszar planu SOM.

Źródło: Wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

5. Projekty

Zgodnie z art. 2 p. 22 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027⁸ (tzw. ustawy wdrożeniowej) projekt to:

„... przedsięwzięcie zmierzające do osiągnięcia założonego celu określonego wskaźnikami, z określonym początkiem i końcem realizacji, zgłoszone do objęcia albo objęte finansowaniem UE jednego z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności albo Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji”.

Projekty Partnerstwa przewidziane do finansowania ze środków europejskich w ramach instrumentu IIT przygotowano z zachowaniem **podejścia zintegrowanego**, tj. dbając o to, aby spełniały jednocześnie wszystkie cztery cechy takiego podejścia, tj. każdy projekt:

- realizuje cele strategiczne,
- ma wpływ na rozwój więcej niż jednej gminy partnerstwa,
- jest realizowany w ramach wiązki powiązanych ze sobą projektów – programów,
- został przygotowany wspólnie przez samorządy partnerstwa i został wcześniej zaakceptowany przez większość partnerów.

Ponadto projekty Partnerstwa, zgodnie z dokumentem *Zasadami realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej na lata 2021-2027*⁹, mają spełniać przynajmniej jeden z poniższych dwóch warunków:

- projekt jest projektem partnerskim w rozumieniu art. 39 Ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, tj. przedsięwzięciem realizowanym przez grupę podmiotów, które współpracują ze sobą w celu osiągnięcia określonego celu związanego z rozwojem regionalnym, gospodarczym czy społecznym,
- deklarowany jest wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu, tj. wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych” lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich” mieszkańców co

⁸ Dz.U. 2022 poz. 1079

⁹ Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej 2022

najmniej 2 gmin OF, co powinno znaleźć swoje uzasadnienie zarówno w części diagnostycznej, jak i kierunkowej strategii.

Projekty, w zastosowanym podejściu zintegrowanym, będą realizowane w trzech modelach:

- w partnerstwie międzygminnym,
- przez pojedynczą gminę,
- w partnerstwie międzysektorowym (integrującym kilka rodzajów interesariuszy: władze publiczne, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe itp.).

Rola lidera i partnerów w poszczególnych projektach finansowanych w ramach instrumentu IIT lub z innych źródeł finansowania, określenie szczegółowego zakresu projektów oraz zasad rozliczeń finansowych, w tym wkładów własnych każdej ze stron biorącej udział w projektach, będą ustalane każdorazowo na podstawie odrębnych porozumień.

5.1. Proces identyfikacji i wyboru projektów

Proces identyfikacji i wyboru projektów miał charakter partycypacyjno-ekspercki i wieloetapowy i składał się z kilku następujących po sobie etapów:

I. Wyłaniania

Na tym etapie zebrano propozycje projektów zgłoszonych przez poszczególnych partnerów (gminy partnerstwa i powiat goleniowski) oraz przez zaangażowanych uczestników życia społecznego w trakcie:

- dyskusji prowadzonych podczas spotkań Grupy Roboczej zarówno z udziałem doradców ze strony Fundacji Miasto oraz podczas wewnętrznych spotkań Grupy Roboczej (18.06.2023 r.)
- warsztatów strategicznych dla Rady Partnerstwa i Grupy Roboczej z udziałem przedstawicieli partnerów społeczno-gospodarczych (26.06.2023 i 09.09.2023)
- warsztatów z interesariuszami (młodzież szkolna, przedstawiciele rzemiosła i przedsiębiorców, LGD powiatu goleniowskiego – 13.09.2023)
- otwartego naboru na pomysły projektów społecznych przeprowadzonego on-line w dniach 4-20.09.2023 poprzez ogłoszenia na stronach internetowych gmin i powiatu goleniowskiego.

II. Preselekcji

Etap polegający na wstępnej analizie i ocenie zgłoszonych pomysłów projektowych pod kątem prawidłowości (kompletności) zgłoszenia, merytorycznej treści oraz zgodności z kryteriami formalnymi projektów zintegrowanych (spotkanie Grupy Roboczej w dn. 20.09.2023), w wyniku którego nie tylko wyłoniono wstępnie projekty spełniające kryteria projektów zintegrowanych ale także uzupełniono listę o kolejne ważne dla Partnerstwa projekty gmin wcześniej nie rozpatrywane.

III. Integracji

W wyniku tego procesu, działając w oparciu o zasady koncentracji, kumulacji i integracji, na spotkaniu Rady Partnerstwa i Grupy Roboczej w dn. 29.09.2023 r. przygotowano 7 propozycji projektów priorytetowych możliwych do finansowania w ramach FEPZ 2021-2027 oraz przygotowano listę 11 projektów rezerwowych.

Przy wyborze projektów kierowano się m.in. następującymi kryteriami:

- znaczenie projektu dla rozwoju obszaru partnerstwa,
- wpływ na rozwój więcej niż 1 gminy partnerstwa,
- powiązanie danego projektu z innymi projektami,
- wspólne przygotowanie projektu przez samorzady partnerstwa,
- akceptacja projektu przez większość samorządów partnerstwa,
- realizacja projektu w partnerstwie międzygminnym lub międzysektorowym.

5.2. Lista projektów

Poniżej, w tabeli 7, przedstawiono listę projektów priorytetowych będącą wynikiem opisanego wcześniej procesu wyłaniania i wyboru projektów z punktu widzenia strategii IIT.

Tabela 7. Lista projektów priorytetowych Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego

Nazwa projektu:	1. Dostosowanie wraz z wyposażeniem V piętra budynku "Cisy" na potrzeby organizacji krzewiących kulturę (sala koncertowa i sale prób).
Wnioskodawca	Powiat goleniowski
Cel/Cele strategiczne, w które projekt się wpisuje	Cel 1. Obszar Partnerstwa dobrym miejscem do życia i rozwoju jego mieszkańców

Kierunki działań w ramach celów	Dz. 1.1. Podniesienie jakości i zwiększenie dostępności do usług publicznych.
Priorytet FEPZ 2021-2027 wybrany do finasowania	Priorytet 07 - Fundusze Europejskie na rzecz partnerskiego Pomorza
Działanie w ramach priorytetu	FEPZ.07.02 Rozwój obszarów innych niż miejskie (IIT, EFRR)
Oczekiwane dofinansowanie	€ 459 094
Miejsce realizacji	Nowogard
Nazwa projektu:	2. Nowe kwalifikacje - kompleksowy program wsparcia uczniów i nauczycieli szkół kształcących zawodowo na terenie IIT Powiatu Goleniowskiego.
Wnioskodawca Partner	Powiat goleniowski Izba rzemieślnicza w Szczecinie
Cel/Cele strategiczne, w które projekt się wpisuje	Cel 1. Obszar Partnerstwa dobrym miejscem do życia i rozwoju jego mieszkańców Cel 2. Obszar partnerstwa silny gospodarczo i przyjazny dla rozwoju przedsiębiorczości
Kierunki działań w ramach celów	Dz. 1.4. Nowoczesna edukacja dostosowana do aspiracji mieszkańców i potrzeb współczesnego rynku pracy Dz. 2.5. Działania na rzecz ograniczania bezrobocia i wykluczenia społecznego
Priorytet FEPZ 2021-2027 wybrany do finasowania	Priorytet 06 - Fundusze europejskie na rzecz aktywnego Pomorza Zachodniego
Działanie w ramach priorytetu	FEPZ.06.11 Edukacja zawodowa (IIT)
Oczekiwane dofinansowanie	€ 1 256 156
Miejsce realizacji	Nowogard
Nazwa projektu:	3. Przebudowa Placu Wolności w Nowogardzie wraz z instytucjami kultury i infrastrukturą turystyczną.
Wnioskodawca	Gmina Nowogard
Cel/Cele strategiczne, w które projekt się wpisuje	Cel 1. Obszar Partnerstwa dobrym miejscem do życia i rozwoju jego mieszkańców Cel 4. Partnerstwo jako zintegrowana struktura przyszłości
Kierunki działań w ramach celów	1.2. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych, odnowa przestrzeni centralnych miasteczek i wsi 4.3. Rozwijanie powiązań funkcjonalnych miasteczek i wsi obszaru Partnerstwa
Priorytet FEPZ 2021-2027 wybrany do finasowania	Priorytet 07 - Fundusze Europejskie na rzecz partnerskiego Pomorza
Działanie w ramach priorytetu	FEPZ.07.02 Rozwój obszarów innych niż miejskie (IIT, EFRR)
Oczekiwane dofinansowanie	€ 2 850 409
Miejsce realizacji	Nowogard

Nazwa projektu:	4. Termomodernizacja przedszkola w Maszewie
Wnioskodawca	Gmina Maszewo
Cel/Cele strategiczne, w które projekt się wpisuje	Cel 3. Obszar partnerstwa zrównoważony ekologicznie Cel 1. Obszar Partnerstwa dobrym miejscem do życia i rozwoju jego mieszkańców
Kierunki działań w ramach celów	3.3. Redukcja emisji gazów cieplarnianych, tworzenie zachęt i warunków do tej redukcji wśród mieszkańców i przedsiębiorców 1.1. Podniesienie jakości i zwiększenie dostępności do usług publicznych
Priorytet FEPZ 2021-2027 wybrany do finansowania	Priorytet 02 - Fundusze europejskie na rzecz zielonego Pomorza Zachodniego
Działanie w ramach priorytetu	FEPZ.02.08 Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej (IIT, EFRR)
Oczekiwane dofinansowanie	€ 390 503
Miejsce realizacji	Maszewo
Nazwa projektu:	5. Utworzenie Parku owocowego "Na łąkach" w Maszewie jako atrakcji turystycznej wraz z przystosowaniem do organizowania wydarzeń kulturalnych.
Wnioskodawca	Gmina Maszewo
Cel/Cele strategiczne, w które projekt się wpisuje	Cel 1. Obszar Partnerstwa dobrym miejscem do życia i rozwoju jego mieszkańców
Kierunki działań w ramach celów	1.2. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych, odnowa przestrzeni centralnych miasteczek i wsi
Priorytet FEPZ 2021-2027 wybrany do finansowania	Priorytet 07 - Fundusze Europejskie na rzecz partnerskiego Pomorza
Działanie w ramach priorytetu	FEPZ.07.02 Rozwój obszarów innych niż miejskie (IIT, EFRR)
Oczekiwane dofinansowanie	€ 616 462
Miejsce realizacji	Maszewo
Nazwa projektu:	6. Termomodernizacja Szkoły Podstawowej im. Bronisława Malinowskiego w Osinie wraz z budową instalacji fotowoltaicznej.
Wnioskodawca	Gmina Osina
Cel/Cele strategiczne, w które projekt się wpisuje	Cel 3. Obszar partnerstwa zrównoważony ekologicznie
Kierunki działań w ramach celów	3.3. Redukcja emisji gazów cieplarnianych, tworzenie zachęt i warunków do tej redukcji wśród mieszkańców i przedsiębiorców
Priorytet FEPZ 2021-2027 wybrany do finansowania	Priorytet 02 - Fundusze europejskie na rzecz zielonego Pomorza Zachodniego
Działanie w ramach priorytetu	FEPZ.02.08 Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej (IIT, EFRR)
Oczekiwane dofinansowanie	€ 345 864

Miejsce realizacji	Osina
Nazwa projektu:	7. Rozszerzenie funkcji hali widowiskowo-sportowej przy szkole w Przybiernowie do organizowania wydarzeń kulturalnych.
Wnioskodawca	Gmina Przybiernów
Cel/Cele strategiczne, w które projekt się wpisuje	Cel 1. Obszar Partnerstwa dobrym miejscem do życia i rozwoju jego mieszkańców
Kierunki działań w ramach celów	1.5. Podniesienie atrakcyjności oferty czasu wolnego - kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej
Priorytet FEPZ 2021-2027 wybrany do finansowania	Priorytet 07 - Fundusze Europejskie na rzecz partnerskiego Pomorza
Działanie w ramach priorytetu	FEPZ.07.02 Rozwój obszarów innych niż miejskie (IIT, EFRR)
Oczekiwane dofinansowanie	€ 578 870
Miejsce realizacji	Przybiernów

Źródło: opracowanie własne

Listę projektów priorytetowych uzupełnia lista projektów dodatkowych (tabela 8.), tj. innych projektów o wymiarze strategicznym, możliwych realizacji równoległe lub w dalszym okresie dzięki finansowaniu z FEPZ 2021-2027 – działania poza IIT lub/i z innych źródeł, w tym w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.

5.3. Powiązanie pomiędzy projektami (wiązki projektów)

Podejście zintegrowane do projektów przejawia się zarówno na poziomie strategicznym jak i operacyjnym, tj. projektów i wiązek projektów. Przez **wiązkę projektów** rozumiemy nie tylko grupy tematycznie powiązanych projektów realizujących wspólny cel (wiązki celowe), ale wiązką może być też grupa projektów

realizujących wprowadzić odrębne cele, ale wymagających wspólnego, skoordynowanego wdrażania, w szczególności z uwagi na:

- nakładanie się przestrzenne projektów (np. realizację ich w tym samym obiekcie) i możliwe kolizje lub synergie organizacyjne,
- zaadresowanie projektów do tej samej grupy beneficjentów końcowych i wymaganą koordynację niekolizyjnego korzystania z nich
- potencjał usprawnienia organizacyjnego dzięki skoordynowanemu lub wspólnemu zarządzaniu,
- potencjał aktywizacji dodatkowych partnerów społecznych i gospodarczych dzięki szerszemu rozdysponowaniu zadań związanych z wdrażaniem strategii

Tak zdefiniowaną wiązkę projektów nazwać można wiązką pragmatyczną¹⁰.

Wdrożenie wiązki projektów przynosi synergiczny efekt. Projekty i ich wiązki są bezpośrednio powiązane z celami i kierunkami działań strategii Partnerstwa (kierunki zostały tak skonstruowane aby mogły być realizowane przez kilka projektów lub aby dany projekt realizował różne kierunki, w tym z różnych celów).

Wiązki projektów możliwych do sfinansowania z FEPZ 2021-2027 w ramach mechanizmu IIT uzupełnione komplementarnymi projektami wskazanymi do finansowania również z innych źródeł wraz z opisem powiązań przedstawiono w tabeli 8.

Tabela 8. Wiązki projektów i powiązania projektów Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego

Wiązka 1. Zwiększenie dostępności i jakości usług podnoszących standard życia mieszkańców
Projekty priorytetowe możliwe do sfinansowania w ramach FEPZ 2021-2027 - IIT

¹⁰ Jarosław Komża, Justyna Wieczorkiewicz-Molendo, Wojciech Kłosowski, *Strategiczne planowanie rozwoju oparte na podejściu zintegrowanym*, Europa Regionum 2022, tom XXXVIII, s. 135–142, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2022

- Dostosowanie wraz z wyposażeniem V piętra budynku "Cisy" na potrzeby organizacji krzewiących kulturę (sala koncertowa i sale prób).
- Rozszerzenie funkcji hali widowiskowo-sportowej przy szkole w Przybiernowie do organizowania wydarzeń kulturalnych.

Pozostałe projekty możliwe do sfinansowania w ramach FEPZ 2021-2027 i z innych funduszy

- Remont budynków użyteczności publicznej – ośrodków kultury, świetlic wiejskich w gm. Przybiernów,
- Budowa dróg rowerowych na terenie Gminy Osina (ograniczanie wykluczenia komunikacyjnego)
- Budowa dróg rowerowych na terenie Gminy Przybiernów (ograniczanie wykluczenia komunikacyjnego)

Wiązka 1:

- bezpośrednio realizuje cel strategii 1. Obszar Partnerstwa dobrym miejscem do życia i rozwoju jego mieszkańców. Pośrednio przyczynia się także do osiągnięcia celu 3. Obszar partnerstwa zrównoważony ekologicznie poprzez zwiększenie energoefektywności modernizowanych budynków i poprzez budowę dróg rowerowych.

- pozytywnie wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców poprzez dostęp kultury, sportu i rekreacji.

Powiązane merytorycznie i funkcjonalnie projekty będą generowały zmiany w wymiarze społecznym, gospodarczym oraz środowiskowo-przestrzennym o zasięgu ponadgminnym. Beneficjentami efektów tych projektów będą mieszkańcy co najmniej kilku gmin.

Połączenie działań infrastrukturalnych w różnych obszarach oddziałuje na zwiększenie dostępności i jakości usług i wzmacnia atuty Partnerstwa jako miejsca zamieszkania.

Wiązka 2. Termomodernizacja, dekarbonizacja, ochrona środowiska

Projekty priorytetowe możliwe do sfinansowania w ramach FEPZ 2021-2027 - IIT

- Termomodernizacja przedszkola w Maszewie,
- Termomodernizacja Szkoły Podstawowej im. Bronisława Malinowskiego w Osinie wraz z budową instalacji fotowoltaicznej.

Pozostałe projekty możliwe do sfinansowania w ramach FEPZ 2021-2027 i z innych funduszy

- Modernizacja budynku "Cisy" pod kątem termomodernizacji i dostosowania dla osób niepełnosprawnych - etap 2.
- Remont budynku w LO nr 1 w Nowogardzie pod kątem termomodernizacji, z wymianą instalacji CO i elektrycznej.
- Modernizacja Nowogardzkiego Domu Kultury pod kątem termomodernizacji i dostosowania dla osób niepełnosprawnych.,
- Modernizacja Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Przybiernowie,
- Remont wewnętrzny i modernizacja Szkoły Podstawowej w Czarnogłowach,
- Budowa systemów fotowoltaicznych na obiektach komunalnych gminy Osina
- Rewitalizacja stawów i zbiorników retencyjnych w m. Krzywice, Redło, Redostowo
- Przebudowa z rozbudową oczyszczalni ścieków w Nowogardzie,
- Budowa Ekoportu w Nowogardzie

Wiązka 2:

- bezpośrednio realizuje cel strategii 3. Obszar partnerstwa zrównoważony ekologicznie. Pośrednio przyczynia się także do osiągnięcia celu 1. Obszar Partnerstwa dobrym miejscem do życia i rozwoju jego mieszkańców poprzez poprawę standardów budynków użyteczności publicznej oraz poprzez zapewnienie dostępu do usług związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków.

- pozytywnie wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie standardu i bezpieczeństwa w korzystaniu z usług publicznych, dbania o środowisko i adaptację do zmian klimatu.

Powiązane merytorycznie i funkcjonalnie projekty będą generowały zmiany w wymiarze społecznym, gospodarczym oraz środowiskowo-przestrzennym o zasięgu ponadgminnym. Beneficjentami efektów tych projektów będą mieszkańcy co najmniej kilku gmin.

Połączenie działań infrastrukturalnych w różnych obszarach oddziałuje na zwiększenie dostępności i jakości usług, wzmacnia atuty Partnerstwa jako miejsca zamieszkania.

Wiązka 3. Zwiększenie funkcjonalności przestrzeni publicznej – turystycznej i usługowej

Projekty priorytetowe możliwe do sfinansowania w ramach FEPZ 2021-2027 - IIT

- Przebudowa Placu Wolności w Nowogardzie wraz z instytucjami kultury i infrastrukturą turystyczną
- Utworzenie Parku owocowego "Na łąkach" w Maszewie jako atrakcji turystycznej wraz z przystosowaniem do organizowania wydarzeń kulturalnych.

Pozostałe projekty możliwe do sfinansowania w ramach FEPZ 2021-2027 i z innych funduszy

- Adaptacja przestrzeni publicznych pod kątem miejsc spotkań społeczności lokalnej w gm. Przybiernów

Wiązka 3:

- bezpośrednio realizuje cel strategii 1. Obszar Partnerstwa dobrym miejscem do życia i rozwoju jego mieszkańców. Pośrednio przyczynia się także do osiągnięcia celu 2. Obszar partnerstwa silny gospodarczo i przyjazny dla rozwoju przedsiębiorczości poprzez rozwój lokalnej przedsiębiorczości i usług oraz cel 4. Partnerstwo jako zintegrowana struktura przyszłości poprzez stworzenie warunków do integracji mieszkańców.

- pozytywnie wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców i ich integrację oraz na zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru Partnerstwa.

Powiązane merytorycznie i funkcjonalnie projekty będą generowały zmiany w wymiarze społecznym, gospodarczym oraz środowiskowo-przestrzennym o zasięgu ponadgminnym. Beneficjentami efektów tych projektów będą mieszkańcy co najmniej kilku gmin.

Połączenie działań infrastrukturalnych i miękkich w różnych obszarach oddziałuje na zwiększenie dostępności i jakości usług, wzmacnia atuty Partnerstwa jako miejsca zamieszkania i wartego odwiedzania.

Wiązka 4. Rozwój przedsiębiorczości i wykorzystanie potencjałów

Pozostałe projekty możliwe do sfinansowania w ramach FEPZ 2021-2027 i z innych funduszy

- Uzbrojenie terenów inwestycyjnych gminy Osina
- Przygotowanie i uzbrojenie terenu pod działalność mini strefy przemysłowej w Przybiernowie
- Budowa dróg rowerowych na terenie Gminy Osina (zwiększenie dostępności turystycznej)
- Budowa dróg rowerowych na terenie Gminy Przybiernów (zwiększenie dostępności turystycznej)

Wiązka 3:

- bezpośrednio realizuje cel strategii 2. Obszar partnerstwa silny gospodarczo i przyjazny dla rozwoju przedsiębiorczości. Pośrednio przyczynia się także do osiągnięcia celu: 3. Obszar partnerstwa zrównoważony ekologicznie poprzez budowę ścieżek rowerowych i zachęt do turystyki rowerowej oraz celu 4. Partnerstwo jako zintegrowana struktura przyszłości poprzez powiązania gospodarcze i komunikacyjno-turystyczne.

- pozytywnie wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców poprzez zmniejszanie bezrobocia i wzrost gospodarczy obszaru Partnerstwa.

Powiązane merytorycznie i funkcjonalnie projekty będą generowały zmiany w wymiarze społecznym, gospodarczym oraz środowiskowo-przestrzennym o zasięgu ponadgminnym. Beneficjentami efektów tych projektów będą mieszkańcy co najmniej kilku gmin.

Połączenie działań infrastrukturalnych w różnych obszarach oddziałuje na zwiększenie dostępności i jakości usług, wzmacnia atuty Partnerstwa jako miejsca zamieszkania.

Wiązka 5. Edukacja i aktywizacja mieszkańców Partnerstwa

Projekty priorytetowe możliwe do sfinansowania w ramach FEPZ 2021-2027 - IIT

- Nowe kwalifikacje - kompleksowy program wsparcia uczniów i nauczycieli Zespołu Szkół nr 1 w Nowogardzie.

Pozostałe projekty możliwe do sfinansowania w ramach FEPZ 2021-2027 i z innych funduszy

- Aktywizacja społeczna kluczem do rozwoju społecznego (proj. społeczny),
- Dajmy szansę dziecięcym pasjom – wspierajmy rodziców (proj. społeczny).

Wiązka 5:

- bezpośrednio realizuje cel strategii 1. Obszar Partnerstwa dobrym miejscem do życia i rozwoju jego mieszkańców. Pośrednio przyczynia się także do osiągnięcia celów: 2. Obszar partnerstwa silny gospodarczo i przyjazny dla rozwoju przedsiębiorczości poprzez budowanie nowoczesnej edukacji dostosowanej do aspiracji mieszkańców i potrzeb współczesnego rynku pracy oraz cel 4. Partnerstwo jako zintegrowana struktura przyszłości poprzez aktywizację lokalnej społeczności, w tym w rozwijaniu kompetencji dzieci.

- pozytywnie wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców i ich integrację oraz na zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru Partnerstwa.

Powiązane merytorycznie i funkcjonalnie projekty będą generowały zmiany w wymiarze społecznym, gospodarczym oraz środowiskowo-przestrzennym o zasięgu ponadgminnym. Beneficjentami efektów tych projektów będą mieszkańcy co najmniej kilku gmin.

Połączenie działań infrastrukturalnych i miękkich w różnych obszarach oddziałuje na zwiększenie dostępności i jakości usług, wzmacnia atuty Partnerstwa jako miejsca zamieszkania.

Źródło: opracowanie własne

5.4. Produkty i rezultaty poszczególnych projektów oraz ich wskaźniki

Każdy z projektów przeznaczonych do realizacji zostanie uszczegółowiony w karcie przedsięwzięcia – interaktywnym i obligatoryjnym formularzu opracowanym przez Instytucję Zarządzającą.

Wnioskodawcy opracowujący karty przedsięwzięć zobowiązani będą dobrać dla konkretnych projektów adekwatne wskaźniki produktów i rezultatu spośród katalogu dedykowanych wskaźników określanych automatycznie w karcie przedsięwzięcia zawartych w Szczegółowym Opisie Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027.

W związku z powyższym w strategii (w Rozdz. 3.3.) przedstawione zostały wskaźniki produktu i rezultatu dla osiągnięcia celów strategicznych. Wskaźniki dla poszczególnych projektów znajdują się bezpośrednio w karcie przedsięwzięcia, która stanowić będzie fundament dla prawidłowego procesu realizacji projektów określonych w strategii.

Więcej informacji na temat wskaźników dostępne pozostaje na stronie [Ewaluacja - Fundusze Europejskie](#).

6. Wdrażanie: warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii

W celu realizacji założeń strategii terytorialnej Partnerstwa niezbędne jest stworzenie struktury zarządczej pozwalającej na efektywną realizację przedsięwzięć partnerskich dofinansowywanych z FEPZ 20212-2027 - instrument IIT ale także pozostałych przedsięwzięć dofinansowywanych z innych funduszy i zebranych w wiązki projektów opisane w Rozdziale 5.3. Kluczowymi obszarami prac takiej struktury zarządczej będą pozyskiwanie funduszy europejskich, wspólna realizacja projektów i monitorowanie rezultatów. Dodatkowym celem będzie organizacja wspólnych działań związanych z podniesieniem kompetencji pracowników samorządów partnerskich i interesariuszy oraz wzajemna wymiana doświadczeń.

W proces ten będą zaangażowani wszyscy Partnerzy, mając na uwadze wzmocnienie i rozwój więzi partnerskich oraz integracji terytorialnej jak również zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju.

6.1. Zarządzanie wdrażaniem strategii

System realizacji strategii terytorialnej Partnerstwa opierał się będzie na dotychczasowych doświadczeniach z wdrażania projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych oraz realizacji strategii rozwoju lokalnego poszczególnych gmin. Fundamentem współpracy przy realizacji działań będzie Partnerstwo – szeroko rozumiane jako zespół wartości i zasad przyświecających wszystkim członkom i interesariuszom. Rada Partnerstwa wraz z Grupą Roboczą określiła kluczowe zasady, którymi będą się kierowali partnerzy zaangażowani w identyfikację, planowanie, realizację i ewaluację poszczególnych przedsięwzięć. Obejmują one:

Równość Partnerów – Partnerstwo funkcjonuje w oparciu o przekonanie wszystkich partnerów, co do łączącej ich wspólnoty interesów i celów. Pomimo zróżnicowanej specyfiki poszczególnych aktorów (wielkości samorządu, potencjał instytucjonalny, budżet, wyzwania itp.) traktują się oni nawzajem w równy sposób. Tak też zbudowano system zarządzania Partnerstwem.

Współpraca i wielopoziomowe zarządzanie – oznacza szerokie współdziałanie władz samorządowych, Grupy Roboczej oraz pracowników poszczególnych Urzędów Miast/Gmin (wydziałów/stanowisk, jednostek organizacyjnych). Kluczowe znaczenie ma transparentny podział zadań oraz odpowiedzialności pomiędzy poszczególnych partnerów. Z drugiej strony, wielopoziomowe zarządzanie oznacza współpracę z przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi oraz mieszkańcami (włączenie ich w system realizacji Strategii). W trakcie realizacji Strategii należy także wykorzystywać współpracę i możliwości rozwojowe (np. źródła finansowania, konsultacje, wymianę doświadczeń) na poziomie regionalnym, krajowym i wspólnotowym.

Funkcjonalność - tworzenie możliwie elastycznych struktur zarządzania, procedur i rozwiązań, które pozwolą sprawnie dostosowywać się do zmieniających się potrzeb i wyzwań. Ważne jest, aby podczas realizacji mieć na uwadze m.in.: sytuację społeczną i gospodarczą poszczególnych gmin, trendy demograficzne, opinie i potrzeby mieszkańców, sytuację budżetową samorządów itp.

Sieciowanie - w procesie realizacji strategii, szczególnie przy okazji działań partycypacyjnych, należy stwarzać warunki do budowania sieciowych relacji między instytucjami, organizacjami, grupami ludzi i poszczególnymi mieszkańcami. Stanowi to dobrą bazę dla dalszej współpracy i przyszłej realizacji kolejnych przedsięwzięć. Sieciowanie powinno realizować się także poprzez wymianę doświadczeń z innymi partnerstwami i podmiotami – korzystanie z dobrych praktyk.

Zasada zachowania śladu rewizyjnego - proces realizacji Strategii powinien być dokumentowany, w celu zapewnienia jego transparentności, a także monitoringu i ewaluacji. Kluczowe dokumenty w tym procesie powinny być publikowane na ogólnodostępnych stronach www (gmin i starostwa).

Zasada otwartej komunikacji - ma zapewnić efektywny przepływ informacji, co ułatwi podejmowanie decyzji oraz realizację przedsięwzięć partnerskich. Jednocześnie wpłynie na transparentność działań Partnerstwa.

Zasada organizacyjnego uczenia się – Partnerstwo wykorzystuje swoje doświadczenia do budowania potencjału instytucjonalnego, jednocześnie stara się podnosić wiedzę i kompetencje urzędników, władz samorządowych oraz interesariuszy. Jednym z narzędzi organizacyjnego uczenia się powinna być ewaluacja.

6.1.1. Forma instytucjonalizacji

Po analizie różnych form związania gmin tworzących Partnerstwo zdecydowano, że porozumienie międzygminne będzie optymalną formą instytucjonalizacji dla

Partnerstwa, którego cele koncentrują się w obszarze rozwoju społeczno-gospodarczego. Porozumienie pomiędzy partnerami zostało zawarte w dniu 7 czerwca 2023 r w oparciu o: art. 74 w zw. z art. 8, art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 08.03.1990 r. o samorządzie gminnym uwzględniając zapisy ustawy z dnia 27.08.2009 r. o finansach publicznych. Porozumienie zostało zawarte na okres obejmujący czas opracowania oraz wdrożenia strategii IIT, zgodnie z dokumentami programowymi Komisji Europejskiej i Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, obowiązującymi w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027.

Sygnatariuszami porozumienia są samorzady czterech gmin partnerskich (Maszewo, Nowogard, Osina, Przybiernów) i Powiat goleniowski. Rolę lidera powierzono Powiatowi goleniowskiemu w zakresie reprezentowanie Partnerów przed osobami trzecimi, w tym instytucjami i organami administracji publicznej, w szczególności przed właściwą Instytucją Zarządzającą oraz do nadzorowania przygotowania i wdrożenia strategii IIT, w tym w zakresie identyfikacji i kwalifikacji projektów. Członkowie Porozumienia zobowiązali się do: ścisłej współpracy, dostarczania Liderowi wszelkich danych koniecznych do opracowania i wdrażania strategii IIT, czynnego udziału swoich przedstawicieli w Radzie Partnerstwa i Grupie Roboczej oraz do realizacji projektów w ramach niniejszej Strategii.

Zobowiązania finansowe członków wynikające z zapewnienia wkładu własnego do projektów, kosztów ich przygotowania i wdrażania, kosztów nieprawidłowości (korekty finansowe) stanowią koszty własne poszczególnych partnerów.

Niektóre działania o charakterze strategicznym, w szczególności realizacja kluczowych projektów, mogą wymagać współpracy i koordynacji zadań z podmiotami spoza składu Partnerstwa (np. Gmina Goleniów, SOM). Decyduje o tym Rada Partnerstwa.

6.1.2. System zarządzania wdrażaniem strategii

Rada Partnerstwa/Komitet sterujący IIT

Do zadań Rady Partnerstwa/Komitetu Sterującego IIT należy:

- opiniowanie projektu strategii IIT, propozycji jej zmian oraz innych dokumentów niezbędnych do opracowania i wdrożenia strategii IIT,
- inicjowanie zmian strategii IIT,
- nadzór nad realizacją powierzonych zadań

W skład Rady Partnerstwa/Komitetu Sterującego IIT wchodzi osoby pełniące funkcje organów wykonawczych Partnerów: wójtowie, burmistrzowie gmin

i Starosta Powiatu pełniący rolę Przewodniczącego Rady Partnerstwa/Komitetu sterującego IIT.

Biuro IIT

Biuro IIT wykonuje zadania operacyjne związane z zarządzaniem strategią IIT, a szczegółowe zasady funkcjonowania Biura określi Regulamin Biura IIT ustalony przez członków porozumienia. Biuro IIT może zostać usytuowane w strukturze urzędu Lidera Partnerstwa i funkcjonuje wówczas zgodnie z obowiązującym Regulaminem Organizacyjnym urzędu Lidera Partnerstwa.

Zespół Partnerów Społeczno-Gospodarczych

Zespół Partnerów Społeczno-Gospodarczych jest ciałem opiniująco-doradczym Partnerstwa. Do zadań Zespołu Doradczego Partnerów Społeczno-Gospodarczych należy:

- udział w organizowanych spotkaniach i warsztatach związanych z zarządzaniem IIT,
- opiniowanie projektu strategii IIT oraz propozycji jej zmian i innych dokumentów,
- inicjowanie zmian strategii IIT.

W skład Zespołu Partnerów Społeczno-Gospodarczych wchodzi w szczególności przedstawiciele podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji, działających na obszarze Partnerstwa.

Grupa Robocza

Rada Partnerstwa współpracuje z Grupą Roboczą na zasadach zwierzchnictwa. Grupę Roboczą tworzą wyznaczeni pracownicy urzędów gmin – członków Partnerstwa, co najmniej po jednej osobie z każdej z gmin. Zakres zadań Grupy Roboczej obejmuje:

- zarządzanie operacyjne – podejmowanie decyzji o charakterze operacyjnym i dbanie o terminową realizację uzgodnionych zadań;
- kontakt i współpraca z interesariuszami;
- współorganizowanie procesu strategicznego poprzez przygotowanie niezbędnych danych, informacji i materiałów wraz z propozycjami rozwiązań;

- bieżące monitorowanie i ewaluacja postępów realizacji strategii i identyfikowanie ryzyk;
- zgłaszanie propozycji korekt i zmian w strategii;
- bieżąca współpraca z Radą Partnerstwa oraz poszczególnymi urzędami gmin wchodzących w jego skład.

Pracą grupy roboczej kieruje Koordynator Grupy Roboczej, zakres jego zadań obejmuje:

- koordynowanie prac Grupy Roboczej;
- reprezentowanie Grupy Roboczej;
- zapewnienie współpracy pomiędzy członkami Grupy Roboczej
- współpraca z doradcami/ekspertami na etapie opracowania i wdrażania strategii.

W strukturze organizacyjnej wyróżnia się zatem dwa poziomy zarządzania: poziom strategiczny i poziom operacyjny co graficznie przedstawiono na ryc. 14.

Ryc. 14. Poziomy zarządzania w strukturze organizacyjnej Partnerstwa

Źródło: Opracowanie własne

6.1.3. Cykl aktualizacji strategii

Aktualizacja Strategii podejmowana będzie w oparciu o ocenę realizacji jej zapisów oraz odniesienie do porządku prawno-administracyjnego dotyczącego finansowania

terytorialnego wymiaru polityki rozwoju w Polsce i w województwie zachodniopomorskim.

Proces aktualizacji Strategii prowadzony będzie w oparciu o zasadę partnerstwa, tzn. wprowadzane zmiany będą przedmiotem konsultacji społecznych z przedstawicielami środowisk samorządowych, gospodarczych, naukowych, zawodowych, organizacji pozarządowych oraz wszelkich interesariuszy Strategii z obszaru Partnerstwa.

Zaktualizowana Strategia będzie nadal miała charakter długookresowy i horyzontalny, co spowoduje efekt synergii działań przez przełamywanie podziałów administracyjnych i sektorowych. W dalszym ciągu cechować ją będzie wysoki poziom partycypacji społecznej jako dominujący aspekt formułowania zapisów strategicznych, wdrażanych projektów oraz uzyskiwanych efektów rozwojowych.

6.2. Monitorowanie i ocena wdrażania

Strategia IIT stanowi narzędzie zarządzania rozwojem społeczno-gospodarczym Partnerstwa w okresie obejmującym czas opracowania oraz wdrożenia strategii IIT, zgodnie z wytycznymi Instytucji Zarządzającej opartymi na dokumentach programowych Komisji Europejskiej i Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, obowiązującymi w perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021-2027. Realizacja strategii ma na celu wdrożenie i promowanie partnerskiego modelu współpracy oraz realizację projektów, które będą zarówno odpowiedzią na potrzeby zgłaszane przez mieszkańców, jak i realizacją wyzwań stojących przed Partnerstwem. Narzędziami służącym do oceny zmian strategicznych, jak i efektywności procesu zarządzania strategią są monitoring i ewaluacja.

System monitoringu i ewaluacji Strategii IIT ma kluczowe znaczenie w kontekście skuteczności realizacji interwencji publicznych i korzyści dla partnerów. Właściwy system monitoringu i ewaluacji stanowi podstawę do rozwoju trwałych form współpracy między gminami oraz tworzy strukturę, po części sformalizowaną, w której powstają pozytywne relacje nieformalne. Taka struktura stanowić będzie w przyszłości bazę wiedzy i pamięci organizacyjnej determinującej dalszą współpracę i zintegrowany rozwój gmin powiatu - obszaru objętego strategią.

6.2.1. Monitorowanie procesu wdrażania Strategii

Integralną częścią Strategii jest monitorowanie i ewaluacja efektów jej wdrażania. Sformułowanego dokumentu nie należy traktować jako dokumentu zamkniętego, który ma obowiązywać cały czas w niezmienionym kształcie, gdyż funkcjonująca

jego postać została ukształtowana w określonych warunkach społecznych, ekonomicznych oraz politycznych, które są stanami dynamicznymi. Dlatego też osiągnięcie założonych celów wymaga systematycznego monitorowania zmian wewnętrznych oraz zewnętrznych uwarunkowań rozwoju danej jednostki, ciągłej obserwacji oraz oceny pozytywnych i negatywnych doświadczeń przy wdrażaniu Strategii, a także wdrażania programów korygujących odstępstwa od uprzednio przyjętych planów.

Monitorowanie można zdefiniować jako proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych w ramach Strategii projektów, mający na celu zapewnienie zgodności realizacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Monitorowanie bazuje na analizie informacji, której podstawą są wskaźniki i jest to proces współbieżny z harmonogramem.

Proces monitorowania opiera się o analizę przyrostu/spadku wartości wyznaczonych wskaźników. Dlatego też kluczowym elementem monitorowania jest wypracowanie takich technik zbierania informacji, które będą jak najbardziej miarodajnie odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Aby proces monitorowania i ewaluacji Strategii przebiegał bez problemów, a jego efekt był zgodny z oczekiwaniami niezbędne jest określenie i opisanie modelu współpracy zawierającego dokładny opis ról, funkcji i zadań poszczególnych członków tego procesu w tym opis procesu przygotowywania raportów monitorujących.

Zgodnie z upowszechnionymi procedurami zarządzania strategicznego na poziomie wskaźników produktu pojedynczy projekt będzie podlegał monitorowaniu z częstotliwością raz na kwartał. Pakiet projektów w ramach projektu zintegrowanego na poziomie wskaźników produktu oraz w zakresie wykonania rzeczowo-finansowego będzie podlegał monitorowaniu z częstotliwością raz na rok. Pakiet projektów w ramach projektu zintegrowanego na poziomie wskaźników rezultatu będzie podlegał monitorowaniu z częstotliwością raz na trzy lata – przed przystąpieniem do ewaluacji Strategii.

W ramach przyjętych wstępnych założeń planowane jest osiągnięcie określonych wskaźników rezultatu. Ze względu na ich istotę jako bezpośredniego efektu powstałych produktów, powstanie po zrealizowaniu projektu, w większości przypadków można je mierzyć w okresie dwóch – trzech lat. Tak określona perspektywa czasowa pozwala na pełną weryfikację osiągniętych rezultatów i wyeliminowanie przekłamań i nieścisłości. Dane do pomiaru wskaźników rezultatu są dostarczane przez zarządców powstałej bądź podlegającej interwencji

infrastruktury. W przypadku tzw. miękkich projektów (np. szkoleń, wydarzeń promocyjnych itp.) dane są gromadzone przez podmioty odpowiedzialne za realizację tych projektów, a wskaźniki rezultatów są mierzone jeszcze przed ostatecznym zakończeniem projektu. Dane są weryfikowane przez Lidera pod kątem formalnym, na okoliczność ich formułowania we właściwych jednostkach oraz prawidłowości przeprowadzonego pomiaru. Dane zagregowane w bazę wskaźników rezultatów są wykorzystywane na potrzeby ewaluacji Strategii. Ma miejsce ich upublicznianie w ramach raportu ewaluacyjnego. Raport ewaluacyjny jest opiniowany przez Zespół Partnerów Społeczno – Gospodarczych i zatwierdzany przez Radę Partnerstwa, a w razie potrzeby przez Instytucję Zarządzającą.

Wskaźniki produktu są poddawane monitorowaniu z częstotliwością raz na rok. Wskaźniki produktu dla każdego projektu odnoszą się do specyficznych efektów podejmowanych działań. Raport z ich monitoringu przedstawia osobno wszystkie projekty. Uwzględnia on dane o osiągniętych wskaźnikach produktu, jak również informacje na temat wykonania rzeczowego i finansowego projektów w ramach poszczególnych kierunków działań.

Raport z realizacji Strategii stanowi podstawowy element właściwego monitoringu i zawiera informacje na temat realizacji celów rozwojowych. Raport ten, poprzez wskaźniki rezultatu i produktu, oddziaływania oraz trendy, dokumentuje stan realizacji Strategii, procesów rozwojowych, zmian zachodzących w obszarze Partnerstwa oraz pozwala na określenie i ocenę stopnia, a także dynamiki postępu w osiąganiu przyjętych celów rozwojowych. Zakres tematyczny Raportu obejmuje między innymi procesy zachodzące w gospodarce na obszarze Partnerstwa, z uwzględnieniem zjawisk istotnych z punktu widzenia rozwoju: procesów demograficznych, rynku pracy, podmiotów gospodarczych.

Dokument ten powstaje w oparciu o dane pochodzące ze statystyki ogólnej (GUS, BDL) oraz informacji od podmiotów zewnętrznych. Monitoring sytuacji społeczno-gospodarczej i zagospodarowania przestrzennego, oparty na statystyce i ewentualnych dodatkowych analizach, umożliwi uchwycenie zachodzących zmian oraz lepszą ocenę szans i zagrożeń, co pozwoli na wsparcie procesów decyzyjno-strategicznych. Raport przygotowywany będzie w cyklu trzyletnim. Podmiotem odpowiedzialnym za przygotowanie raportu jest Lider Porozumienia. Zawiera także propozycje usprawnienia realizacji dotychczasowych projektów oraz skierowania strumienia środków na nowe projekty o charakterze innowacyjnym i prorozwojowym. Raport po opracowaniu przez Lidera Porozumienia przedkładany jest do zatwierdzenia Radzie Partnerstwa. Następnie kierowany jest do zapoznania Instytucji Zarządzającej oraz opinii publicznej

Monitorowanie przebiegu realizacji Strategii będzie uzupełniane o analizy uwarunkowań, prawidłowości i trendów rozwojowych na terenie całego obszaru Partnerstwa. Okresowo będą podejmowane analizy i prace o charakterze ewaluacyjnym, w szczególności odnoszące się efektywności działań w obszarze określonych pól współpracy. Raporty monitorujące oraz ewaluacje będą przygotowane przez Lidera Porozumienia lub podmioty przez niego upoważnione za wiedzą i akceptacją Rady Partnerstwa.

System monitorowania i ewaluacji Strategii bazuje na udziale i zaangażowaniu sieci podmiotów współpracujących. Obok instytucji publicznych zaangażowanych w realizację Strategii tworzą ją interesariusze ze sfery gospodarczej i społecznej, jest też przestrzeń na odbiór sygnałów, uwag, inspiracji i wniosków racjonalizatorskich bezpośrednio od społeczności obszaru. Zakłada się, że w ramach tej sieci zachodzą wielopoziomowe, efektywne i uporządkowane dwukierunkowe interakcje, obejmujące współpracę merytoryczną, raportowanie i sprawozdawczość, wymianę danych i informacji, konsultacje, analizy, zalecenia i rekomendacje. Ich zaangażowane powinny zarazem pobudzać debatę dotyczącą kształtowania kierunków rozwoju lokalnego. Istnieje konieczność ścisłego koordynowania systemu monitorowania i ewaluacji realizacji Strategii z systemem komunikacji społecznej i praktyką życia lokalnej społeczności.

Istotną rolę w monitorowaniu i ocenie realizowanych projektów oraz zmianach w zakresie realizacji Strategii odgrywa Rada Partnerstwa. Wprowadza on – w razie potrzeby – stosowne korekty w strukturze i ukierunkowaniu Strategii, animuje i nadzoruje współpracę z zależnymi i niezależnymi interesariuszami z obszaru Partnerstwa, mającymi wpływ na realizację polityki rozwoju tym obszarze. Zespół Partnerów stanowi natomiast główne gremium opiniotwórczo-doradcze i zarazem zaplecze eksperckie dla Rady Partnerstwa.

Raporty monitoringowe, przygotowywane w oparciu o opisany model mają stanowić narzędzie wspomagające podejmowanie przez Radę Partnerstwa decyzji w sprawach związanych z realizacją Strategii. Stanowiąc będą ponadto podstawę do wszelkich prac aktualizujących nad Strategią, w tym także przedłużających okres jej obowiązywania Strategii na kolejne lata. W razie wydłużenia obowiązywania Strategii analogicznemu wydłużeniu ulegnie okres sporządzania raportów monitoringowych.

6.2.2. Ocena (ewaluacja) stopnia osiągnięcia celów strategicznych

Ewaluacja polega na ocenie realizacji Strategii rozwoju pod względem skuteczności, efektywności, użyteczności i trwałości zaplanowanych i wdrażanych działań zgodnych z celami strategicznymi zapisanymi w dokumencie. Oparta jest na

badaniach uwzględniających źródła wtórne i źródła pierwotne. Co do zasady przeprowadzający monitoring korzystają z trzech rodzajów ewaluacji:

- Ex-ante (przed) – ocena ukierunkowana na poprawę procesu planowania, w szczególności trafności podejmowanych decyzji odnośnie wyboru projektów do realizacji, ich efektywność i skuteczność.
- On-going (w trakcie) – ocena skoncentrowana na poprawie procedur wdrażania, jakości i potencjału instytucji realizujących Strategię, potencjalnie wzmacniająca integrację jej interesariuszy, wypracowanie wspólnych podejść oraz sprawniejsze przygotowywanie realizacji kolejnych projektów.
- Ex-post (po) – ocena dotycząca tego, co udało się osiągnąć w ramach realizacji Strategii i jakim kosztem, ewentualnie co i z jakich powodów nie zostało zrealizowane i gdzie leży odpowiedzialność za taki stan rzeczy. Ewaluacja ex-post jest ponadto instrumentem określenia tego, jaki wpływ ma realizacja Strategii na jakość życia mieszkańców obszaru, którego ona dotyczy.

Spośród wskazanych trzech rodzajów ewaluacji wyróżnionych na podstawie okresu podejmowanych działań, które poddawane są ocenie, ewaluacja niniejszej Strategii dokonywana jest w trybie ex-post.

Zagadnienia badawcze uwzględnione w ramach ewaluacji to w szczególności:

- Trafność – dotyczy stopnia adekwatności zaplanowanych celów oraz projektów do potrzeb mieszkańców oraz tego, czy ich realizacja przyczynia się do rozwiązania zidentyfikowanych problemów. Ma też na celu określenie, czy są zgodne z obraną strategią rozwoju.
- Skuteczność – odnosi się do zgodności stopnia realizacji projektów z osiągnięciem zakładanych celów Strategii i rozwoju obszaru Partnerstwa.
- Efektywność – kryterium ma służyć określeniu stosunku zasobów wykorzystywanych w realizowanych projektach oraz nakładów na nie ponoszonych do osiągniętych produktów i rezultatów
- Użyteczność – stawiane jest pytanie o to, czy osiągnięte produkty i rezultaty realizowanych projektów będą użyteczne, przydatne dla mieszkańców, czy będą oni z nich korzystać oraz czy pojawiły się pozytywne lub negatywne efekty uboczne ich osiągnięcia i wdrożenia
- Trwałość – służy określeniu, czy zmiany na poziomie użyteczności realizowanych projektów pozostaną trwałe i czy ich użyteczność będzie długotrwała

Ewaluacja realizacji Strategii będzie przeprowadzana co dwa lata, przy czym:

- pierwsze badanie zostanie przeprowadzone w 2027 roku i będzie dotyczyć okresu 2024–2026,
- drugie badanie zostanie przeprowadzone w 2029 roku i będzie dotyczyć okresu 2027–2028,

Analiza przyczyn i zakresu błędów popełnianych w ramach wdrażania Strategii będzie wykonana w oparciu o wnioski zwykłej ewaluacji ex-post oraz na podstawie wykonanej dodatkowej analizy wewnętrznych procedur zarządzania strategicznego, zidentyfikowania słabych punktów przepływu informacji, podejmowania decyzji, planowania projektów do realizacji. Wnioski z przeprowadzonej analizy zostaną podsumowane rekomendacjami oraz analizą możliwości wyeliminowania działań objętych negatywnymi wnioskami.

Analizy staną się podstawą do przygotowania zestawu działań naprawczych, tj. usprawniających funkcjonujące procedury zarządzania strategicznego w obszarze Partnerstwa. W ramach działań naprawczych zostanie dokonana rewizja zatwierdzonych do realizacji i zaplanowanych celów i projektów. Na poszczególnych poziomach zarządzania strategicznego zgodnie z przyjętym systemem wdrażania Strategii zostanie ponownie przeprowadzona ocena projektów.

Wdrożenie zmian w projektach może mieć miejsce na każdym etapie ich realizacji oraz dotyczyć różnego rodzaju aspektów. Źródło zaobserwowanych trudności oraz przyczyny występowania zmian mogą mieć związek w szczególności z przyjęciem błędnych założeń, wystąpieniem problemów z realizacją oraz pojawieniem się nieprzewidzianego ryzyka. Zarządzanie zmianami odnosi się do wszystkich wymienionych przyczyn.

Analiza przyczyn i zakresu błędów popełnianych w ramach wdrażania Strategii jest wykonywana w oparciu o wnioski zwykłej ewaluacji ex post oraz na podstawie wykonanej dodatkowej analizy wewnętrznych procedur zarządzania strategicznego, zidentyfikowania słabych punktów przepływu informacji, podejmowania decyzji, planowania projektów do realizacji. Wnioski z przeprowadzonej analizy są podsumowane rekomendacjami oraz analizą możliwości wyeliminowania działań objętych negatywnymi wnioskami.

Wykonane lub otrzymane przez Lidera analizy są przedstawiane Radzie Partnerstwa. Są też podstawą do sformułowania pakietu działań naprawczych służących usprawnieniu procedury zarządzania strategicznego. W ramach działań naprawczych dokonywana jest rewizja zatwierdzonych do realizacji i zaplanowanych projektów, względnie innych elementów Strategii. Zmiany w projektach oraz wprowadzanie nowych projektów jest procedowane zgodnie z przyjętym systemem wdrażania Strategii.

7. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych

Partycypacja społeczna stanowi podstawę społeczeństwa obywatelskiego umożliwiającą jego członkom dobrowolnie uczestniczyć w działalności publicznej. Jest ona aktywnością w ramach partnerstwa publiczno-prawnego samorządu i mieszkańców, które służy podejmowaniu decyzji i realizacji zadań samorządu na rzecz rozwoju lokalnego. Z tego względu zostało zapewnione zaangażowanie różnych interesariuszy na wszystkich etapach procesu przygotowania strategii terytorialnej Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego, tj.: opracowania raportu diagnostycznego, dokumentu strategicznego i jego implementacji/wdrażania. Bezpośrednio koresponduje to z celem czwartym programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021 – 2027.

Zaangażowanie społeczności lokalnej (mieszkańców), liderów aktywności, organizacji społecznych, organizacji międzysektorowych i organizacji gospodarczych z terenu Partnerstwa realizowane było w różnych formach – od badań ankietowych przez spotkania warsztatowe do zaangażowania w prace Grupy Roboczej, Zespołu Partnerów Społeczno-Gospodarczych i Rady Partnerstwa.

7.1. Partycypacja społeczna na etapie przygotowywania strategii

Badania opinii społecznej obszaru Partnerstwa na etapie opracowywanie raportu diagnostycznego dotyczyły mieszkańców, młodzieży i liderów. Przeprowadzono je w lutym 2023 r. za pomocą dedykowanego systemu elektronicznego ankiety online. Wśród odpowiadających na ankietę mieszkańców były osoby zatrudnione jako pracownicy najemni, przedsiębiorcy, rolnicy, a także osoby będące emerytami i rencistami – szeroki przekrój społeczności Partnerstwa. Ankietowana młodzież to uczniowie ostatnich szkół średnich z obszaru Partnerstwa. Liderzy z kolei, to aktywiści społeczni, samorządowi czy wyróżniające się w społeczności osoby, cieszące się autorytetem lub prestiżem zawodowym. Badania opinii społecznej pozwoliły na zebranie informacji o miejscu, w którym ankietowani żyją, sposobach korzystania z usług publicznych i potrzebach w tym zakresie oraz ich planach na przyszłość. Sposób organizacji badań, opierający się na dużym zaangażowaniu partnerów i lokalnych liderów oraz formuła badania opinii publicznej obejmująca szeroki przekrój mieszkańców i ich ról społecznych, zapewniły procesowi

diagnostycznemu walor społecznej partycypacji lokalnego środowiska. Łącznie w przeprowadzonych badaniach brało udział 580 respondentów.

Poniżej opisano pozostałe kluczowe elementy partycypacji społecznej na etapie diagnozy.

Spotkania/warsztaty z uczniami na etapie diagnozy: Warsztaty z uczniami miały miejsce w dniu 1 marca 2023 roku w Zespole Szkół nr 1 w Nowogardzie. Przedstawiono prezentację podsumowującą wyniki badania ankietowego młodzieży oraz przeprowadzono debatę na ten temat. Efektem tego spotkania było potwierdzenie wyników badań w tej grupie i wynikających obaw młodych ludzi związanych z ich dorosłym życiem.

Spotkanie z rolnikami i instytucjami otoczenia rolnictwa na etapie diagnozy: Spotkanie z rolnikami miało miejsce w dniu 1 marca 2023 roku w Zachodniopomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach. Tematem spotkania fokusowego była „Rola obszarów wiejskich i rolnictwa w rozwoju partnerstw jst powiatów goleniowskiego i stargardzkiego”. Celem spotkania była, identyfikacja kluczowych itinerariuszy i ocena dostępnych zasobów i potencjału rozwoju rolnictwa. Uczestniczyli w nim, rolnicy, przedstawiciele samorządów gminnych i instytucji otoczenia rolnictwa.

Na etapie przygotowania Strategii jej projekt był konsultowany zarówno w fazie uzgadniania celów i kierunków strategicznych, jak i po opracowaniu jej wersji wstępnej. Poniżej opisano kluczowe elementy tego procesu.

Współpraca z Zespołem doradców społeczno- gospodarczych – etap diagnozy i opracowywania strategii: Zespół doradców społeczno-gospodarczych został powołany decyzją Rady Partnerstwa w dniu 17.05.2023 r. na spotkaniu w Goleniowie. Na przewodniczącego Zespołu wybrano p. Zygmunta Helanda. Przewodniczący Zespołu uczestniczył w spotkaniach Rady i Grupy Roboczej Partnerstwa, w szczególności w fazie zgłaszania i selekcji projektów.

Warsztaty z interesariuszami na etapie opracowywania strategii: Warsztaty z interesariuszami, dotyczące omawiania celów strategicznych i kierunków działań oraz zgłaszania propozycji projektów zostały, przeprowadzone w dniu 13.09.2023 roku. Oprócz doradcy FM w spotkaniach brała udział Koordynatorka Grupy Roboczej Partnerstwa. Spotkania/warsztaty przeprowadzono w:

- Zespole Szkół NR 1 w Nowogardzie
- Domu Pomocy Społecznej w Nowogardzie
- Cechu Rzemieślników i Przedsiębiorców,
- siedzibie Lokalnej Grupy Działania - Stowarzyszenie Lider Powiatu Goleniowskiego

Ponadto w tym dniu odbyło się spotkanie z Radą Miejską Nowogardu, gdzie również przedstawiono cele strategiczne i kierunki działań Strategii IIT Partnerstwa.

Otwarty nabór na pomysły projektów realizujących cele strategii: Dążąc do jak najpełniejszego zapewnienia partycypacji społecznej w przygotowywaniu strategii terytorialnej Partnerstwa uruchomiony został otwarty nabór na pomysły projektów realizujących cele strategii. Nabór w formie ankiety on-line umieszczonej na stronach internetowych gmin partnerskich i powiatu goleniowskiego trwał 14 dni od 4.09.2023 (w Nowogardzie od 6.09.2023). W jego rezultacie odnotowano 26 zgłoszeń, w tym 20 zgłoszeń od LGD w 4 tematach powielonych w ankietach każdej z gmin i powiatu.

W załączniku nr 1 przedstawiono ankietę otwartego naboru na projekty, a w załączniku nr 2 – pełne zestawienie zgłoszeń.

Opracowany po pierwszej fazie konsultacji projekt strategii został poddany konsultacjom z głównymi interesariuszami, których działalność odgrywa i będzie wywierać wpływ na funkcjonowanie obszaru Partnerstwa. Przeprowadzono je z Burmistrzem Goleniowa i z Dyrektorem SOM.

Projekt Strategii udostępniono także na stronach internetowych Powiatu goleniowskiego i pozostałych gmin wchodzących w skład Partnerstwa w celu zebrania opinii od pozostałych interesariuszy (podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska itp.). Projekt strategii udostępniony był w dniach 11-22.10.2023 r.

Raport z konsultacji na etapie opracowywania Strategii stanowi załącznik nr 3.

7.2. Partycypacja społeczna na etapie realizacji i oceny efektów strategii

Strategia stanowi dorobek intelektualny i organizacyjny całej społeczności obszaru Partnerstwa. W tym kontekście cała społeczność uczestniczy w jej wdrażaniu poprzez wprowadzanie w życie poszczególnych projektów, a także sprawowanie społecznej kontroli nad transparentnością i efektywnością procesu oraz udział w modyfikacji i aktualizacji dokumentu.

Zgodnie z przyjętym Porozumieniem przed przyjęciem projektu strategii IIT przez Lidera wymagane jest uzyskanie pozytywnej opinii Rady Partnerstwa. Lider Porozumienia przekazuje projekt strategii IIT do uzgodnień z właściwymi instytucjami, a następnie do właściwej IZ w celu zaopiniowania zgodnie z ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków

europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027. Każda zmiana Strategii IIT wymaga pozytywnej opinii Rady Partnerstwa. W procesie konsultacji sformułowanych zapisów istnieje przestrzeń dla zgłaszania opinii mieszkańców obszaru Partnerstwa i ich przedstawicieli, a w uzasadnionych przypadkach – dla zgłaszania uwag i wprowadzania korekt.

W rozdziale Wdrażanie – warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii opisano przyjęty tryb monitorowania i oceny wdrażania Strategii, który uwzględnia aspekt wspomagania organów administracji lokalnej w podejmowaniu trafnych decyzji dotyczących prowadzenia prorozwojowej polityki, a przy tym rozpowszechniania i pogłębiania wiedzy lokalnej społeczności oraz wszelkiego rodzaju interesariuszy Strategii o stanie obszaru Partnerstwa.

7.3. Partycypacja społeczna na etapie oceny efektów strategii

W uzupełnieniu działań służących ocenie stanu realizacji Strategii oraz jej efektów w trybie określonym szczegółowo przez Radę Partnerstwa w porozumieniu z Zespołem Partnerów Społeczno-Gospodarczych przeprowadzone będą konsultacje dotyczące przebiegu procesu wdrażania Strategii oraz jej ewentualnej modyfikacji. Celem konsultacji jest także poszerzenie wiedzy na temat istniejących problemów społeczno-gospodarczych i możliwych sposobów ich rozwiązania. Tym samym możliwe będzie uzyskanie szerszego poglądu na te zagadnienia w oparciu o informacje uzyskane od podmiotów, których projektowane rozwiązania dotyczą i których doświadczenia z realizacją strategii mogą pomóc w oszacowaniu kosztów i korzyści każdego rozwiązania, a także wskazać nowe sposoby podejścia do problemów. Konsultacje posłużą do:

- zgromadzenia brakujących danych,
- rozpowszechnienia informacji o podejmowanych działaniach,
- zwiększenia akceptacji dla tworzonych rozwiązań.

Konsultacje będą otwarte (dostępne dla każdego interesariusza, który zechce wyrazić swoją opinię), z uwzględnieniem określonych grup respondentów (w szczególności przedsiębiorców, organizacji pozarządowych). Partnerzy społeczno-gospodarczy otrzymają możliwość nieskrepowanego skomentowania zaproponowanych rozwiązań, jak również zgłoszenia własnych propozycji.

Zorganizowane zostanie na forum publicznym przynajmniej jedno spotkanie z adresatami interwencji, na którym zaprezentowane zostaną dotychczasowe efekty realizacji Strategii. Publiczność będzie miała możliwość zadawania pytań i

komentowania propozycji ewentualnych zmian i modyfikacji. Dialog zostanie wzbogacony o konsultacje poprzez strony internetowe w oparciu o publikację dokumentu podsumowującego przebieg realizacji Strategii wraz z prośbą o nadsyłanie uwag w określonym terminie. Zainteresowane podmioty i społeczność obszaru Partnerstwa otrzymają informacje zwrotne o wynikach konsultacji. Przyjęta formuła działań wzmocni zaufanie Partnerów społecznych do Strategii samorządu lokalnego oraz będzie sprzyjać zaangażowaniu w dalszą wspólną realizację Strategii i poszczególnych projektów.

8. Źródła finansowania

Realizacja zintegrowanych projektów strategicznych ze względu na ich zakres, złożoność instytucjonalną i rzeczową oraz skalę oddziaływania, wymagać będzie znacznych nakładów finansowych. Szacowane koszty (nakłady inwestycyjne) przekraczają możliwości finansowe samorządów partnerskich. Ze względu na ograniczone własne środki finansowe, konieczne jest przyjęcie modelu współfinansowania projektów środkami zewnętrznymi.

Kluczowymi źródłami finansowania strategii będą instrumenty funkcjonujące w ramach różnych polityk UE. Przy realizacji strategii możliwe będzie wykorzystanie głównie środków EFRR, EFS+. Środki te dystrybuowane będą z programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027. Partnerstwo JST powiatu goleniowskiego ma możliwość finansowania swoich projektów w ramach Innych Instrumentów Terytorialnych. Alokacja środków IIT przedstawia tabela 11. Poziom dofinansowania projektów ze środków FEPZ 2021-2027 zaplanowano na 85%.

Tabela 8. Alokacja środków z instrumentu IIT dla Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego

Priorytet 02 - Fundusze europejskie na rzecz zielonego Pomorza Zachodniego	
Działanie	FEPZ.02.08 Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej
<i>Cel szczegółowy</i>	<i>EFRR/FS.CP2.I - Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych</i>
Działanie	FEPZ.02.14 Adaptacja do zmian klimatu
<i>Cel szczegółowy</i>	<i>EFRR/FS.CP2.IV - Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego</i>
Kwota alokacji IIT dla Partnerstwa	€ 736 367,41

Priorytet 06 - Fundusze europejskie na rzecz aktywnego Pomorza Zachodniego	
Działanie	FEPZ.06.20 Rozwój usług społecznych, w tym usług świadczonych w społeczności lokalnej na obszarach objętych Strategią IIT <i>EFS+/CP4.K - Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej.</i>
<i>Cel szczegółowy</i>	
Działanie	FEPZ.06.20 Rozwój usług społecznych, w tym usług świadczonych w społeczności lokalnej (IIT) <i>EFS+.CP4.K - Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej</i>
<i>Cel szczegółowy</i>	
Kwota alokacji IIT dla Partnerstwa € 1 256 156,16	
Priorytet 07 - Fundusze Europejskie na rzecz partnerskiego Pomorza Zachodniego	
Działanie	FEPZ.07.02 Rozwój obszarów innych niż miejskie (IIT) <i>EFRR.CP5.II - Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie</i>
<i>Cel szczegółowy</i>	
Kwota alokacji IIT dla Partnerstwa € 4 504 835,90	

Źródło: Prezentacja UMWZP dla samorządów *Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027*, listopad 2022 oraz *Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027*, wersja SZOP.FEPZ.004, 05.09.2023

Oprócz w/w źródeł finansowania jako źródła finansowania projektów strategii terytorialnej Partnerstwa należy brać pod uwagę także inne środki budżetu państwa alokowane w innych funduszach i programach (np. środki Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, KPO etc.), fundusze prywatne (rozumiane również jako wkład prywatny wnoszony w partnerstwo publiczno-prywatne), kredyty, pożyczki i inne instrumenty zwrotne

(np. obligacji komunalnych). Jednak przede wszystkim należy brać pod uwagę **środki z własnych zasobów finansowych partnerów** (rozumianych jako środki zabezpieczone w budżetach poszczególnych partnerskich jednostek samorządowych).

Podstawą do oceny możliwości finansowych były dane z wieloletnich prognoz finansowych opublikowanych przez Ministerstwo Finansów wg stanu na dzień 31.03.2023 roku¹¹.

W tabeli 12 zaprezentowano dane finansowe dla okresu 2023-2030, jednak ze względu na to, że 2023 rok jest zaawansowany w zakresie realizacji budżetu, łączny potencjał inwestycyjny obliczono dla lat 2024-2030.

W ramach oceny potencjału finansowego Partnerstwa zwrócono szczególną uwagę na:

- zdolność poszczególnych JST do spłaty i obsługi nowego długu (dotychczas nieplanowanego),
- poziom wydatków majątkowych, które nie zostały rozdysponowane na przedsięwzięcia wieloletnie,
- wynik operacyjny netto jako miara o charakterze informacyjnym.

¹¹ Na moment opracowania niniejszych ram finansowych była to najnowsza dostępna i kompletna baza opublikowana na BIP MF.

Tabela 10. Potencjał finansowy Partnerstwa Powiatu Goleniowskiego w latach 2024-2030

Nazwa JST	Wyszczególnienie	2023*	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Wartości skumulowane
Powiat Goleniowski	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	4 970 953	4 354 134	3 814 921	3 326 965	1 508 753	2 071 972	3 189 278	2 960 182	26 197 157
	Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych	26 754 363	0	4 113 345	9 746 770	10 780 367	7 839 816	7 091 810	6 302 843	72 629 314
	Wynik operacyjny netto	-9 330 049	397 344	3 613 345	5 746 770	3 049 746	2 609 195	3 591 810	2 802 843	12 481 003
Maszewo	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	4 010 862	1 917 221	1 520 234	1 936 104	2 058 906	1 226 967	712 921	406 314	13 789 528
	Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych	1 440 299	976 937	2 476 185	606 775	813 869	686 446	777 094	832 810	8 610 416
	Wynik operacyjny netto	-1 598 527	-187 063	556 014	456 775	563 869	686 446	777 094	832 810	2 087 418
Nowogard	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	8 223 085	9 558 912	9 581 664	7 465 730	6 962 755	6 561 425	5 383 760	4 500 600	58 237 931
	Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych	17 169 545	0	0	489 055	6 500 000	6 500 000	6 600 000	6 600 000	43 858 600
	Wynik operacyjny netto	-4 396 067	5 089 055	5 149 295	5 149 295	5 160 240	5 160 240	5 260 240	5 260 240	31 832 538
Osina	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	938 271	801 540	927 666	708 025	673 638	620 950	509 133	180 236	5 359 459
	Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych	1 455 644	0	350 000	350 000	300 000	420 000	340 000	260 000	3 475 644
	Wynik operacyjny netto	-1 016 356	212 607	350 000	350 000	300 000	420 000	340 000	260 000	1 216 251
Przybiernów	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	2 120 314	1 404 765	1 707 399	862 972	840 133	939 103	911 430	821 920	9 608 035
	Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych	663 128	133 979	570 000	950 000	1 500 000	1 100 000	1 200 000	1 400 000	7 517 107
	Wynik operacyjny netto	-1 461 170	800 000	1 050 000	1 000 000	1 000 000	600 000	650 000	900 000	4 538 830

Podsumowanie	2023*	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Wartości skumulowane
Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	20 263 483	18 036 571	17 551 884	14 299 796	12 044 185	11 420 417	10 706 522	8 869 252	113 192 110
Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych	47 482 979	1 110 916	7 509 530	12 142 600	19 894 236	16 546 262	16 008 904	15 395 653	136 091 080
Wynik operacyjny netto	-17 802 169	6 311 942	10 718 654	12 702 840	10 073 855	9 475 881	10 619 144	10 055 893	52 156 040

* 2023 r. prezentowany jest dla potrzeb informacyjnych. Potencjał finansowy jest obliczany dla lat przyszłych 2024-2030

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://www.gov.pl/web/finanse/wieloletnia-prognoza-finansowa6>.

Na łączny (skumulowany) potencjał finansowy w kwocie 249,3 mln zł składają się następujące pozycje: **zdolność do spłaty i obsługi nowego długu**¹² (113,2 mln zł) i **kwota niepodzielonych wydatków majątkowych**¹³ (136,1 mln zł). Prognozowany skumulowany **wynik operacyjny netto**¹⁴ kształtuje się na poziomie 52,2 mln zł.

W analizowanym okresie najwyższym potencjałem finansowym charakteryzuje się Gmina Nowogard - łącznie 102,1 mln zł, z tego kwota wydatków majątkowych niepodzielonych na przedsięwzięcia wieloletnie wynosi blisko 43,9 mln zł. Z kolei zdolność do zaciągnięcia a następnie spłaty nieplanowanego w WPF długu wraz z kosztami obsługi oszacowano na poziomie 58,2 mln zł. Podobnie Powiat Goleniowski posiada znaczące możliwości realizacji nowych zadań inwestycyjnych, gdyż jego potencjał finansowy wynosi 98,9 mln zł, z tego: kwota wydatków majątkowych niepodzielonych na przedsięwzięcia wieloletnie wynosi blisko

¹² Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu – określa „zapas” w zakresie poziomu spłaty długu wraz z kosztami jego obsługi (odsetkami) w poszczególnych latach. Skumulowana wartość wskazuje na przybliżoną wartość nowego długu (wraz z kosztami jego obsługi) w analizowanym okresie, który może jeszcze zaciągnąć dana JST.

¹³ Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych – określa wielkość środków na wydatki majątkowe, które nie zostały zaangażowane na zadania wieloletnie (ujmowane w załączniku przedsięwzięć do WPF). Tym samym jest to wartość wydatków majątkowych, która może zostać przeznaczona na realizację projektu w poszczególnych latach (pod warunkiem rezygnacji z realizacji zadań jednorocznych).

¹⁴ Wynik operacyjny netto – różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi pomniejszona o rozchody z tytułu spłaty długu. Wartość wyniku operacyjnego netto informuje o wysokości środków finansowych, które mogą zostać przeznaczone na wydatki majątkowe. Jest to szczególnie istotne dla oceny zdolności do finansowania nowych inwestycji przez poszczególne JST. Im wyższa wartość dodatniego wyniku operacyjnego netto, tym większe możliwości do finansowania wydatków majątkowych środkami własnymi (dochodami), bez konieczności pozyskiwania kredytów, pożyczek lub emisji obligacji. Ujemny wynik operacyjny netto oznacza, że analizowana JST nie posiada wystarczających środków własnych (dochodów) na spłatę zadłużenia. W tym przypadku dalsze zadłużanie się takiej jednostki może doprowadzić do powstania spirali zadłużenia, w której kolejne kredyty będą zaciągane na spłatę wcześniejszego zadłużenia a nie na działania inwestycyjne.

72,7 mln zł i zdolność do spłaty i obsługi nieplanowanego w WPF długu wynosi 26,2 mln zł. Najniższy potencjał finansowy do realizacji nowych projektów zidentyfikowano w gminie wiejskiej Osina. Wynosi on 8,9 mln zł, z tego: kwota niepodzielonych wydatków majątkowych to 3,5 mln zł, a zdolność do spłaty i obsługi nieplanowanego w WPF długu wynosi 5,4 mln zł.

Łączny potencjał finansowy Partnerstwa w poszczególnych latach kształtuje się w sposób zaprezentowany tabeli 13.

Tabela 9. Łączny potencjał finansowy Partnerstwa Powiatu Goleniowskiego w latach 2024-2030 [tys PLN]

Wyszczególnienie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Całkowity potencjał partnerstwa	19 147,5	25 061,4	26 442,4	31 938,4	27 966,7	26 715,4	24 264,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://www.gov.pl/web/finanse/wieloletnia-prognoza-finansowa6>.

Analizując poziom wyniku operacyjnego netto, należy zauważyć, że w przypadku wszystkich JST odnotowano ujemne wartości w 2023 r., a jedynie w przypadku gminy Maszewo zidentyfikowano ujemny planowany wynik operacyjny netto w 2024 r. Ponadto poza gminą Nowogard i Powiatem Goleniowskim zidentyfikowano w przyszłych latach względnie niski poziom nadwyżki operacyjnej netto. W przypadku powiatu, sytuacja ta występuje w 2024 r. Tym samym należy zwrócić uwagę na potencjalne ryzyko związane z absorpcją środków zewnętrznych, a także środków pochodzących z finansowania dłużnego. Z tego względu zaleca się monitorowanie sytuacji finansowej w przyszłych latach z uwzględnieniem przyszłych skutków finansowych.

Przyjmując założenie, że Partnerstwo pozyska dofinansowanie do realizacji planowanych projektów w ramach Strategii IIT na poziomie 85% oraz zaangażuje w maksymalnym stopniu posiadany potencjał finansowy, który będzie stanowił 15% finansowania projektów stwierdzono, że możliwe będzie zrealizowanie zadań na poziomie około 1,7 mld zł.

Tabela 1210. Możliwości finansowania nowych projektów przy założeniu uzyskania dofinansowania (85%)

Potencjał finansowy (15%)	249 283 190
Dofinansowanie (85%)	1 412 604 744
Razem	1 661 887 934

Źródło: Opracowanie własne.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że co do zasady realizowane są projekty zarówno przy udziale dofinansowania zewnętrznego, a także zadania finansowane wyłącznie środkami własnymi. Ponadto w obecnej rzeczywistości gospodarczej koszt realizacji danego zadania/projektu niejednokrotnie przewyższa zaplanowany wcześniej wkład własny. Z tego względu przyjęto założenie, że posiadany wkład własny będzie stanowił źródła finansowania nie tylko zadań z dofinansowaniem zewnętrznym, ale także finansowanych wyłącznie środkami własnymi. Przyjęto zatem uśrednioną proporcję 60% - środki własne, 40% - poziom dofinansowania na projekty finansowane z różnych źródeł. Dla takiego założenia możliwe będzie zrealizowanie zadań na poziomie około 415,5 mln zł.

Tabela 113. Możliwości finansowania nowych projektów z udziałem dofinansowania na łącznym poziomie 40%

Potencjał finansowy (60%)	249 283 190
Dofinansowanie (40%)	166 188 793
Razem	415 471 983

Źródło: Opracowanie własne.

Podsumowując należy zwrócić uwagę, że wszystkie analizowane JST posiadają możliwości realizacji nowych projektów, jednak możliwości te są zróżnicowane, co odzwierciedlone jest w projektach zgłoszonych przez gminy na listę projektów priorytetowych Partnerstwa. Ponadto ostateczna decyzja o realizacji projektów będzie uzależniona od ich rzeczywistej wartości (przy układaniu listy projektów priorytetowych i rezerwowych szacowano ich wartość) i powinna uwzględniać potencjał finansowy JST w poszczególnych latach. Dodatkowo należy mieć na uwadze, że w wyniku podjęcia nowych WPF na 2024 r. (lub zmiany dotychczasowych) możliwości finansowe, w tym zdolność do obsługi i spłaty nowego długu oraz kwota wydatków majątkowych niepodzielonych na przedsięwzięcia wieloletnie, również ulegnie zmianie.

9. Wykazy i spisy

9.1. Spis rysunków

Ryc. 1.	Położenie geograficzne Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego	11
Ryc. 2.	Zestawienie analiz powiązań funkcjonalnych (mapy 1 - 6), powiat goleniowski	19
Ryc. 3.	Cele strategiczne Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego	34
Ryc. 4.	Partnerstwo JST powiatu goleniowskiego – model struktury funkcjonalno-przestrzennej 2030+ – schemat struktury i powiązań obszaru na tle otoczenia	43
Ryc. 5.	Model struktury funkcjonalno-przestrzennej 2030+ – rozmieszczenie wybranych planowanych działań i zmian w przestrzeni obszaru Partnerstwa	43
Ryc. 6.	Partnerstwo JST powiatu goleniowskiego – Sieć osadnicza	46
Ryc. 7.	Partnerstwo JST powiatu goleniowskiego – Środowisko przyrodnicze	48
Ryc. 8.	Partnerstwo JST powiatu goleniowskiego – Zabytki i krajobraz kulturowy	50
Ryc. 9.	Partnerstwo JST powiatu goleniowskiego– Transport i komunikacja	52
Ryc. 10.	Partnerstwo JST powiatu goleniowskiego– Infrastruktura techniczna	54
Ryc. 11.	Maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową mieszkań w obszarze powiatu goleniowskiego do 2040 r.	61
Ryc. 12.	Pozytywne i negatywne schematy rozwoju zabudowy i zagospodarowania	66
Ryc. 13.	Obszary funkcjonalne wskazane w PZPWZ na terenie powiatu goleniowskiego	67
Ryc. 14.	Poziomy zarządzania w strukturze organizacyjnej Partnerstwa	88

9.2. Spis tabel

Tabela 1.	SWOT Partnerstwa	20
Tabela 2.	Matryca celów strategicznych, problemów, potrzeb i potencjałów Partnerstwa	34
Tabela 3.	Kluczowe kierunki działań Partnerstwa dla poszczególnych celów strategicznych.	37
Tabela 4.	Produkty i rezultaty strategiczne Partnerstwa	40

Tabela 5.	Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w obszarze powiatu i Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego do 2041 r.	60
Tabela 6.	OSI – MOFOW - Szczeciński Obszar Metropolitalny – działania dotyczące gmin Partnerstwa wskazane w PZPWZ	69
Tabela 7.	Lista projektów priorytetowych Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego.....	75
Tabela 8.	Wiązki projektów i powiązania projektów Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego.....	79
Tabela 9.	Alokacja środków z instrumentu IIT dla Partnerstwa JST powiatu goleniowskiego	100
Tabela 11.	Łączny potencjał finansowy Partnerstwa Powiatu Goleniowskiego w latach 2024-2030 [tys PLN]	106
Tabela 12.	Możliwości finansowania nowych projektów przy założeniu uzyskania dofinansowania (85%)	106
Tabela 13.	Możliwości finansowania nowych projektów z udziałem dofinansowania na łącznym poziomie 40%.....	107

9.3. Wykaz załączników

1. Ankieta dot. zgłaszania propozycji projektów w formule partycypacji społecznej.
2. Wyniki ankiety - pełna lista (pdf arkusza Excel ze strony MS Forms).
3. Raport z konsultacji społecznych